



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Til advokat, Sigmund Poulsen, vegna
Liljuna Weihe og Búskapar- og Løgfrøðingafelag Føroya
J.H. Schrøtersgøta 20

Dagfesting: 20. apríl 2018
Tygara ref.:
Máltal.: 18/00001-71

Avgerð viðv. uppsøgnini av tíðindaleiðaranum í Kringvarpi Føroya, Liljan Weihe

Hetta kærsmål snýr seg um, hvørt Kringvarp Føroya lógliga hevur sagt tíðindaleiðaran, Liljan Weihe (hereftir nevnd, “kærarin”), úr starvi sínum. Sambært uppsagnarskrivinum hevur kærarin framt grovan illoyalitet móttvegis stjóranum og stovninum, tí hon sambært uppsagnarskrivinum tilvitað hevur skatt umdømið hjá stovninum og álitid á leiðsluna millum starvsfólk á stovninum og onnuruttanfyri standandi við at hava vent sær til stýrisformannin við ákærum og skuldsetingum móti kringvarpsstjóranum og við at hava líkið hesar til Sosialin.

Tískil bleiv kærarin uppsøgd og fríttstillað í uppsagnartíðarskeiðinum.

Niðanfyri er gjørd ein gjøgnumgongd av málinum, sum í høvuðsheitum lýsir faktisku umstøðurnar (pkt. 1). Harnæst verða tey sjónarmið, ið partarnir hava borið fram, lýst (pkt. 2). Síðani hevur Mentamálaráðið gjørt eina lýsing av galdandi rætti á økinum (pkt. 3). Við støði í lögfrøðiligu lýsingini, sjónarmiðunum hjá pørtunum og umstøðunum annars, hevur Mentamálaráðið gjørt eina ítøkiliga meting av uppsagnargrundarlagnum hjá Kringvarpi Føroya (pkt. 4). Hareftir er gjørd ein samanumtøka av niðurstøðunum í málinum (pkt. 5), og at enda hevur Mentamálaráðið tikið eina avgerð í hesum uppsagnarmáli (pkt. 6).

1. Málsgongd

1. jan. 2012

Kærarin byrjar í starvinum sum tíðindaleiðari í Kringvarpi Føroya.

1. sept. 2017

Johnny í Grótinum verður settur sum stjóri í Kringvarpi Føroya.

21. sept. 2017

Tíðindasendingin, Dagur og Vika, tekur frágreiðingina hjá cand.jur. og bráðfeingisstjóra á TAKS, Bárði Larsen, um handfaringina av Skattamálinum, upp til viðgerðar. Bjørn á Heygum, advokatur, greinar í einum innslagi nevndu frágreiðing. Eyðun Mørkøre, stjóri í TAKS, ynskir ikki at vera við í innslagnum.

22. sept. 2017

Stjórin á TAKS, Eyðun Mørkøre, skrivar eitt hvassorðað lesarabræv undir heitinum: “Óseriosur og manipulerandi tíðindaflutningur í KV F”.

22. sept. 2017

Kringvarpsstjórin biður Eyðun Mørkøre um at senda sær samskiftið millum TAKS og Kringvarp Føroya í sambandi við Skattamálið, sbr. teldupost frá Eyðun Mørkøre til Johnny í Grótinum kl. 21.46 ávikavist teldupost frá Johnny í Grótinum til kæraran kl. 22.30.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

22. sept. 2017

Messenger samskipti er millum kæraran og Johnny Grótinum, har kringvarpsstjórín nevnir móguleikan fyri, at Eyðun Mørkøre kanska kann fáa pláss í útvarpstíðindunum tann 23. sept. 2017, har hann kann útdjúpa sína atfinning evt. við Bjørn á Heygum í studio. Kærarin heldur ikki, at Eyðun Mørkøre skal í útvarpið tá, tí eitt annað tíðindafólk hevur vakt, og viðkomandi er sambært kæraranum ikki inni í málinum. Kringvarpsstjórín metir, at ákæran frá Eyðuni Mørkøre hevur eitt tíðindavirði í sjálvum sær.

23. sept. 2017

Kærarin og Jan Lamhauge, tíðindamaður í Kringvarpi Føroya, orða eitt uppskot til aftursvar til Eyðun Mørkøre. Sambært kæraranum krevur kringvarpsstjórín, at hann fær frágreiðingina frá Bárði Larsen útflyggjaða. Hetta metir kærarin ikki vera í tráð við praksis á stovninum, tí frágreiðingin er ikki fevnd av almennum innliti, og hon er latin Kringvarpi Føroya undirhonds.

24. sept. 2017

Kringvarpsstjórín skrivar til kæraran umvegis teldupost, at hann hevur hugt eftir innsøgnum, lisið frágreiðingina hjá Bárði Larsen, viðmerkingarnar hjá TAKS og Fíggiarmálaráðnum í juli og hildið tað upp ímóti ákærunum frá Eyðuni Mørkøre. Kringvarpsstjórín skrivar, at hann er ikki samdur við tíðindafólkunum í, at Eyðun Mørkøre einki hald hevur í uppáhaldi sínum um eina óbalanseraða viðgerð av málinum við støði í atkomiliga tilfarinum. Síðani boðar kringvarpsstjórín frá, at hann fer at orða eitt stutt aftursvar til Eyðun Mørkøre. Kringvarpsstjórín spyr umvegis í teldupost, um kærarin hevur viðmerkingar til hansara fyribils viðmerkingar, og hann skrivar, at hon sjálvandi eisini fær svar hansara til ummælis. Hetta víðarisendur kærarin til Jan Lamhauge og Ivan Niclasen. Kærarin skrivar aftur til kringvarpsstjóran, at hon eisini hevur onkra viðmerking, men hon heldur kortini, at tað ofta er frægast at tosa saman heldur enn at samskipta skrivliga. Jan Lamhauge skrivar viðmerkingar inn í teldupostin.

24. sept. 2017

Jan Lamhauge skrivar til kæraran og Ivan Niclasen, at hann er skelkaður av teldupostinum frá kringvarpsstjóranum. Skrivað stendur, at kringvarpsstjórín er næstan sum ein advokatur hjá teimum, sum kritisera Kringvarpið við tað, at stjórín gjøgnumgongur tilfarið við ljós og lyktum fyri at tulka tað móti sínum starvsfólkum.

24. sept. 2017

Avtalað verður at tosa saman um aftursvarið til Eyðun Mørkøre kl. 08.20'ish, sum kærarin orðar seg í teldupostinum til kringvarpsstjóran.

25. sept. 2017

Innanhýsis fundur er á Kringvarpi Føroya um, hvussu aftursvarið til Eyðun Mørkøre skal orðast. Á fundinum eru Johnny í Grótinum, Ivan Niclasen, kærarin og Heini Gaard, sbr. afursvar frá Ivani Niclasen til Barbaru Holm, dagfest 27. nov. 2017.

25. sept. 2017

Johnny í Grótinum sendir kl. 17.58 uppskotið til svar til ummælis hjá kæraranum. Klokkan 19.15 svarar kærarin aftur við orðunum: "*Fínasta ordan!*"

25. sept. 2017

Aftursvarið til Eyðun Mørkøre verður almannakunngjørt, har tað m.a. stendur:



MENTAMÁLARÁÐIÐ

“Kringvarpið kundi í innslogunum, tá TAKS ikki vildi luttaka, eisini havt endurgivið grundgevingar úr viðmerkingunum hjá TAKS til kanningina hjá Bárði Larsen.

Ti hetta er eitt sera torskilt mál, har fleiri sjónarmið standa móti hvørjum øðrum.

Best hevði tó verið, um stjórin á TAKS sjálvur svaraði fyri seg og útdjúpaði almennu viðmerkingar teirra til frágreiðingina hjá Bárði Larsen.”

26. sept. 2017

Eyðun Mørkøre er gestur í Degi og Viku. Kærarin hevur eina longri samrøðu við Eyðun Mørkøre um skattafrádráttin hjá Eik. Ivan Niclasen var redaktørur á sendingini.

27. sept. 2017

Kærarin verður kallað inn til fundar hjá kringvarpsstjóranum til tess at tosa um samrøðuna við Eyðun Mørkøre.

28. sept. 2017

Kringvarpsstjórin sendir ein teldupost til Ivan Niclasen, har hann endurgevur stjóran í TAKS fyri í telduposti til sín at skriva:

“Í aftursvari til mitt tíðindaskriv “Óseriosur og manipulerandi tíðindaflutningur” skrivar Johnny í Grótinum millum annað soleiðis: “Best hevði tó verið, um stjórin á TAKS sjálvur svaraði fyri seg og útdjúpaði almennu viðmerkingar teirra til frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Hetta stendur honum framvegis í boði”. Men hóast avtalu við Johnny í Grótinum og við redaktørin, Ivan Niclasen, um júst at sleppa at greiða frá hesum í Degi og Viku, so sigur kejakverturin, at tað er ikki tað, ið vit tosa um nú, men tvorturímóti kanningina hjá Bárði Larsen og bara tað. Tá eg so royni at greiða frá okkara sjónarmiðum, soleiðis sum avtalað var, at eg skuldi, so blivi eg áhaldandi avbrotin, og verturin heldur fram á sama óseriosa og manipulerandi hátt. Eg haldi hetta er rættiliga óseriøst og skilji ikki hvat endamálið er við hesum tíðindaflutninginum, ella mangulin uppá sama. Eg skilji at tað kann vera trupult hjá fjolmiðlum at siggja, at vinklingin og miðlingin av einum máli yvir longri tíð vísir seg at vera skeiv ella óheppin, men sum ein public service stovnur, kann man ikki bara halda fram í sama skeiva spori.

Eg eri enn einuferð skuffaður av arbeidslagnum hjá KVF, og júst nú serliga av at man ikki kann lita á avtalur sum man ger við stjóran á KVF og redaktørin í mun til fortreytirnar til luttøku í einum kjaki sum var í gjárkvöldið.”

2. okt. 2017

Kærarin verður sjúkrameldað vegna strongd orsakað av einari kenslu av misáliti og konstantum eftirliti frá stjóranum, sbr. teldupost hennara til stjóran, dagfestur 2. okt. 2017.

23. okt. 2017

Kærarin kemur aftur til arbeiðis.

Kl. 12.50 sendir Johnny í Grótinum tilfar um Skattamálið til Rógva Olavson, tíðindamann í Kringvarpi Føroya, og cc. til kæraran. Í teldupostinum vísir Johnny í Grótinum til samrøðu millum seg og Rógva Olavson frá fríggjadegnum 21. okt. 2017.

Kl. 14.10 Jan Lamhauge sendir teldupost til Johnny í Grótinum, um, at kringvarpsstjórin er vinmaður við Regin Hammer, fyrrverandi samtaksstjóra í TF Holding og nevndarlimur í Eik, tá ið Eik spurningurin um skattafrádráttin var aktuallur. Telduposturin frá Jan Lamhauge til stjóran og cc. til kæraran er ein uppfylgning upp á telefonsamrøðu sama dag, har Jan Lamhauge sigur seg ivast í, um hann var nóg greiður viðvíkjandi gegninum. Telefonsamrøðan, ið Jan Lamhauge sipar til, er sambært notatinum frá kæraranum frá fyrrapartinum 23. okt. 2017.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Um kvøldið ringir kærarin til stýrisformannin, Rúna Heinesen, og boðar honum frá hesum. Hon skrivar eitt notat frá samrøðuni, sum hon morgunin eftir sendir stýrisformanninum. Hon skrivar m.a., at tað er komið fram, at ein av lyklapersónunum í Skattamálinum, Regin Hammer, er besti vinmaður hjá Johnny í Grótinum. Hon metir seg hava skyldu at kunna stýrisformannin um hennara stúran ella ivamál um gegnið hjá stjóranum. Hon skrivar eisini, at tað stríðir móti kringvarpslógini, at stjórin er so aktivur í tíðindaflutninginum, tá tað stendur tilskilað í lógini, at stjórin skal taka serlig atlit til journalistiskan førleika, tá fólk verða sett á tíðindaredaktiónunum. Tíðindaleiðarin vísir á í notatinum, at kringvarpsstjórin hevur ongar miðlaroyndir og onga miðlaútbúgving, men hann hevur ein virknan leiklut á redaksjónunum. Hon finst serliga at, at kringvarpsstjórin - uttan at ráðføra seg við tíðindaleiðara, redaktør ella journalistin í húsinum, sum hevur dekað málið - vendir sær til stjóran á TAKS og biður um hansara áskoðanir um frágreiðingina hjá Bárði Larsen og journalistikkin hjá Kringvarpinum. Eisini skrivar kærarin í notatinum, at Johnny í Grótinum somuleiðis biður um samskiptið millum TAKS og Kringvarp Føroya – uttan at spyrja seg fyri í húsinum fyrst. Eisini stendur, at stjórin skal hava gjørt avtalu við Eyðun Mørkøre um at sleppa í sjónvarpsstovuna uttan at kunna tíðindaleiðara, redaktør ella journalist. Víðari stendur, at kærarin fekk innlit í teldupostsamskipti, sum Johnny í Grótinum hevur havt við lyklapersónar í Eik Banka, meðan hann var stjóri á Landssjúkrahúsinum. Kærarin skrivar, at hetta vísir, at kringvarpsstjórin hevur samskipt beinleiðis við Torben Nielsen, nevndarformann í Eik, og fingið útvegað eina rúgvu av tilfari frá honum fyri síðani at leka hetta tilfar til journalistar á tíðindadeildini í vár. Í hesum tilfari er eisini privat samskipti millum Johnny í Grótinum og Jan Lamhauge frá 2016. Í notatinum er kærarin avgjørd um, at tilfarið frá Torben Nielsen vreingir sannleikan. Tað stendur eisini í notatinum, at stjórin sama dag, hóast ávaring um gegnið, sendi tilfarið til ein journalist á tíðindadeildini seinnapartin.

Hetta kvøldið ringir stýrisformaðurin til kringvarpsstjóran og greiðir honum frá, at tíðindaleiðarin hevði ringt, og formaðurin hevði víst henni til stjóran.

24. okt. 2017

Kl. 09.40 kærarin hevur skrivað telefonnotat frá telefonsamrøðuni við stýrisformannin, sum hon sendir til stýrisformannin, sbr. hoyringarsvar frá stýrisformanninum til Mentamálaráðið, dagfest 5. febr. 2018. Telefonnotatið frá kæraranum varð ikki útflyggjað stjóranum frá stýrisformanninum fyrr enn tann 23. nov. 2017.

Fundur er millum kæraran og kringvarpsstjóran um gegni hansara.

7. nov. 2017

Barbara Holm, blaðstjóri á Sosialinum, ringir til kæraran og spyr eina rúgvu. Kærarin sigur seg hava váttað fyri Barbaru Holm, at hon hevur verið sjúkrameldað orsakað av strongd, og at gegnistrupulleikin hjá stjóranum var blivin viðgjørdur innanhýsis, men annars sigur kærarin seg hava víst til stýrisformannin. Síðst í samrøðuni bleiv hon spurð, um hon hevði álit á stjóranum.

Kærarin sigur seg hava sagt, at hon føldi ikki, at hon kendi stjóran nóg væl til treytaleyst at kunna svara ja. So hon valdi at siga sum var – at hon hevði arbeitt ov stutt saman við stjóranum til at kunna svara upp á spurningin. Kærarin hevði tá arbeitt saman við stjóranum í tveir mánaðir, men hon hevði verið sjúkrameldað í triggjar vikur av hesi tíðini. Kærarin sigur seg hava ringt til stjóran beint aftaná samrøðuna við Barbaru Holm. Kærarin og kringvarpsstjórin hittast seinni á skrivstovu hansara, har hon greiðir stjóranum frá, at Barbara Holm hevði ringt til hana, og at hon ætlaði at skriva um støðuna í Kringvarpinum. Kærarin verður kunnað av kringvarpsstjóranum um, at Barbara



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Holm nakað frammanundan eisini hevði tosað við stýrisformannin. Hetta var sambært tíðindaleiðaranum púra nýtt fyri henni.

23. nov. 2017

VikuskiftisSosialurin verður tøkur á netinum, og hann kemur í sölubúðirnar seint sama seinnapart. Tema íð í VikuskiftisSosialinum, “*Orrustan í Kringvarpinum*”, taldi fimm blaðsíður (bls. 10-14). Har stendur m.a., at notat, sum Sosialurin hevur fingið innlit, vísir, at journalistar settu seg í samband við kringvarpsstýrið, tí tey kendu tað sum um, at kritiski tíðindaflutningurin var í vanda. Í eini av greinum í VikuskiftisSosialinum verður víst á, at tað m.a. stendur í notatinum, at Johnny í Grótinum var tann, sum bjóðaði Eyðun Mørkøre í sjónvarpsstovuna tann 26. sept. 2017 at tosa um Skattamálið. Sambært Sosialinum stendur í klaguni frá journalistum, at teir upplivdu tað sum um, at stjórin gjørdi avtalur við keldur uttan at spyrja seg fyri hjá tíðindaleiðara, redaktøri ella journalisti, ið hevur fyllt málinum. Kærarin sigur seg ikki hava viðmerkingar, men hinvegin afturvísir Johnny í Grótinum hesum. Tað stendur eisini, at kærarin í triggjar vikur eftir hetta bleiv sjúkrameldað orsakað av kenslu av misáliti og ovurhonds stórum eftirliti.

Eisini stendur, at Johnny í Grótinum setti ein eftirmetingarbólk í sambandi við Skattamálið. Harafturat stendur, at Johnny í Grótinum skal hava sett seg í samband við journalistar við skjølum frá nevndarformanninum í Eik. Víðari stendur, at Johnny í Grótinum hevur gegnistrupulleikar orsakað av tættu tilknýtinum til Regin Hammer, og Johnny í Grótinum - eftir at vera gjørdur varugur við gegnistrupulleikarnar - fær tímar eftir hetta, sendi hann eitt langt teldupost-samskipti sum hann hevði fingið frá Torben Nielsen til Rógva Olavsson journalist á Kringvarpinum, sum skuldi gera eitt innslag um Skattamálið.

23. nov. 2017

Formaðurin sendir stjóranum og stýrinum telefonnotatið frá tíðindaleiðaranum, so stjóri og stýrisslimir fáa alla kunning frá stýrisformanninum.

23. nov. 2017

Kringvarpsstjórin kannar - eftir avtalu við stýrisformannin - kringvarpsstýrið um greinirnar í Sosialinum. Hann skrivar m.a.:

“Hesar “klagurnar” frá Liljan um meg, sum stýrisformaðurin ikki hevur fatað sum klagur, kann journalisturin einans hava fingið frá Liljuni sjálvri.

Eg eri sostatt í eini støðu, har ein av deildarleiðaranum hevur verið djúpt illoyal móttvegis mær. Hetta fær starvsfólkarættarlígar fylgjur. LW er burturstødd til mánadagin (fór til DK í morgun), men í morgin geri eg neyðugu fyrireiðingarnar til at avgreiða, tá hon er aftur til arbeiðis mánadagin.

Fleiri starvsfólk í KVF hava vent sær til mín seinnapartin fyri at vísa mær stuðul og eftirlýsa, at hetta má fáa fylgir”.

27. nov. 2017

Johnny í Grótinum kemur á gátt á skrivstovuna hjá kæraranum at tosa um miðlaumrøðuna í Sosialinum. Sum viðmerking til fundarfrágreiðingina stendur m.a.:

“Eg bleiv þaff av at verða spurd um, hvør hevði atgongd til notatið. Tað ynskti eg ikki at svara uppá. Eg havi nokur fortrolig, sum eg vendi slík stórmál við. Tað er bæði í KvF og uttanfyri húsið. Men sjálvandi fari eg ikki at siga hvørji tey eru. Tí so verða oll lög undir illgeruna fyri at hava líkið til Sosialin.”

27. nov. 2017

Ivan Niclasen, redaktørur á Degi og Viku týskvøldið 26. sept. 2017, skrivar í almennum aftursvari til



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Sosialin, at Johnny í Grótinum ikki av sínum eintingum hevur bjóðað Eyðuni Mørkøre í tíðindastovuna. Skrivað stendur, at Johnny í Grótinum vendi sær til Ivan Niclasen og boðaði honum frá, at Eyðun Mørkøre umvegis telefon hevði sagt við kringvarpsstjóran, at hann nú vildi úttala seg.

Hetta var eftir, at tað stóð í lesarabrævinum, sum stjórin hevði orðað í samráð við kæraran, Jan Lamhauge og Ivan Niclasen, har tað m.a. stendur skrivað, at “Best hevði verið, um stjórin á TAKS sjálvur svaraði fyrri seg og útdjúpaði almennu viðmerkingar teirra til frágreiðingina hjá Bárði Larsen.” Ivan Niclasen skrivar víðari, at hann sum redaktørur tað kvøldið góðtók, at Eyðun Mørkøre kom í sjónvarpsstovuna, og hann gjørði kringvarpsstjóranum greitt, at tað sjálvandi var upp á okkara (les: “Kringvarpsins”) fyrirtreytir. Hetta góðtók stjórin beinanvegin. Ivan Niclasen skrivar harumframt, at hann síðani yvirtók telefonsamskiptið við Eyðun Mørkøre, meðan kærarin og Jan Lamhauge orðaðu spurningar til hansara. Eyðun Mørkøre fekk spurningarnar sendandi umleið kl. 17.30, og harvið var tann avtalan, sum lá til grund fyrri samrøðuni, skrivliga staðfest. Ivan Niclasen vísir í sínum svari til Sosialin aftur, at talan skuldi verið um nakra dulda avtalu millum stjóran í Kringvarpi Føroya, Johnny í Grótinum, og stjóran á TAKS, Eyðun Mørkøre. Ivan Niclasen skrivar, at talan heldur ikki var um, at stjórin í Kringvarpi Føroya breyt ta redaktionellu ketuna og legði seg víðari út í viðgerðina henda dagin. Talan var heldur ikki um, at journalistarnir stutt áðrenn sendingina fingi innlit í eina avtalu, sum stjórin í Kringvarpi Føroya og stjórin á TAKS høvdu gjørt. Spurningarnir, ið kærarin og Jan Lamhauge høvdu orðað, blivu sendir Eyðuni Mørkøre umleið kl. 17.30, áðrenn sendingin fór í luftina. Ivan Niclasen kallar greinarnar í VikuskiftisSosialinum fyrri villleiðandi, og sambært honum elvdu greinarnar til ørkymlan og stúran í Kringvarpi Føroya henda fríggjadagin, tá ið blaðið kom út.

27. nov. 2017

Rúni Heinesen, stýrisformaður, skrivar aftursvar til Sosialin. Hann skrivar, at tað ikki er rætt, at kringvarpsstjórin er kærður til kringvarpsstýrið. Lesarabrævið kom í kjalarvørrinum á, at Ivan Hentze Niclasen, redaktørur í Degi & Viku og Barbara Holm, blaðstjóri í Sosialinum, í lesarabrøvum høvdu kjakast um tema’ið um stríð í Kringvarpinum, ið var at lesa í Vikuskiftis-Sosialinum.

Rúni Heinesen skrivar víðari:

- Vísandi til greinarøð í VikuskiftisSosialinum skal eg hervið staðiliga afturvísa, at starvsfólk í KvF hava kært stjóran til kringvarpsstýrið. Sosialurin sigt hava fingið fatur í tveir teldupostar frá tíðindaleiðaranum til stýrisformannin. Í báðum føri verður tilskilað, at talan er um kunning og ikki at skilja sum kærur, skrivar Rúni Heinesen.

Rúni Heinesen skrivar, at tá hann bleiv spurður um málið fyrri nøkrum vikum síðan, bleiv hann spurður um gegnið hjá stjóranum, men ikki um nakrar klagur. Hann sigur:

- Fyri fyra vikum síðani vendi Barbara Holm sær til undirritaða við spurningum um gegnistrupulleika hjá kringvarpsstjóranum og pástandi um innanbýsis stríð í KvF. Eg vildi ikki gera viðmerking, men visti journalistinum til kringvarpsstjóran. Journalisturin spurdi ikki um klagur yvir stjóran til kringvarpsstýrið. Tí er tað skeivt, tá Barbara Holm í almennum skrivi í kvøld sigur stýrisformannin hava fingið hovi til at viðmerkeja “klagur, sendar kringvarpsstýrinum”. Klagur, sum ikki eru til, skrivar Rúni Heinesen.

Sostatt metir formaðurin í kringvarpsstýrinum, at yvirskriftin á temanum hjá Vikuskiftis-Sosialinum ikki var røtt:

- Grundarlag er sostatt ikki fyrri yvirskriftini í VikuskiftisSosialinum um klagur um stjóran. Skeivleikin blivur ikki rættari av at bliva endurtikin alment í svarskrivinum hjá Barbaru Holm til Ivan Niclasen, redaktør, endar Rúni Heinesen lesarabrævið við.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

28. nov. 2017

Barbara Holm, blaðstjóri í Sosialinum, skrivar eitt aftursvar til Rúna Heinesen, stýrisformann. Har stendur m.a., at tað undir greinini eru brot úr nevndu skjølum frá Kringvarpinum til kringvarpsstýrið.

- Mentamálaráðið kann í hesum sambandi upplýsa, at brotini úr eina skjalinum er beinleiðis endurgeving av tí, sum stendur á fyra teimum niðastu reglunum á bls. 1 og níggju teimum ovastu reglunum á bls. 2 í notatinum hjá kæraranum, dagfest 23. okt. 2017.¹

28. nov. 2017

Kærarin fær eina sms-boð frá kringvarpsstjóranum um at møta á fundi við honum morgunin eftir. Kærarin setir seg í samband við fakfelag sítt, Búskapar- og Løgfrøðingafelag Føroya, fyri at rádføra seg um støðuna. Felagið sigur, at freistin er ov stutt til, at tey kunnu finna ein skikkaðan hjásitara, og felagið biður kæraran um at biðja stjóran um at flyta fundin. Fundurin verður fluttur til 30. nov. 2017.

30. nov. 2017

Kærarin fær ætlanarskriv um uppsøgn. Í ætlanarskrivinum stendur, at stjórin ikki kann gódtaka illoyala atburðin hjá kæraranum móti stovninum, sum m.a. er komin til sjóndar seinastu dagarnar. Sagt verður víðari, at stjórin hevur ikki kunnað fyrihildið seg til hesi viðurskifti fyrr enn á tíðspunktinum fyri ætlanarskrivið, tí kringvarpsstjórin hevur ikki fingið innlit í hesi viðurskifti áðrenn hósdagin 23. nov. 2017. Stjórin sigur seg tí hava tikið hetta upp við kæraran tann 27. nov. 2017. Víst verður m.a. til notatið hjá kæraranum, dagfest 23. okt. 2017, har stjórin sigur kæraran at leggja seg undir at hava blandað seg nógv upp í tíðindaflutningin í sambandi við dekningin av Skattamálinum hjá Betri Banka. Sagt verður eisini, at kærarin metir uppiblandingina stríða móti kringvarpslógini, tí kringvarpsstjórin og Regin Hammer eru vinmenn.

Sagt verður eisini, at tað er ósatt, at stjórin skal hava boðið Eyðun Mørkøre í sjónvarpsstovuna, og stjórin vísir til skrivið frá Ivani Niclasen.

Kringvarpsstjórin vísir á greinarnar í VikuskiftisSosialinum, sum kringvarpsstjórin sigur vóru sera neiligar, og upplýsingarnar kunnu bert stava frá notatinum hjá kæraranum. Stjórin skrivur eisini í ætlanarskrivinum, at tað er illoyalt móti leiðsluni og stovninum, at tíðindaleiðarin - uppá fyrispurning frá Sosialinum – sigur seg onga meining hava um, hvørt hon hevur álit á stjóranum, tí hann hevur verið ov stutt í starvinum til tað.

Hesi viðurskifti hava sambært ætlanarskrivinum skatt umdømið hjá stovninum og álitid á leiðsluna millum starvsfólk og uttanfyristandandi á ein slíkan hátt, at leiðslan ætlar at siga kæraran úr starvi sínum.

4. des. 2017

Ivan Niclasen fer einaferð enn út alment við einum skrivi, har tað m.a. stendur, at hann longu undanfarna fríggjadag gjørdi bæði kæraran og Barbaru Holm varugar við, at týðandi partar av greininum í Sosialinum um ófriðin í Kringvarpinum vóru villleiðandi. Síðani hevur hann havt eitt ávíst samskifti við Barbaru Holm – ikki minst gjøgnum miðlarnar. Í skrivinum sigur Ivan Niclasen seg undrast yvir, at tíðindaleiðarin í Kringvarpinum ikki setti seg í samband við seg aftur, síðani hann

¹ Sbr. <http://www.in.fo/news-detail/aftursvar-til-runa-heinesen-innihaldid-i-skjoelunum-er-ov-alvarsligt/> og <http://lesarin.fo/aftursvar+til+runa+heinesen+innihaldid+i+skjoelunum+er+ov+alvarsligt.html>



MENTAMÁLARÁÐIÐ

(Ivan Niclasen) ringdi til hennara (kæran) tann fríggjadagin og boðaði hann henni frá, at álvarsamur ivi var sáddur um hennara ábyrgdarøki í Kringvarpinum. Kæran var jú virkin partur av tí redaktionellu viðgerðini, áðrenn samrøðuna við Eyðun Mørkøre, stjóra í TAKS, í kjakinum eftir Dag og Viku týskvøldið tann 26. sept. 2017. Tí skuldi tað sambært Ivani Niclasen verið lagamanni hjá kæraranum at staðið undir liðini á sær at verja tíðindaflutningin í Kringvarpi Føroya móti villleiðingunum í Sosialinum, og móti tí duldu keldu í Kringvarpi Føroya, sum hesar villleiðingar m.a. byggja á. Ivan Niclasen vísir aftur, at talan var um nakra dulda avtalu millum stjóran í Kringvarpinum og stjóran á TAKS um at koma í sjónvarpsstovuna tann 26. sept. 2017.

Innbjóðingin var almenn. Hon stóð í lesarabrævi dagin fyri, tá stjórin í Kringvarpi Føroya bjóðaði stjóranum í TAKS í sjónvarpsstovuna við hesum orðum:

“Best hevði tú verið, um stjórin á TAKS sjálvur svaraði fyri seg og útdjúpaði almennu viðmerkingar teirra til frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Hetta stendur honum framvegis í bði.”

Lesarabrævið við innbjóðingini og tíðindaflutningurin um Skattamálið varð umrøtt á fundi um morgunin tann 25. sept. 2017 í Kringvarpi Føroya millum stjóran, tíðindaleiðaran og báðar redaktørarnar á Degi og Viku, skrivar Ivan Niclasen.

Dagin eftir – tíðliga seinnapartin týsdagin tann 26. sept. 2017 – skrivar Ivan Niclasen, at Johnny í Grótinum kemur til sín og sigur, at nú hevur stjórin í TAKS ringt til sín, og at hann vil úttala seg.

Ivan Niclasen greiðir frá, at soleiðis sum redaktørskipanin í Kringvarpinum er háttað, stendur redaktørurin oman fyri stjóran og tíðindaleiðaran í mun til einstøku sendingina. Hetta er fyri at tryggja integritet og trúvirði, soleiðis sum tað m.a. stendur orðað í leiðreglunum um góðan fjølmiðlasið.

Ivan Niclasen sigur, at tá ið Eyðun Mørkøre kom í sjónvarpsstovuna, gjørdi hann honum greitt, at tað sjálvandi var upp á Kringvarpsins fyrirteytir. Síðani umrøddi hann tað við kæraran, og tey gjørdu av – eftir hansara tilmæli – at samrøðan skuldi fara fram í kjaksendingini eftir Dag og Viku, har kærarin sjálv var vertur. Sostatt broyttu tey kjaksendingina, nú stjórin í TAKS loksins vildi úttala seg.

Í samanumtøkuni skrivar Ivan Niclasen, at tað undrar hann stórliga, at Sosialurin áhaldandi ber so villleiðandi upplýsingar fram. Talan var fyri tað fyrsta ikki um eina dulda avtalu millum kringvarpsstjóran og stjóran á TAKS um at koma í sjónvarpsstovuna. Tvørturímóti sendi tíðindaleiðarin honum spurningarnar frammanundan. Talan var fyri tað næsta heldur ikki um, at stjórin í Kringvarpinum breyt ta redaktionellu ketuna og legði seg út í redaktionellu viðgerðina henda dagin. Alt hetta hevði Sosialurin fingið at vita, um blaðið spurdi seg fyri hjá redaktørinum henda dagin.

Og hetta hevði Sosialurin eisini fingið at vita, um blaðið enn einaferð spurdi tíðindaleiðaran í Kringvarpinum. At enda skrivar Ivan Niclasen, at ein skuldi trúð, at tað var ein journalistisk sjálvfylgja, at blaðið spurdi tíðindaleiðaran um tíðindaflutningin, sum fer fram á hennara deild. Hann spyr, hví hann skal standa einsamallur og verja ábyrgdarøkið hjá henni? Hon (kæran) kann vátta, at tað fór fram henda dagin júst soleiðis, sum hann hevur greitt frá, skrivar Ivan Niclasen.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Tíðindaleiðarin var, sum Ivan Niclasen sigur seg hava víst á, við í allari tí redaktionellu viðgerðini henda dagin. Sjálvandi skuldi ein trúð, at tað var í hennara allarstørsta áhuga at standa sum ein brimgarður um sína deild móti villleiðandi upplýsingunum í Sosialinum.

13. des. 2017

Advokaturin hjá kæraranum, Sigmund Poulsen, ger viðmerkingar til ætlanarskrivið um uppsøgn. Ført verður fram, at sakligt grundarlag ikki er fyri at siga kæraran úr starvi, og avgerðin er ikki proportional. Advokaturin vil vera við, at tíðindaleiðarin er ovasti leiðarin, tá ið tað kemur til programvirksemið. Hetta verður eisini grundað á tulkningina hjá advokatinum av § 16, stk. 1 í fjølmiðlaábyrgdarlógini, ið ásetur, at bert teksthovundur, tann, ið úttalar seg, redaktørur og stovnurin sjálvur ábyrgdast fyri innihaldið í eini útvarps- ella sjónvarpssending. Mett verður heldur ikki, at ætlanarskrivið er nøktandi, tí tað nevnir orðið “millum annað” (m.a.), og at talan skal vera um grovan illoyalitet, áðrenn talan kann gerast um eina uppsagnargrund. M.a. verður sagt í hoyringarsvarinum, at kærarin hvørki hevur latið Sosialinum skjøl ella hevur havt vitan ella ávirkan á, hvussu Sosialurin setti upp sína søgu um “ófriðin” í KVF. Mett verður eisini, at tað viðvíkjandi álitinum er satt, rætt og rímligt, tí stjórin hevði tá bert verið stjóri í Kringvarpinum í nakrar krákumánaðir, og kærarin hevði verið sjúkrameldað ein part av tíðini, skrivar advokaturin.

Advokaturin vísir m.a. eisini á, at ein uppsøgn fer at skapa ótryggleika, sum fer at elva til sjálvsensur, sum kann skaða óheftni og demokratisku javnvágina í tíðindaflutninginum, umdømið hjá stovninum generelt og skaða álitid á leiðsluna millum starvsfólk á stovninum og onnur uttanfyristandandi.

21. des. 2017

Kærarin fær handað uppsagnarskrivið. Her er grundgevingin, at leiðslan ikki kann góðtaka illoyala atburð hennara, tí hon vendi sær til stýrisformannin tann 23. okt. 2017 við ákærum og skuldsetingum um kringvarpsstjóran. Harumframt verður sagt, at kærarin skal hava likið hesar somu skuldsetingar og ákæru til onnur, soleiðis at tað m.a. stóð at lesa í VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017.

Leiðslan metir tí, at kærarin hevur skatt umdømið hjá stovninum og álitid á leiðsluna millum starvsfólk og onnur uttanfyristandandi á ein slíkan hátt, at leiðslan hevur avgjørt at siga kæraran úr starvinum.

Skrivað stendur eisini, at stjórin er ósamdur við advokatinum í lógartulkningini, og at stjórin ikki hevur átikid sær leiklutin sum yvirtíðindaredaktørur, eins og hann sigur seg ikki hava blandað seg ov nógv upp í tíðindaflutningin, sum kærarin sambært stjóranum hevur ákært seg fyri at hava gjørt í notatinum, dagfest 23. okt. 2017. Stjórin heldur tað koma undir grovan illoyalitet, at kærarin sambært stjóranum tilvitað hevur skatt umdømið hjá stovninum og álitid á leiðsluna millum starvsfólk á stovninum og onnur uttanfyri standandi, tí hon er partur av leiðslutoyminum. Eisini stendur, at notatið, dagfest 23. okt. 2017, kann bert vera latið Sosialinum frá kæraranum ella hennara fortróligu.

Viðvíkjandi Eyðuni Mørkøre, stjóra á TAKS, vísir stjórin á, at Ivan Niclasen hevur alment avsannað, at stjórin hevur bjóðað Eyðun Mørkøre framat mikrofonum Kringvarpsins. Víst verður á, at kærarin góðkendi almenna skrivið frá stjóranum, har Eyðun Mørkøre varð eggjaður til at útdjúpa síni sjónarmið, og at Eyðun Mørkøre kom í sendingina uppá fortreytirnar hjá redaktørinum, sum tá var Ivan Niclasen, og at kærarin og Jan Lamhauge skrivaðu spurningar til Eyðun Mørkøre, ið vóru sendir Eyðuni Mørkøre frammanundan.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

2. Sjóarmiðini hjá pørtunum

3. jan. 2018

Uppsøgnin verður rættstundis kærð til Mentamálaráðið. Ført verður fram í kæruni, at kærarin ikki hevur borið stýrisformanninum ósannar kærur og skuldsetingar um kringvarpsstjóran, og at kærarin ikki hevur borið Sosialinum hesar somu upplýsingar, og at uppsøgnin – óansæð faktum – er eitt fyrisitingarligt óproportionalt stig at taka í einum føri sum hesum. Ført verður tí fram, at kringvarpsstjórin hevur gjørt avtalu við Eyðun Mørkøre, og at kærarin í hvussu so er hevði allar góðar grundir til at halda, at so var. Harumframt verður ført fram, at kringvarpsstjórin hevði gegnistrupulleikar, sum ikki loyvdu honum eina so intensiva uppíbladning í tíðindaflutingin um skattamálið hjá Eik, og at tað ikki kann ganga út yvir kæraran, hvussu Sosialurin fær fatur á tilfari, og hvussu tað verður sett upp.

5. jan. 2018

Mentamálaráðið sendir kærana til ummælis hjá Kringvarpi Føroya.

5. febr. 2018

Mentamálaráðið fær hoyringarsvar frá Rúna Heinesen, stýrisformanni. Sagt verður m.a., at tann 23. nov. 2017 skrivar VikuskiftisSosialurin um ófrið í Kringvarpinum. Tveir dagar frammanundan vikuskiftisblaðið kom út, nevndi stjórin, at journalisturin hevði vent sær til hansara. Tað er umleið 4 vikur eftir, at journalisturin ringdi til formannin.

Tá upplýsingar í telefonnotatinum tann 23. nov. 2017 vóru vorðnir almennir, sendi formaðurin stjóranum og stýrinum skjalið frá tíðindaleiðaranum, so stjóri og stýrisslimir fingu alla kunning frá stýrisformanninum.

Formaðurin hevur í tíðarskeiðinum frá tí tíðindaleiðarin kunnaði formannin 23. okt. 2017, til málið gjørdist alment hóskvøldið 23. nov. 2017, verið í teirri trúgv, at tíðindaleiðarin og stjórin fóru at loysa málið innanhýsis í kringvarpsleiðsluni. At tað ikki eydnaðist, hevði formaðurin ongar ábendingar um, og at innanhýsis upplýsingar í leiðslubólkinum gjørdust almennir var eisini óvæntað.

5. febr. 2018

Mentamálaráðið fær hoyringarsvar frá Annfinni Vitalis Hansen, advokati, vegna Kringvarp Føroya. Í hoyringarsvarinum verður ført fram, at kærarin er uppsøgd grundað á illoyalitet móti leiðsluni og móti Kringvarpinum. Advokaturin metir, at talan er um haldgóða grund fyri uppsøgn grundað á niðanfyrri standandi viðurskifti:

- (1) Sum deildarleiðari fyri Aktuelt deildina í Kringvarpinum hevði kærarin eina serliga loyaltitesskyldu móti kringvarpsstjóranum.
- (2) Deildarleiðarin fyri Aktuelt deildina hevur ikki ábyrgd av tíðindaflutninginum.
- (3) Atferðin hjá deildarleiðaranum hevur ítøkiliga verið illoyal.
- (4) Atferðin hjá deildarleiðaranum er ikki vard av talufrælsinum.

Ført verður fram, at kærarin, sum deildarleiðari fyri Aktuelt deildina í Kringvarpinum, hevði eina serliga loyaltitesskyldu móti kringvarpsstjóranum.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Eisini verður ført fram, at deildarleiðarin fyri Aktuelt hevur ikki evstu ábyrgdina av tíðindaflutninginum og innslægum í tíðindadeildini í Kringvarpinum. Mett verður sambært advokati Kringvarpsins, at evsta ábyrgd fyri tíðindaflutninginum hjá Kringvarpi Føroya sambært kringvarpslógini og fjølmiðlaábyrgdarlógini liggur hjá kringvarpsstjóranum. Mett verður ikki, at tann einstaki redaktørurin fyri eitt innslag ella deildarleiðarin fyri Aktuelt deildina eru ábyrgdarhavandi eftir fjølmiðlaábyrgdalógini, uttan so at tey hava gjørt ella skrivað innslagið. Víst verður á, at fjølmiðlaábyrgdarlógin ásetur sum grundleggjandi meginreglu, at allir fjølmiðlar skulu hava ein persón, sum er ábyrgdarhavandi. Lógin byggir partvíst á danska lóggávu, har felagsheitið fyri ábyrgdarpersónin er “*ansvarshavende redaktør*.” Tað er uttan mun til, hvat slag av miðli talan er um.

Advokaturin hjá Kringvarpinum førir víðari fram í sínum hoyringarsvari, at orðið “*redaktør*” er týtt til “*blaðstjóri*” í føroysku fjølmiðlaábyrgdarlógini, tá ið talan er um prentaðan miðil, men lógin brúkar heitið redaktør, tá ið talan er um aðrar miðlar enn teir prentaðu. Tað vil siga, at ábyrgdarblaðstjóri og ábyrgdarredaktørur merkja tað sama. Annfinnur Vitalis Hansen, advokatur, førir eisini fram, at tað fyri prentaðar miðlar skal framganga í blaðnum, hvør er ábyrgdarhavandi, meðan tað fyri aðrar miðlar er ásett, at navnið á viðkomandi skal fráboðast Fjølmiðlanevndini. Lógin ásetur, at tað bara kann verða ein redaktørur (ábyrgdarhavandi). Fyri Kringvarp Føroya er tað í § 6 í kringvarpslógini ásett, at henda ábyrgd liggur hjá stjóranum. Stjórin kann sjálvsagt geva øðrum ábyrgdina av dagliga arbeiðinum við sendingum, men tað ber ikki til at geva øðrum ábyrgdina eftir lógini, sum stjórin hevur sum redaktørur, tvs. at tað ber ikki til at tilnevna fleiri redaktørar, sum hava heimild til taka sjálvstøðugar avgerðir og lata hesar hava ábyrgdina í staðin.

Redaktørábyrgdin fyri innslæg í Kringvarpinum vil altíð liggja hjá stjóranum uttan mun til, hvør er lýstur sum redaktør fyri eitt innslag, hóast stjórin ikki hevur medvirkað. Viðkomandi vil heldur ikki hava sjálvstøðuga ábyrgd eftir lógini, uttan so at viðkomandi sjálvur hevur gjørt innslagið.

Kringvarpið hevur eina skipan, har ein innanhýsis redaktørur verður útnevndur fyri innslæg. Hesin redaktørur avger einsamallur, hvat verður við í innslægnum.

Deildarleiðarin fyri Aktuelt deildina er ikki redaktørur. Men deildarleiðarin kann eins og onnur starvsfólk á deildini verða redaktørur fyri útvarp ella sjónvarp einstakar dagar ella einstakar sendingar.

Advokaturin vísir á, at tað í viðmerkingunum frá Sigmundi Poulsen, advokati, til ætlaðu uppsøgnina, dagfestar 13. desember 2017, verður gjørt nakað burturúr programvirkseminum á Kringvarpinum sum grundarlag fyri at vísa á, at uppsøgn av tíðindaleiðaranum kann viðføra, at Kringvarpið skeiklast í sínum fólkaræðiliga grundvølli, og óheftnið verður ótrygt.

Tað er sambært advokati Kringvarpsins misskilt, at deildarleiðarin fyri Aktuelt deildina hevur ábyrgdina av programvirkseminum. Tað er kringvarpsstjórin, sum hevur ta ábyrgdina sambært § 6, stk. 1 í kringvarpslógini.

Starvið sum deildarleiðari fyri Aktuelt deildina er eitt týðningarmikið starv. Men týðningurin av starvinum er ikki knýttur at ábyrgdini av tíðindaflutninginum, sigur advokaturin í sínum hoyringarsvari.

Í mun til uppáhald nr. 3 førir advokaturin hjá Kringvarpinum fram, at atferðin hjá deildarleiðaranum hevur ítøkiliga verið illoyal,



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Víst verður á lögfrøðiliga bókmentu úr bókini *Afskedigelse – Genansættelse, godtgørelse og erstatning* eftir Jens Paulsen, har tað eisini verður víst á, at tað áliggur ein serlig loyaltitetskylda á starvsfólkum, sum eru partur av leiðsluni.

Sum greitt frá í ætlanarskrivinum og uppsagnarskrivinum, kann henda framferðin hjá deildarleiðaranum skaða umdømið hjá stovninum og álitid á leiðsluni millum starvsfólk á stovninum og onnur uttanfyristandandi.

Kringvarpsstjórin metir, at henda framferðin hjá kæraranum hevur skatt umdømið á stovninum, tá ið hesar skuldsetingar og ákæru fyltu nær um alla forsíðuna í VikuskiftisSosialinum undir yvirskriftunum "Ófriður í Kringvarpinum" og "Hava klagað stjóran" umframt heilar fimm fullar síður undir sera neiligu yvirskriftunum "Stríð í Kringvarpinum," "Stjórin klagður til stýrið," "Gegnistrupulleikar," og "Johnny í Grótinum tætt tilknýti til skattamálið."

Advokaturin sigur, at tað sjálvandi er trupult at staðfesta akkurát, hvussu nógv framferðin hjá deildarleiðaranum í veruleikanum hevur skatt umdømið hjá stovninum. Men tað er ikki ein forteyt fyri, at tað fær starvsrættarligar avleiðingar, at arbeiðsgevarin er førur fyri at prógva, hvussu stóru skaðin er.

Tað er staðfest í m.a. UfR 2017.391 V, at vandin fyri skaða á umdømið á arbeiðsplássinum er haldgóð grund fyri arbeiðsrættarligum avleiðingum, hóast tað ítøkiliga ikki kundi staðfestast nakar veruligur skaði.

Advokaturin hjá Kringvarpinum er ikki samdur við advokatinum hjá kæraranum í, at uppsøgn er eitt óproportionalt stig at taka í hesum førinum, soleiðis sum tað verður víst á í kæruni. Advokaturin hjá Kringvarpinum vil vera við, at tann rættarpraksis, sum fyriliggur um illoyalan atburð hjá starvsfólkum snýr seg einans um burturvísingar. Har tað fyriliggur grovur illoyalitetur frá starvsfólkunum, verður staðfest, at burturvísing er eitt proportionalt stig at taka hjá arbeiðsgevaranum.

Sum dømi um hetta vísir Annfinnur Vitalis Hansen til dómarnar UfR 1967.614 H og UfR 1970.184 H, har Hægstirættur metti, at tað var proportionalt at burturvísa starvsfólkum, ið komu við ógrundaðum skuldsetingum móti leiðsluni.

Advokaturin minnir á, at kærarin ikki er burturvíst, hóast tað sambært honum ikki er óhugsandi, at tað hevði verið eitt proportionalt stig at tikið, um hugt verður eftir UfR 1970.502 H, har Hægstirættur staðfesti, at arbeiðsgevarin kundi burturvísa einum starvsfólki, ið m.a. kom við skuldsetingum og ákærum mótvegis leiðsluni, og at tað fór at viðføra samstarvstrupulleikar, um leiðslan ikki helt uppat at fylgja so væl við starvsfólkunum.

Sum greitt frá í ætlanarskrivinum um uppsøgn, dagfest 30. november 2017, og endurtikið í uppsøgnini, dagfest 21. desember 2017, er illoyali atburðurin hjá kæraranum sambært advokatinum hjá Kringvarpinum, at hon - uttan um kringvarpsstjóran - hevur vent sær beinleiðis til stýrisformannin við ákærum og skuldsetingum, sum hon visti vóru ósannar, og tað hevur verið atvoldin til, at hesar somu ákæru og skuldsetingar stóðu at lesa í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Hesar ákærur og skuldsetingar, sum kærarin færir fram í notatinum, eru m.a. nevndar undir pkt. (a), (b) og (c) niðanfyri.

(a) at kringvarpsstjórin hevur blandað seg nógv upp í tíðindaflutningin í sambandi við dekningin av skattamálinum hjá Betri Banka, og at henda uppiblandingin hjá stjóranum stríðir ímóti kringvarpslógini, tí stjórin og Regin Hammer eru vinmenn. Her leggur kærarin kringvarpsstjóran undir lógarbrot.

Advokaturin hjá Kringvarpinum vísir eisini á, at kringvarpsstjórin hevur ábyrgdina av tíðindaflutninginum og kann og eigur at blanda seg uppí tíðindaflutningin, soleiðis sum tað passar honum. Tað er upp til kringvarpsstjóran sum ábyrgdarhavandi redaktørur at gera av, í hvønn mun hann blandar seg í tíðindaflutningin.

Kærarin er sambært advokatinum eisini vitandi um, at kringvarpsstjórin ongantíð hevur lutikið í nøkrum redaktionellum virkseml viðvíkjandi skattamálinum hjá Betri Banka, síðan Jan Lamhauge tann 23. oktober 2017 gjørdi kringvarpsstóran varugan við, at Regin Hammer móguliga hevði ein leiklut í skattamálinum.

Hóast hetta velur kærarin tann 23. oktober 2017 at skuldseta kringvarpsstjóran fyri at gera seg inn á kringvarpslógina við at blanda seg upp í dekningin av skattamálinum hjá Betri Banka yvir fyri stýrisformanninum, og hetta var atvoldin til, at hesar somu skuldsetingar um lógarbrot stóðu at lesa í VikuskiftisSosialinum ein mánað seinni,

(b) at kringvarpsstjórin hevur tikið leiklutin á seg sum yvir-tíðindaredaktørur, og at kringvarpsstjórin á henda hátt forðar journalistum í at gera teirra arbeiði, og at tað somuleiðis kann gerast ein trupulleiki hjá stjóranum sjálvum. Og at tað skal hava fingið avleiðingar fyri tíðindaflutningin, samstundis sum kærarin leggur kringvarpsstjóran undir at hótta trúvirðið hjá Kringvarpinum.

Sum greitt frá omanfyri er kringvarpsstjórin evsti ábyrgdarhavandi fyri tíðindaflutninginum, og hann hevur rætt til at blanda seg í tíðindaflutningin, sum honum tykist best og eisini at seta krøv til tíðindaflutningin.

Hóast kringvarpsstjórin einans ger sítt arbeiði, leggur kærarin kringvarpsstjóran undir at leggja forðingar í vegin fyri tíðindaflutninginum við at forða journalistum í at gera teirra arbeiði. Tað er eisini ósatt, at kringvarpsstjórin hevur forðað nøkrum journalisti í at gera sítt arbeiði.

Hóast kærarin veit, at kringvarpsstjórin ongantíð hevur lagt nakrar forðingar í vegin fyri tíðindaflutninginum, leggur kærarin kringvarpsstjóran undir at hótta trúvirðið á Kringvarpinum. Tað verður mett sera grovt at leggja kringvarpsstjóran undir at hótta trúvirðið á Kringvarpinum. Trúvirðið er mest grundleggjandi tilverurættur Kringvarpsins, og tað leggur kærarin kringvarpsstjóran, sum hevur sum eitt av sínum aðalmálum at verja, undir at hótta.

Ikki nokk við tí, so er kærarin eisini atvoldin til, at skuldsetingin um, at kringvarpsstjórin hóttir trúvirðið hjá Kringvarpinum, stendur í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017,



MENTAMÁLARÁÐIÐ

(c) at kringvarpsstjórin hefur vent sær beinleiðis til Eyðun Mørkøre, stjóra á TAKS, uttan at ráðføra seg við tíðindaleiðara, redaktør ella journalistin í húsinum, sum hevði dekkað málið, fyrst, og at kringvarpsstjórin hefur gjørt avtalu við Eyðun Mørkøre um, at Eyðun Mørkøre skal sleppa í sjónvarpsstovuna at greiða frá sínum sjónarmiðum um frágreiðingina frá Bárði Larsen uttan at kunna tíðindaleiðaran, redaktørin ella journalistin um tað, og at tað ber til at gera avtalur við kringvarpstjóran um at sleppa framat mikrofonum Kringvarpsins. Eisini her ber kærarin móti betri vitandi eina ósanna skuldseting móti kringvarpsstjóranum yvir fyri stýrisformanninum tann 23. oktober 2017 og syrgir eftirfylgjandi fyri, at henda sama skuldseting endar í VikuskiftisSosialinum umleið ein mánað seinni.

Tað, sum veruliga hendi, var, at Eyðun Mørkøre kunngjordi eitt lesarabræv fríggjakvøldið tann 22. september 2017 aftaná eitt innslag í Degi og Viku sama kvøldið, har Eyðun Mørkøre kritiseraði dekningin av skattamálinum hjá Betri Banka og leiklutin hjá TAKS.

Kringvarpsstýrisformaðurin bað í viðlagda teldubrævi kringvarpsstjóran um at svara skuldsetingunum frá Eyðun Mørkøre. Tað gjørði kringvarpsstjórin í viðlagda teldubrævi, dagfest 25. september 2017. Tað sæst eisini, at svarið er orðað saman við kæraranum.

Eyðun Mørkøre kom eftir hesi áheitan í sjónvarpssending uppá fortreytirnar hjá redaktørinum, sum tá var Ivan Niclasen. Ivan Niclasen skrivar eisini í síni almennu fráboðan eftir umrøðuna í VikuskiftisSosialinum, at hann umrøddi tað við kæraran, og at tey bæði – eftir hansara tilmæli – gjørdur av, at samrøðan við Eyðun Mørkøre skuldi fara fram í kjaksendingini eftir Dag og Viku, har kærarin var vertur. Og tað vóru enttá kærarin og Jan Lamhauge, sum skrivaðu spurningarnar til Eyðun Mørkøre.

Hóast kærarin var við at orða áheitanina til Eyðun Mørkøre um at svara fyri seg og útdjúpa hansara almennu viðmerkingar tann 22. september 2017 og var virkin partur av innslagnum, har Eyðun Mørkøre luttók, leggur kærarin ein mánað seinni stjóra sín undir at gera undirhondsavtalu við stjóran á TAKS, og eisini at tað ber til at gera avtalur við kringvarpsstjóran um at sleppa framat mikrofonum Kringvarpsins. Og aftur ein mánað seinni er kærarin eisini atvoldin til, at hesar somu ósonnu skuldsetingar kunnu lesast í VikuskiftisSosialinum.

Í kæruni vísir Sigmund Poulsen, advokatur, í fyrsta lagi á, at ákærurnar og skuldsetingarnar vóru ikki ósannar. Í øðrum lagi vísir advokaturin á, at kærarin hevði allar grundir til at halda, at hesar ákæror og skuldsetingar vóru sannar.

Tað er sambært advokati Kringvarpsins ikki grundarlag fyri at geva kæraranum rætt í nøkrum av hesum. Advokaturin metir, at tað er uppsagnargrund í sjálvum sær, at kærarin uttanum kringvarpsstjóran vendir sær til stýrisformannin við ósonnum ákærum og skuldsetingum.

Tað er m.a. staðfest í UfR 1969.419/2 H, har meirilutin í Hægstarætti staðfesti, at eitt ósømiligt bræv, ið innihelt insueringar og veikar útpillingar, ikki gav arbeiðsgevaranum rætt til at burturvísa starvsfólk, m.a. tí brævið bara var sent til stjóran og ongan annan, men at tað kundi verið grundarlag fyri uppsøgn. Minnilutin helt hinvegin, at grundarlag var fyri burturvísing. Hevði brævið verið víst øðrum, hevði talan verið um burturvísingargrund.

Tað eru sambært advokati Kringvarpsins skerpanði umstøður, at kærarin er deildarleiðari og saman við kringvarpsstjóranum og trimum øðrum deildarleiðarum mannar leiðslubólkin á Kringvarpinum.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Tað er uppافتur meiri skerpanði, at kærarin visti, at ákærurnar og skuldsetingarnar vóru ósannar. Afturat hesum hevur kærarin verið atvoldin til, at hesar somu ósonnu ákærur og skuldsetingar stóðu at lesa í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017.

Hesi somu viðurskiftini eru eisini staðfest í viðlagda landsrættardómi, ið setti til viks viðlagda býrættardóm. Landsrætturinn legði dent á, at tann burturvísti inndró onnur starvsfólk í ósemjuna við stjóran, og at tann burturvísti hevði leiðsluábyrgd.

Formaðurin fyri stýrið hevur váttað, at hann hevur ikki víst notatið hjá kæraranum, dagfest 23. oktober 2017, fyri nøkrum – hvørki fyri kringvarpsstjóranum ella fyri hinum stýrisslimunum.

Kærarin hevur í sínum egnu reyðu viðmerkingum til ætlanarskrivið um uppsøgn, dagfest 30. november 2017, á bls. 10 upplýst, at hon hevur sent notatið til onnur og hevur harvið verið atvoldin til, at notatið endaði í hondunum hjá Barbaru Holm, blaðstjóra á Sosialinum, um kærarin ikki sjálv hevur latið Sosialinum hetta sama notat.

Kærarin hevur ikki í tíðarskeiðnum frá 24. okt. 2017 – tá telefonnotatið bleiv sent til stýrisformannin – til 23. nov. – tá VikuskiftisSosialurin almannakunngjórði stóran part av innihaldinum í notatinum – gjørt nakað fyri at varskógva kringvarpsstjóran um henda vandan ella gjørt nakað fyri at rætta upp á ósannindini í notatinum. Hetta hóast journalistur í Miðlahúsinum setur seg í samband við hana í tíðarskeiðnum og hon verður biðin um at gera viðmerkingar til innihaldið í notatinum – sum framgongur av greinunum í VikuskiftisSosialinum. Undir øllum umstøðum framgongur av viðlögdu grein í Sosialinum frá 11. des. 2017, at Sosialurin hevur hetta sama notatið hjá kæraranum um hendi.

At enda førir advokaturin fyri Kringvarpið fram, at atferðin hjá deildarleiðaranum ikki er vard av talufrælsinum. Sagt verður í hesum sambandi, at Kringvarpið virðir talufrælsið hjá starvsfólkum sínum. Men talufrælsið er ikki uttan ábyrgd og avmarkingar.

Sambært vegleiðing frá danska Løgmálaráðnum om Offentligt Ansattes Ytringsfrihed frá oktober 2016, verður undir pkt. 8 víst á, at *”Man må heller ikke ytre sig i en urimelig grov form om sin arbejdsplads [...] Herudover må man ikke fremsætte åbenbart urigtige oplysninger om væsentlige forhold inden for sit eget arbejdsområde.”*

Tað verður eisini endurtikið í viðlögdu avgerð frá danska umboðsmanninum í FOU 2016.3701 niðast á síðu 4 og í FOU 2017-1 ovast á síðu 4.

Tað er júst tað, sum ger seg galdandi í hesum førinum. Kærarin hevur latið stýrisformanninum ósannar upplýsingar og likið hesar somu upplýsingar um *“væsentlige forhold inden for sit eget arbejdsområde,”* har hon sjálv enntá hevur verið partur av leiðslubólkinum.

Tað verður eisini nevnt undir pkt. 4.2 í viðlögdu frágreiðing frá Folketingets Ombudsmand, har tað stendur, at *”Selv om en ytring ikke er i strid med straffelovens regler om freds- og ærekrænkelser, må den heller ikke i øvrigt være urimelig grov. [...] En ansat må ikke benytte vendinger, der i urimelig grad er udsældende, hånende eller latterliggørende over for arbejdsgiveren. [...] offentligt ansatte på lige fod med andre borgere må kunne udtrykke sig i skarpe eller polemiske vendinger, når blot ytringen ikke derved bliver åbenbart urigtig eller urimelig grov.”*



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Víðari verður í somu frágreiðing undir pkt. 4.3 víst á, at ”*Offentligt ansatte må gerne udtale sig kritisk, men de må ikke i den forbindelse give åbentbart urigtige oplysninger om væsentlige forhold inden for deres eget arbejdsområde.*”

Í hesum førinum er sum nevnt omanfyri talan um ákærun og skuldsetingar, sum eru sera grovar m.a. skuldsetingar um lógarbrot og hótta trúvirðið á stovninum, og eisini beinleiðis ósannar m.a. um at hava bjóðað stjóranum í TAKS framat mikrofonum Kringvarpsins.

Í viðløgdu avgerð frá danska umboðsmanninum (FOU 2017-1) hevur umboðsmaðurin eisini staðfest, at ákærun og skuldsetingar móti kommunustjóranum fóru út um mark fyri, hvat eitt alment sett starvsfólk kann loyva sær.

Eitt líknandi dømi er í viðløgdu landsrættaravgerð UfR 2012.379 V, har grovar ákærun og skuldsetingar høvdu av røttum fingið starvsrættarligar avleiðingar.

Ákærurnar og skuldsetingarnar móti kringvarpsstjóranum liggja tí ikki innanfyri, hvat man sum alment starvsfólk kann loyva sær at úttala seg um.

Sum deildarleiðari og partur av leiðslubólkinum áliggur eisini ein strangari skylda til at vera varin við ákærun og skuldsetingum enn um talan var um vanligt starvsfólk á Aktuelt deildini. Samanumtikið metir advokaturin hjá Kringvarpi Føroya, at tað fyriliggur haldgóð grund fyri uppsøgnini av kæraranum.

5. febr. 2018

Mentamálaráðið sendir hoyringartilfarið frá Kringvarpi Føroya til ummælis hjá kæraranum.

20. febr. 2018

Mentamálaráðið fær viðmerkingar frá advokati kærarans til hoyringarsvarini hjá Kringvarpi Føroya. Víst verður á, at tað í tilfarinum, sum kringvarpsstýrið hevur sent Mentamálaráðnum, er ein teldupostur frá kringvarpsstjóranum til stýrið tann 23. nov. 2017 kl. 19.07, har stjórin boðar stýrinum frá, at miðlaumrøðan í Sosialinum fær starvsrættarligar fylgjur fyri kæraran. Hetta undrast advokatur kærarans á, tí hetta er longu áðrenn, at hann hevur lisið greinarnar ordiliga, og ei heldur hevur hann tosað við kæraran um tað. Tað sæst í nevnda telduposti, at hann longu eftir at hava “*skimmað*” greinarnar í Sosialinum hevði tikið ta støðu, at kærarin skuldi sigast úr starvi (starvsrættarligar fylgjur).

Víst verður á, at stjórin ikki tosaði við kæraran, áðrenn hann tók hesa avgerð, tí hann tosaði ikki við hana fyrr enn mánamorgunin 27. nov. 2017, tá ið hann ófráboðað kom inn á skrivstovu hennara. Kærarin varð tí ikki kunnað um, at talan var um ein formligan fund, sum fáar dagar seinni fór at vera brúktur sum grundarlag undir uppsøgnini. Eitt annað, sum undrar advokat kærarans, er, at harðliga reaktiónin frá stjóranum í Kringvarpinum kom ein mánað eftir, at kærarin vendi sær til stýrisformannin tann 23. okt. 2017 og sendi honum telefonnotatið tann 24. okt. 2017.

Advokaturin vísir á, at dagarnir eftir hetta bleiv málið umrøtt millum formannin og stjóran. Tað bleiv eisini tosað um fráboðanina frá tíðindaleiðaranum á leiðslufundi og starvsfólkafundi. Tað er ikki fyrr enn ein mánað seinni – tá ið Sosialurin kemur við søguni – at stjórin promte reagerar, tí talan er sambært stjóranum um ósannindi og illoyalit. Hetta metir advokaturin merkir, at tað var



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Ikki fráboðanin til stýrið, sum var avgerandi fyri støðutakans stjórans um at siga kæraran upp, men tað, at Sosialurin skrivaði um málið.

Advokatur kærarans er samdur við mótpartinum í, at talan er um álvarslig viðurskifti, sum verða førd fram í telefonnotatinum til stýrisformannin og at hesi viðurskifti – um tey eru sonn – kunnu skaða trúðvirðið hjá Kringvarpi Føroya millum manna. Men hann er als ikki samdur við mótpartinum í, at talan er um ósannar útsagnir. Harumframt sipar Sigmund Poulsen, advokatur, m.a. til teldupost frá stjóranum til starvsfólkini á Kringvarpinum tann 24. nov. 2017, har stjórin m.a. greiðir frá sínum ógegni.

Viðvíkjandi uppsagnargrundunum skrivur advokatur kærarans, at kringvarpsstjórin er tíðindaetiskt inhabilur, og tí var tað í samsvari við loyaltitsskylduna hjá tíðindaleiðaranum at gera vart við hetta hjá stjórans yvirordnaða. Tað er sambært Løgtingsins umboðsmanni enntá ein partur av loyaltitsskylduni hjá kæraranum at gera vart við hetta.

Viðvíkjandi avtaluni við stjóran á TAKS spyr advokatur kærarans, hvussu telduposturin frá Johnny í Grótinum til Ivan Niclasen kann annað enn elva til ta fatan, at stjórin í Kringvarpinum og stjórin á TAKS hava gjørt eina avtalu við tí innihaldi, sum TAKS-stjórin vísir til?

Hetta metir advokaturin eisini vera álvarsligt, og tískil er tað í samsvari við loyaltitsskylduna hjá kæraranum at gera stýrið vart við hetta.

Hvat viðvíkur Sosialinum tann 24. nov. 2017 um málið, vísir advokaturin á, at øll á tíðindadeildini kendu til hesi viðurskifti – umleið 25 fólk. Kringvarpsstjórin var tá eisini sjálvur og greiddi starvsfólkunum frá sínari gegnisstøðu, og tí var eisini tosað opið, vítt og breitt um gegnistrupulleikarnar hjá stjóranum longu eina mánað áðrenn greinina í Sosialinum, sbr. teldupost sum stjórin sendi starvsfólkunum tann 24. nov 2017. Víst verður á, at har vóru hópini av fólk, ið høvdu somu vitan, og tí ber ikki til spesifikt at leggja kæraranum til last, at Sosialurin koyrði ta søguna. Advokaturin metir ikki, at tað er til at skilja, at tað kann blíva uppsagnargrund, at kærarin ikki hevði nakra meining um nýggja kringvarpsstjóran, tí hon hevði arbeitt so stutt við honum.

Advokaturin hjá kæraranum vil harumframt vera við, at ongar skeivar upplýsingar eru í Sosialinum, sum kærarin er upphav til. Sagt verður, at hon bert svaraði teimum spuringum, sum Sosialurin ringdi og spurdi hana um í sambandi við, at blaðið koyrði søguna. Víst verður á, at kærarin umleið 7. nov. 2017 varskógvaði stjóran, og tá visti stjórin væl av, at Sosialurin arbeiddi við søguni – og hansara kunneiki framgongur av teldupostinum til starvsfólkini tann 24. nov. 2017.

Viðvíkjandi lögfrøðini førir advokaturin fram, at kærarin ikki hevur verið illoyal, tí hon bara hevur borið fram fyri stýrisformannin týðningarmiklar upplýsingar um viðurskifti, sum ikki eru nøktandi.

Advokaturin metir, at tað er sera týðningarmikið at skilja ímillum almennar og privatar setanir, tá ið talan er um illoyalitet. Advokaturin skrivur, at heilt hvør sínar reglur galda fyri almenn og privat störv.

Víst verður á, at tað í privatum starvi í Føroyum stórt sæð einki krav er um sakligheit galdandi yvirhøvdur – hvørki eftir lóg ella sáttmála, og tað er púra upp til einstaka arbeidsgevaran, hvat hann vil tola av atburði og útsagnum frá sínum starvsfólkum. Allur tann rættarpraksis, sum mótparturin



MENTAMÁLARÁÐIÐ

vísir á í sínum viðmerkingum, er um privat störv og kann tí ekki brúkast til samanberingar í málinum hjá kæraranum.

Víst verður á mál hjá Lögtingsins umboðsmanni, LUM201300040:

“Starvsfólk í starvi hjá tí almenna hava talufrælsi sum allir aðrir borgarar, og tey kunnu egna vegna taka lut í almennum orðaskifti og koma við sínum persónligu sjónarmiðum. Hetta er eisini galdandi fyri viðurskifti, sum snúgva seg um teirra egna arbeidssøki, og tey hava eisini rætti til at finnast at, um so er, at tey halda, at arbeidsumstøður teirra ella tað virkseimð, sum tey fáast við, má metast at vera óforsvarligt t.d. orsakað av vantandi játtan e.l.”

Advokaturin metir, at nevnda brot úr áliti frá Lögtingsins umboðsmanni saman við niðanfyrri standandi broti frá Lögtingsins umboðsmanni í LUM200700008 er grundarlagið undir, hvussu tað, sum kærarin hevur gjørt, lögfrøðiliga skal metast í mun til spurningin um illoyalitet:

“Sum ein liður í loyaltetskylduni móti arbeidsplassinum mugu starvsfólk metast at hava bæði rætt og skyldu til at boða leiðsluni frá viðurskiftum, sum ikki eru nøktandi. Hetta skal tó verða gjørt á ein sømiligan hátt, og uttan at nýta ein ov hardan ella grovan málburð, sum av rottum kann skada viðurskiftini á arbeidsplassinum.”

Advokaturin metir, at kærarin hevði bæði rætt og skyldu til at gera vart við óforsvarlig og ónøktandi viðurskifti á sínum arbeidsplassi, eisini á sínum egna arbeidssøki. Sigmund Poulsen, advokatur, skrivar, at mótparturin ger nógv burtúr ábyrgdarspurninginum í sínum viðmerkingum.

Hann sigur seg ikki skula koma nærri inn á tað her – eitt er revsirættarlig ábyrgd, men hvussu man so vendir og snarar spurninginum, so hevur kærarin sum tíðindaleiðari ábyrgd móttvegis stjóranum fyri tað tilfar, sum tíðindadeildin ger, lýkur ásetingarnar í § 10 í kringvarpslógini og grundleggjandi fjølmiðlaetiskar reglur annars. Viðvíkjandi loyaltetskylduni og rættin hjá alment settum starvsfólkum at úttala seg vísir advokaturin á brot úr máli hjá Fólkatingsins umboðsmanni í FOB 2016.37:

“Det ligger fast, at en offentligt ansat har ret til at fremføre en eventuel kritik offentligt uden først at anvende de interne systemer, så som ledelses- og samarbejds/ tillidsrepræsentantsystemet. I en række tilfælde vil det dog – bl.a. af hensyn til muligheden for at forbedre de forhold, man finder er kritisable, og af hensyn til de fremtidige samarbejdsforhold på arbejdspladsen – kunne være mest hensigtsmæssigt og fornuftigt først at rejse kritikken via de interne systemer.”

At enda vísir advokaturin hjá kæraranum á, at fleiri mál hava verið frammi, har almenn starvsfólk hava úttalað seg á ein ivasaman hátt, og har tað, sum tey hava ført fram, ikki hevur verið heilt rætt.

Hóast allar upplýsingar ikki hava verið rættar, hevur umboðsmaðurin ikki hildið tað í sær sjálvum verið nóg mikið til at siga, at farið er um mark – tað er bara tá týðandi skeivar upplýsingar tilætlað ella groft óforsvarligt eru settar fram, sbr. t.d. FOB 1995.381. Heldur ikki er tað at fara uttan um leiðsluna og beinleiðis til t.d. fjølmiðlar mett sum illoyalt sambært danskari umboðsmannavenju, sbr. t.d. FOB 1995.547. Viðmerkt verður til síðst, at kærarin nettupp ikki hevur vent sær til fjølmiðlarnar, men til tann, sum er yvirskipaður hjá stjóranum.

Samanumtikið metir advokaturin ikki, at sakligt grundarlag er fyri at siga kæraran úr starvi, tí hon hevur bara gjørt tað, sum hon átti at gera: Boða frá týðandi, ónøktandi viðurskiftum á sínum egna arbeidssøki – uttan at tað á nakran hátt er gjørt á ein ósømiligan ella grovan máta.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

20. febr. 2018

Mentamálaráðið sendi hoyringartilfarið frá Sigmundi Poulsen til ummælis hjá Kringvarpi Føroya.

2. mars 2018

Rúni Heinesen ger viðmerkingar. Hann skrivar, at hann heftir seg við brotið niðast á bls. 15 og bls. 34. Hann sigur seg ikki kunna afturvísa, at hann, hevur virkað ”ørkymlaður”, tí tað, sum tíðindaleiðarin pr. telefon greiddi sær frá um gegni stjórans saman við hendingunum, sum tíðindaleiðarin eisini nevnr í telefonnotatinum tann 24. okt. 2017 til stýrisformannin, tóktiskt sær við síni táverandi spillfesku vitan vera álvarsligt.

Hann vísir á, at tað í øðrum broti á bls. 34 stendur:

”hann (red.stýrisformaðurin) segði, at tað tóktist sum, at Johnny í Grótinum hevði arbeitt fyri Eik Banka...” og ”Eg (red.tíðindaleiðarin) segði honum (red.stýrisformanninum), at eg dugdi ikki at siga, um Johnny í Grótinum beinleiðis arbeiddi ella hevði arbeitt fyri Eik Banka (var løntur)...”.

Stýrisformaðurin sigur seg vera ógvuliga ivasaman í, at orðini eru fallin júst so, hóast hetta var púra nýtt fyri sær. Tað kann vera tikið úr størri samanhangi í telefonsamrøðuni, men tað kann eisini vera ein staðfesting útfrá upplýsingunum, sum tíðindaleiðarin legði fram í telefonsamrøðuni, sigur stýrisformaðurin.

Tað, sum hann annars metti vera av týðningi, og sum bleiv endurtikið í samrøðuni, var, at tíðindaleiðarin átti at loyst ósemjuna saman við stjóranum, tí sambandið báðar vegir millum stovnin og stýrið eigur at ganga umvegis stjóran. Sum áður nevnt, kunnaði stýrisformaðurin beinanvegin stjóran um, at tíðindaleiðarin hevði ringt til formannin. Sama kvøldið fekk formaðurin, bæði frá tíðindaleiðara og stjóra upplýst, at tey bæði skuldu hittast dagin eftir at viðgera málið.

5. mars 2018

Kringvarpið kemur við sínum hoyringarsvari. Sagt verður, at viðmerkingarnar hjá Sigmundi Poulsen, advokati, ikki geva Kringvarpinum høvi til at broyta avgerðina um at siga deildarleiðaran fyri Aktuelt, Kæran, úr starvi. Uppsøgnin verður sostatt fasthildin.

Advokaturin hjá Kringvarpinum, Annfinnur Vitalis Hansen, kemur tó við hesum viðmerkingum um

- (1) talufrælsi hjá alment settum starvsfólkum,
- (2) tilgongdina og ítøkiliga illoyala atferðin hjá deildarleiðaranum og
- (3) avleiðingina av óhaldgóðari uppsøgn.

(1) Talufrælsi hjá alment settum starvsfólkum

Advokaturin hjá Kringvarpinum sigur seg vera samdan við Sigmundi Poulsen, advokati, og Løgtingsins umboðsmanni í, at alment sett starvsfólk hava talufrælsi. Sum Løgtingsins umboðsmaður eisini vísir á í greinini, sum Sigmund Poulsen, advokatur, hevur viðlagt, so hava alment sett starvsfólk grundlógartryggjað talufrælsi.

Men hann vísir á, eins og í viðmerkingum sínum, dagfestar 5. febr. 2018, at talufrælsið er ikki uttan ábyrgd og avmarkingar.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Víst verður á, at reglurnar um talufrælsið verja ikki ósannar upplýsingar, sbr. bls. 104 og 113 í responsum frá Bent Christensen í *Juristen* 1980.85-120, og síðu 276 í viðlagda broti út bókini *Offentlig Arbejdsret* eftir Oluf Emborg og Peer Schaumburg-Müller.

Advokaturin hjá Kringvarpinum vil vera við, at greinin, sum Sigmund Poulsen, advokatur, hevur viðlagt frá Løgtingsins umboðsmanni um *talufrælsi, tagnarskyldu og loyaltit*, sigur eisini júst tað sama og er eisini í tráð við tey dansku álitini frá danska umboðsmanninum, sum hann legði við í sínum viðmerkingum, dagfestar 5. februar 2018.

Advokaturin metir, eins og ført var fram í viðmerkingunum frá 5. febr. 2018, at Kringvarpið virðir talufrælsið hjá starvsfólkum sínum. Men tað er sum Løgtingsins umboðsmaður skrivar í greinini á síðu 35, at ”*Starvsfólke hava heldur ikki rætt til at koma við órimiliga grovum viðmerkingum, ella koma við (tilvitadum) skeivum upplýsingum um týðningarmikil viðurskiftir innanfyri egð arbeidssøki.*

[...]

Við atliti at avgerðartilgongd og virkisføri hjá almennum myndugleikum, kunnu verða ávísar avmarkingar í frælsinum at úttala seg um sitt egna arbeidssøki. Henda avmarking er vanliga bert galdandi fyri leiðandi starvsfólke, so sum aðalstjórar, deildarstjórar og líknandi.”

Advokaturin vil vera við, henda seinasta tilskipingin til m.a. deildarstjórar er grundað á, at tað liggur ein serlig ábyrgd á og loyaltitsskylda hjá leiðandi starvsfólkum.

Kærarin var deildarleiðari á Aktuelt deildini á Kringvarpinum, og tí áliggur tað kæraranum, sum deildarleiðari og partur av leiðslubólkinum, ein strangari skylda at vera varin við ákærum og skuldsetingum, samanborið við vanlig starvsfólk á Aktuelt deildini.

Sum Løgtingsins umboðsmaður eisini vísir á í greinini á bls. 37, skulu møguligar atfinningar vera sømiligar.

Løgtingsins umboðsmaður vísir í greinini til eitt álit, dagfest 19. januar 2012, har umboðsmaðurin vísir á:

”Ein grundleggjandi partur av loyaltitsskylduni hjá starvsfólki er, at um starvsfólke vilja gera vart við viðurskifti á arbeidsplassum, sum ikki eru nøktandi, skulu starvsfólke í fyrsta lagi venda sær til leiðsluna, soleiðis at leiðslan fær høvi at meta um málið og rætta møgulig mistak og feilir.”

Tá tað snýr seg um Kringvarpið, er leiðslan fyri kæraran, kringvarpsstjórin - og ikki Rúni Heinesen, stýrisformaður.

Kærarin átti tí sambært advokatinum at vent sær til kringvarpsstjóran í sambandi við notatið, dagfest 23. oktober 2017, har Kærarin móti betri vitandi ber fram ósannar skuldsetingar móti kringvarpsstjóranum og syrgir eftirfylgjandi fyri, at sama skuldseting endar í VikuskiftisSosialinum umleið ein mánað seinni, uttan at kringvarpsstjórin nakrantíð fær høvi til at fyrihalda seg til notatið.

Talufrælsið er vart undir tí fyritleyrt, at viðkomandi alment setti persónur úttalar seg egna vegna og ikki vegna arbeidsplassið, sbr. m.a. á bls. 278 og 285 í viðlagda broti úr bókini *Offentlig Arbejdsret* eftir Oluf Emborg og Peer Schaumburg-Müller.

Jørgen Mathiasen viðmerkir á bls. 99 í viðlagda broti úr bókini *Forvaltningspersonellet*, at viðkomandi



MENTAMÁLARÁÐIÐ

”skal sáledes gøre det klart, at han ikke udtaler sig på forvaltningens vegne, og selv om han udtaler sig som privatperson, må han ikke fremsætte urigtige oplysninger om væsentlige forhold.”

Tað er sum meginregla ikki nakar trupulleiki at staðfesta, at vanlig starvsfólk úttala seg egna vegna. Men tað sama ger seg ikki galdandi fyri leiðandi starvsfólk so sum deildarleiðarar.

Sum deildarleiðari á Aktuelt deildini á Kringvarpinum átti kærarin eisini at gjørt vart við, at hon ikki úttalaði seg vegna Kringvarpið, um hon veruliga metti, at hennara grovu ákærur og ósonnu skuldsetingar vóru vardar av grundlógartryggjaða talufrælsinum.

Í greinarøðini í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017, framgongur m.a. á bls. 12, at *”Kærarin vátta, at Kringvarpið hevur viðgjørt gegnistrupulleikan hjá stjóranum innanhýsis...”*

Og á bls. 14 undir yvirskriftini – “Hava viðgjørt gegnistrupulleikan innanhýsis”, verður kærarin endurgivin fyri at upplýsa:

”Eg kann vátta so mikið sum, at vit hava viðgjørt gegnistrupulleikan innanhýsis og at tað fyriliggur eitt notat um málið

[...]

Vit hava viðgjørt gegnistrupulleikan innanhýsis, og eg kann vátta, at tað fyriliggur eitt notat um spurningin.

[...]

Yvirskjipið kann eg siga, at tað sjálvandi altíð skapar órógv, at vit fáa nógva almenna umrøðu og at nógv fokus verður sett á administrativ viðurskifti á stovninum. Vit eru sett í verðina fyri at gera journalistikk, og tað er tað vit vilja njóta okkara orku uppá, sigur Liljan Weihe.

[...]

Hon vátta, at tað hevur ávirkað gerandisdagin á stovninum nakað, at Kringvarpið hevur verið so mikið umrøtt í miðlunum seinastu tíðina. Spurd um hon hevur álit á stjóranum í Kringvarpinum, sigur Liljan Weihe soleiðis: -Tað havi eg onga meining um enn, tí hann (Johnny í Gróttinum, red) hevur verið ov stutt í starvinum til tað, sigur Liljan Weihe.”

Umframt at greinarøðin í VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017 bygdi á upplýsingar í notatinum hjá kæraranum, dagfest 23. okt. 2017, fær lesarin ta fatan út frá útsagnunum frá kæraranum, at tað er vegna Kringvarpið, at kærarin úttalar seg.

Lesarin av VikuskiftisSosialinum fær ta fatan, at Kringvarpið hevur viðgjørt gegnistrupulleikan hjá kringvarpsstjóranum, og at tað er Kringvarpið, sum hevur gjørt eitt notat um henda gegnistrupulleikan. Lesarin fær eisini ta fatan, at kringvarpsstjórin stendur einsamallur við trupulleikanum.

Reglurnar um talufrælsi verja alment sett starvsfólk, sum úttala seg alment um viðurskifti á m.a. teirra egna arbeiðsplássi – eisini kritiskt. Men soleiðis sær advokatur Kringvarpsins ikki støðuna her.

Her er støðan tann, at tað er kærarin, sum er atvoldin til, at VikuskiftisSosialurin liggur inni við hesum grovu ákærum og ósonnu skuldsetingum móti kringvarpsstjóranum, viðvirkar til at seta kringvarpsstjóran í enn verri ljós við sum deildarleiðari fyri Aktuelt deildina á Kringvarpinum og sum partur av leiðslubólkinum í Kringvarpinum m.a. at vísa á, at gegnistrupulleikin er viðgjördur innanhýsis í Kringvarpinum, og at tað er gjørt eitt notat um trupulleikan.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Advoakturinn hjá Kringvarpinum metir, at kærarin í sambandi við greinarøðina í VikuskiftisSosíalínum tann 24. nov. 2017 fer út um tað, sum reglurnar um talufrælsi eru ætlaðar at verja.

(2) Tilgongdin og ítøkiliga illoyala atferðin hjá deildarleiðaranum

Óansæð grundlógartryggjaða talufrælsið, so er framvegis ein loyaltetskylda galdandi fyri alment sett starvsfólk, sbr. m.a. á síðu 96 í viðlagda responsum frá Bent Christensen í Juristen 1980.85-120, og á bls. 99 úr viðlagda broti úr bókini Forvaltningspersonellet eftir Jørgen Mathiassen.

Loyaltetskyldan setir avmarkingar fyri talufrælsið. Men generelt sæð er trupult at seta nakað ítøkiligt mark, sbr. m.a. á bls. 100-101 úr viðlagda broti úr bókini Forvaltningspersonellet eftir Jørgen Mathiassen.

Í hesum ítøkiliga førinum metti kringvarpsstjórin, at kærarin er farin út um mark við at venda sær til stýrisformannin við grovum ákærum og ósonnum skuldsetingum og verða atvoldin til, at hesar somu grovu ákæru og ósonnu skuldsetingar stóðu at lesa í VikuskiftisSosíalínum.

Kringvarpsstjórin hevur gjørt eina ítøkiliga meting og avgerðin um avleiðing er ikki tikin fyrr enn aftaná, at kærarin hevði høvi til at koma við sínum viðmerkingum umvegis advokat sín og fakfelag hennara.

Sigmund Poulsen, advokatur, vísir á, at teir dómur v.m. sum advokatur Kringvarpsins hevur víst til, eru galdandi fyri privat sett starvsfólk og ikki alment sett starvsfólk.

Tað er fyri so vítt rætt. Tað er av tí einføldu orsök, at tað eru ikki nógvir dómur um uppsøgn av alment settum starvsfólki, sbr. m.a. á síðu 276 í viðlagda broti úr bókini *Offentlig Arbejdsret* eftir Oluf Emborg og Peer Schaumburg-Müller.

Alment sett starvsfólk, ið verða uppsøgd, hava aðrar kærsmøguleikar enn rættarskipanina. Men rættarpraksis er framvegis galdandi – eisini fyri alment sett starvsfólk.

Annfinnur Vitalis Hansen, advokatur, sigur seg hava lisið viðmerkingarnar frá kæraranum, sum fylgdu við tann 20. februar 2018, og hann sigur seg eisini hava lisið tað av tilfari, sum fyri meginpartin er framleitt av kæraranum og Jan Lamhauge, og sum er latið Mentamálaráðnum.

Hann metir framvegis ikki, at rúgvismikla tilfarið, sum fyri meginpartin snýr seg um skattamálið hjá Betri Banka, er viðkomandi fyri uppsagnarmálið.

Rúgvismikla tilfarið, har ein stórur partur er skrivaður av kæraranum og Jan Lamhauge, eru teirra hugsanir og hugleiðingar um ymiskar støður, sum enda við illgitingum og skuldsetingum ímóti kringvarpsstjóranum, har hann m.a. verður lagdur undir at hava

*”virkað sum boðberi fyri Eik banka, bæði áðrenn og aftaná hann kom í starv sum kringvarpsstjóri
[...]*

Serliga skerpani er tað, at Johnny í Grótinum hevur roynt at villeitt journalistar í skattamálinum – eisini aftaná at hann er blivin kringvarpsstjóri



MENTAMÁLARÁÐIÐ

[...]

Kringvarpsstjóri villleitt journalistar móti betri vitan.

[...]

Johnny í Grótinum hevur arbeitt fyri Eik Banka, og um hetta bleiv alment, so var tað ein bumba undir Kringvarpinum?

Kærarin leggur áhaldandi kringvarpsstjóran undir at hava verið beinleiðis boðberi fyri nevdina í Betri Banka og eisini virkað sum boðberi fyri nevndarformannin í Betri Banka. Kringvarpsstjórin verður eisini lagdur undir at hava verið boðberi fyri Betri Banka, bæði áðrenn og aftaná hann kom í starv sum kringvarpsstjóri.

Hesar ákæror og skuldsetingar hava ikki hald í veruleikanum. Heldur onki av tí rúgvismikla tilfari, sum er framleitt, gevur ábendingar um, at kringvarpsstjórin skal hava verið boðberi fyri Betri Banka.

Advokaturin hjá Kringvarpinum metir tað heldur ikki vera rætt, at kringvarpsstjórin skal hava trýst ella hótt journalistar í sambandi við dekningin av Skattamálinum, soleiðis sum tað eisini verður ført fram av kæraranum.

Víst verður á, at kærarin og Jan Lamhauge gera eisini serstakliga nógv burtúr viðurskiftunum kring áheitanina til Fjølmiðlanevdina, sum kringvarpsstjórin lat Kærustovninum við teldubrævi, dagfest 6. oktober 2017.

Teldubrævsamskiptið millum kringvarpsstjóran og Føroya Kærustovn, sum er lagt fram sum partur av viðmerkingunum hjá Sigmundi Poulsen, advokati, vísir ikki annað enn tað, sum kringvarpsstjórin hevur greitt kringvarpsstýrinum frá í sínum viðmerkingum, sum advokaturin legði við viðmerkingunum tann 5. febr. 2018.

Teldubrævsamskiptið millum kringvarpsstjóran og Kærustovnin undirbyggir ikki tað, sum kærarin og Jan Lamhauge vilja gera tað til í teirra viðmerkingum.

Tað verður í viðmerkingunum hjá Sigmundi Poulsen, advokati, dagf. 20. febr. 2018, lagt upp til, at kringvarpsstjórin reagerar seint upp á tað, sum kemur fram í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017 tí, at kringvarpsstjórin skuldi verið vitandi um hesi viðurskipti í ein mánað.

Men tað er ikki rætt sambært Annfinni Vitalis Hansen, advokati. Kringvarpsstjórin hevur ikki verið vitandi um hesar skuldsetingar og ákæror og kundi tí ikki fyrhalda seg til hesar skuldsetingar, fyrr enn hann kundi lesa tað í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017.

Tað er rætt, at kærarin vendi sær til Rúna Heinesen, stýrisformann, tann 23. oktober 2017 og eftirfylgjandi sendi Rúna Heinesen, stýrisformanni, notatið dagfest 23. oktober 2017.

Rúni Heinesen, stýrisformaður, sendi ikki notatið til kringvarpsstjóran ella til nakran annan. Kærarin sendi heldur ikki notatið, dagfest 23. oktober 2017, til kringvarpsstjóran. Men kærarin sendir hetta sama notat til onnur og er atvoldin til, at notatið endar hjá Sosialinum og er grundarlagið undir greinarøðini í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Kringvarpsstjórin sær ikki notatið fyrr enn eftir, at upplýsingarnir úr hesum sama notati við skuldsetingum og ákærum sum kærarin, hansara egni deildarleiðari og limur í leiðslubólkinum, er komin við móti kringvarpsstjóranum, hava verið at lisið í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017.

Tá hesar somu ákæru og skuldsetingar standa at lesa í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017, reagerar kringvarpsstjórin beinanvegin og konfronterar kæraran við hesar somu ákæru og skuldsetingar.

Sigmund Poulsen, advokatur, hevur so sambært advokati Kringvarpsins nakrar illgitingar um, at tað skuldi verið tað, at VikuskiftisSosialurin skrivar um hesar ákæru og skuldsetingar tann 24. november 2017, sum var avgerandi fyri støðutakanini hjá kringvarpsstjóranum um at siga kæraran upp og ikki atferðin hjá deildarstjóranum hjá Aktuelt deildini.

Advokaturin hjá Kringvarpinum skrivar, at Sigmund Poulsen, advokatur, undirbyggir illgitingarnar við, at kringvarpsstjórin í teldubrævi til kringvarpsstýrið tann 23. november 2017, at hann, eftir at hava skimmað greinarnar í VikuskiftisSosialinum, hevur boðað frá, at tað fær starvsfólkarættaligar fylgjur.

Tað lesur Sigmund Poulsen, advokatur, so sum at kringvarpsstjórin hevur tikið avgerð um, at Kærarin skal verða søgd úr starvi. Men tað er jú ikki rætt, tí tað er ikki tað, sum stendur í teldubrævinum til stýrið. Starvsfólkarættaligar fylgjur kann merkja annað enn uppsøgn.

Kringvarpsstjórin gjørdi rætt í at fyrihalda kæraranum greinarnar í VikuskiftisSosialinum eftirfylgjandi. Tá hevði kringvarpsstjórin havt høvi at nærlesa somu greinar í VikuskiftisSosialinum, sum hann frígjakvøldið tann 23. november 2017 hevði skimmað ígjøgnum.

Tað er ikki rætt, at kringvarpsstjórin segði deildarleiðaran fyri Aktuelt deildina úr starvi longu eftir, at hann bara hevði skimmað geinarnar í VikuskiftisSosialinum tann 23. november 2017.

Kærarin varð søgd upp aftaná, at hon varð hoyrd um hesi viðurskifti við hoyringarskrivi, dagfest 30. november 2017, og kærarin, fakfelag hennara og advokatur hennara høvdu gjørt viðmerkingar til ætlanina um uppsøgn.

(3) Avleiðingin av óhaldgóðari uppsøgn

Um kærarin er uppsøgd av órøttum, metir advokaturin ikki, at avleiðingin er, at kærarin framvegis er í starvi í Kringvarpi Føroya.

Eldri og nýggjari lögfrøðislesnaður vísir á, at avleiðingin fyri óhaldbara uppsøgn er endurgjald, sbr. m.a. á bls. 98 í viðlagda responsum frá Bent Christensen í Juristen 1980.85-120, og á síðu 287 í viðlagda broti úr bókini *Offentlig Arbejdsret* eftir Oluf Emborg og Peer Schaumburg-Müller.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

3. Lýsing av galdandi rætti á økinum

Sambært § 3 í løgtingslóg nr. 61 frá 16. mai 2006 um kringvarp, sum seinast broytt við løgtingslóg nr. 163 frá 24. desember 2015 (hereftir nevnd, “kringvarpslógini”) er Kringvarp Føroya ein sjálvstøðugur almennur stovnur, sum virkar óheftur av politisku skipanini. Tó er ásett í § 13, stk. 1 í kringvarpslógini, at fyrisitingarlógini er galdandi fyri fyrisitingina í Kringvarpi Føroya.

Sambært serligu viðmerkingini til § 13, stk. 1 er talan um fyrisitingarligt mál hjá Kringvarpi Føroya, tá ið møguleiki er at kæra til landsstýrismannin.² Kæra til landsstýrismannin í mentamállum er sostatt treytað av, at talan er um eina fyrisitingarliga avgerð hjá Kringvarpi Føroya. Ein fyrisitingarlig avgerð er sambært § 2, stk. 1 í fyrisitingarlógini nakað, ið ásetur, hvat er ella skal vera rætt í einum ítøkiligum føri.³

Henda tulkning er eisini galdandi fyri føroysku fyrisitingarlógina.⁴ Tá ið persónur verður sagdur úr starvi, er talan um eina fyrisitingarliga avgerð, ið er fevnd av fyrisitingarlógini, og harvið er uppsøgnin av tíðindaleiðaranum í Kringvarpi Føroya fevnd av kærutgongdini sambært § 23 í kringvarpslógini.⁵

3.1. Partshoyringin

Formligu ásetingarnar í um partshoyring eru í § 18-20 í fyrisitingarlógini, har partur hevur rætt til at viðmerkja tær veruligu umstøðurnar í einum máli. Endamálini við at hoyra partar í einum máli er at geva parti høvi at mótmæla ella at rætta grundarlagið hjá myndugleikanum – sokallaði rætturin til kontradiktion, og so er annað endamál at upplýsa málið. Tá ið talan er um starvsrættarlig agamál, er sambært venju ein sokallað viðkað partshoyringarregla galdandi, sbr. m.a. FOB1990.23, har partur, umframt at hoyrast um veruligar umstøður, skal hoyrast um lögfrøðiliga grundarlagið undir ætlaðu avgerðini og ætlaðu lógfylgjuna. Í ivamálum skal partur eisini hoyrast um, hvussu myndugleikin metir um prógvini. Av tí at partshoyringarreglan er ein regla, ið hevur til endamáls at tryggja eina lógliga og rætta avgerð – ein sokallað *garantiregla* - er lógfylgjan av ónøktandi partshoyring, at avgerðin *sum meginregla* verður ógildað.

3.2. At grundgeva í fyrisiting

Sambært formligu reglunum í §§ 21-23 í fyrisitingarlógini skal fyrisitingarmyndugleiki grundgeva fyri síni avgerð. Sambært viðurkendari føroyskari bókmentu viðvíkjandi grundgeving, er grundgeving nakað annað enn grundir. Grundgevingin skal hava sakligar grundir fyri átøkum og avgerðum sínum... Verður onkur sagdur úr starvi vegna fyllskap ella stuldur, skal hetta ikki umskrivast til ógreinaðar “samstarvstrupulleikar” ella “álitisbrot”. Heldur skal grundgevingin við egnum orðum uttan drúgva endurgávu taka samanum mest týðandi tættir í bæði lóg og umstøðum og útgreina rættastu fylgjurnar í skillegari niðurstøðu...⁶ Grundgeving skal vísa til tær rættarreglur og tey fyrilit, sum fyrisitari sjálvur meinti seg grunda avgerðina (subjektiva fatan fyrisitarans). Annars ber

² Sbr. løgtingsmáli 114/2005, bls. 16.

³ Sbr. F.T. 1985/86, tillæg A, sp. 115: “Med udtrykket “truffet afgørelse” sigtes på udfærdigelse af retsakter (forvaltningsakter), dvs. udtalelser, der går ud på at fastsætte, hvad der er eller skal være ret i et foreliggende tilfælde.”

⁴ Sbr. løgtingstíðindi 1991/92, løgtingsmál nr. 182, bls. 937.

⁵ Sbr. t.d. U.1996.1462H.

⁶ Sbr. Fyrisingarlóg, Lærubók, Kári á Rógvi og Bárður Larsen, Onnur Økta Útgáva, Fróðskaparsetur Føroya (2012), bls. 138.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

ikki til hjá borgaranum at eftirkanna, um avgerðin hevði nóg góða heimild, ella um fyrisitingin brúkti heimildina rætt uppá givnar umstøður. Annar spurningur er, hvørt avgerðin objektivt sæð er røtt. Hetta er, hvørt avgerðin verður standandi, tí hon er heimilað og samsvarar við venju...⁷ Av tí at grundgevingin er ein regla, ið hevur til endamáls at tryggja eina lógliga og rætta avgerð – ein sokallað *garantiregla* - er lógfylgjan av vantandi, skeivari ella ónøktandi grundgeving, at avgerðin *sum meginregla* verður ógildað.⁸

3.3. Vigan av mótstriðandi atlitum

Fyrst av øllum skal sagt verða frá, at loyaltetur hjá alment settum starvsfólkum byggir á eina siðvenju, ið er galdandi fyri øll starvsfólk. Ein arbeiðsgevari kann tí krevja, at starvsfólk, meðan tey eru í starvi, eru loyal mótvegis leiðslu og arbeiðsplássi. Loyaltetskravið er galdandi bæði í og uttan fyri arbeiðstíð, sbr. LUM200900115, bls. 23-24. Atlitið til virkisfærið hjá Kringvarpi Føroya skal tó vigast upp móti rætti kærarans sum alment sett starvsfólk at brúka sítt skrivi-, talu- og framsøgufrælsi, ið er eitt tungtvingandi atlit í einum demokratiskum rættarsamfelag við m.a. einum fríum kjaki:

“De hovedhensyn, der ifølge redegørelsen har betydning for spørgsmålet om offentligt ansattes ytringsfrihed, er 1) hensynet til den offentlige debat, 2) hensynet til den politiske beslutningsproces, og 3) hensynet til styrelsens eller institutionens beslutningsproces. Det første taler for en vid adgang til at ytre sig, mens de to andre taler for begrænsninger.”

Soleiðis sum partarnir sjálvir hava gjørt vart við, og sum málið er háttað, snýr hetta kærurál seg um, hvørt tað er rætt, at kærarin - sum tíðindaleiðari á deildini Aktuelt í Kringvarpi Føroya - hevur verið grovt illoyal mótvegis stjóranum og stovninum.

Lýsingin hjá Mentamálaráðnum av, hvar markið gongur, tekur støði í tilfarinum frá pørtunum og øðrum tilfari, ið víst verður til í fótnotunum, sbr. m.a. *Betænkning fra Udvalget om offentligt ansattes ytringsfrihed og meddeleret, jfr. betænkning nr. 1472, kap. 3* (hereftir nevnt “áliti frá nevndini um skrivi- talu og framsøgufrælsi hjá alment settum starvsfólkum”), sum við støði í dóms- og umboðsmannavenju og bókmentum á økinum lýsir galdandi rætt. Sagt skal vera frá, at reglurnar um rættin hjá alment settum starvsfólkum at boða frá viðurskiftum (meddeleret) til fjølmiðlar og aðrar uttanhýsis partar í stóran mun er samanfallandi við reglurnar um skrivi-, talu- og framsøgufrælsið hjá alment settum starvsfólkum.¹⁰

Skrivi- talu- og framsøgufrælsið er vart sambært § 77 í grundlógini og art. 10 (1) í Evropska Mannarættindasáttmálanum (hereftir nevndur, “EMRS”). Verjan av skrivi-, talu- og framsøgufrælsinum hjá alment settum starvsfólkum er bert vanlig galdandi, um viðkomandi starvsfólk ber fram eina framsøgn (ytring) *egna vegna* (sum privatpersónur). Leiðslan á einum almennum stovni kann sostatt áseta reglur fyri, hvør kann tosa vegna myndugleikan, og hvat innihaldið í tilíkum skal vera, eins og leiðslan somuleiðis kann áseta leiðreglur fyri innanhýsis samskiftisvegirnar, tá ið starvsfólk venda sær til leiðsluna. Við atliti til sokallað *materiella* skrivi-, talu-

⁷ Sbr. Fyrisingarlóg, Lærubók, Kári á Rógvi og Bárður Larsen, Onnur Økta Útgáva, Fróðskaparsetur Føroya (2012), bls. 141.

⁸ Sbr. Forvaltningsret, Retssikkerhed, proces og sagsbehandling af professor, dr. jur., Steen Rønsholdt, Forlaget Thomson (2006), 2. udgave, bls. 161 f.

⁹ Sbr. Betænkning fra Udvalget om offentligt ansattes ytringsfrihed og meddeleret, jfr. betænkning nr. 1472, kap. 3, bls. 13.

¹⁰ Sbr. Betænkning fra Udvalget om offentligt ansattes ytringsfrihed og meddeleret, jfr. betænkning nr. 1472, kap. 3, bls. 31.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

og framsögufrælsi hjá alment settum starvsfólki, eru fólk í almennum starvi bundin av somu avmarkingum, sum øll onnur eru, tvs. ásetingarnar í revsilógini um *freds- og æreskrænkelser*. Harumframt avmarkar tagnarskyldan í fyrisitingarlógini skrivi- talu- og framsögufrælsið hjá alment settum starvsfólki.¹¹

Eisini eru nakrar serligar avmarkingar galdandi, um starvsfólk bera fram framsagnir innan *sítt egna starvsøki*, soleiðis at brot á hetta kann vera mett sum tænastrubrot. Tískil hava alment sett starvsfólk eina skyldu til at gera greitt, at tey bera fram eina framsøgn *egna vegna* sum privatpersónar – og ikki vegna stovnin – serliga tá ið tosað/skrivað verður um viðurskiftini innan sítt egna starvsøki.

Alment sett starvsfólk mugu heldur ikki bera fram framsagnir, ið eru beinleiðis skeivar viðvíkjandi týðandi viðurskiftum innan teirra egna starvsøki, eins og tey ikki mugu gera metingar, ið eyðsæð eru skeivar, eins og framsagnir ikki mugu berast fram á ein grovan ella ósømiligan hátt. At enda kunnu avmarkingar gerast við atlit til virkisfærið (*funktionsevne*) og innanhýsis avgerðartilgongdina hjá einum stovni (*intern beslutningsproces*). Hesar báðar seinast nevndu avmarkingar hava tó í praksis bert víst seg at vera galdandi fyri ein lítlan part av alment settum starvsfólki (serliga leiðandi starvsfólki), sum eisini hava eina serliga loyaltetskyldu.¹² Hetta verður m.a. grundað á meting hjá danska Innanríkisráðnum, dagfest 26. febr. 1997, sum er umrødd í bók hjá Oluf Emborg og Peer Schaumberg-Müller, *Offentlig Arbejdsret*, har tað stendur (*áherðsla* Mentamálaráðsins):¹³

“I forhold til den konkrete sag lagde Indenrigsministeriet vægt på, at medarbejderen ikke beklædte nogen ledende stilling eller havde medvirket i den interne beslutningsproces, og at hun derfor ikke i den foreliggende sag var omfattet af en særlig loyalitetspligt. Herefter, og da medarbejderens ytringer næppe kunne karakteriseres som egentlig ærekrænkende, fandt ministeriet ikke, at medarbejderen i forbindelse med en tale ved en afgående kommunaldirektors afskedsreception, havde overskredet grænserne for sin ytringsfrihed, og at kommunen således ikke lovligt kunne beslutte at meddele medarbejderen en advarsel på grund af indholdet i aftalen.”

Í einum nýggjum umboðsmannamáli, 2018-8, kritiseraði eitt álitisfólk í Danmarks Radio sendingina, “Aftenshowet”, á facebook, har Fólkatingsins umboðsmaður úttalaði:

“Offentligt ansatte har udstrakt ytringsfrihed. Men der er enkelte grænser. En ansat i DR gik således for vidt, da hun kritiserede DRs TV-program Aftenshowet på Facebook. Det udtaler ombudsmanden i en ny redegørelse. “Offentligt ansatte er i deres fulde ret til at kritisere deres arbejdsplads offentligt. Også i meget skarpe vendinger. Men sagen her er et eksempel på, at man kan være for grov i sit ordvalg”, siger ombudsmand Jørgen Steen Sørensen. Han henviser til, at reglerne om offentligt ansattes ytringsfrihed fastslår, at ytringer ikke må have en ‘urimeligt grov form’. Medarbejderens kritik af Aftenshowet fremkom i en kommentar til et indlæg på Facebook. Hun beskrev bl.a. programmet som “den mest nusseløse, uprofessionelle, kiksedede omgang lorte ‘journalistik’ i dansk fjernsyn. Ever!” DR begik væsentlige fejl i sagen Kritikken fik DR til at reagere over for medarbejderen. Ledelsen rejste spørgsmål om hendes loyalitet og antydede, at hun som tillidsrepræsentant er særligt begrænset i sin ytringsfrihed. Disse udmeldinger kritiserer ombudsmanden, ligesom DR også selv – efter at ombudsmanden gik ind i sagen – har præciseret udmeldingerne. Hverken rollen som tillidsrepræsentant eller den såkaldte loyalitetspligt begrænser nemlig ytringsfriheden. I første omgang mente DR, at medarbejderen stod til en advarsel. Men det endte med, at hun i stedet fik en henstilling om fremover at undgå ytringer om DR i grov form. Denne henstilling kan ombudsmanden ikke kritisere, da medarbejderens ordvalg som nævnt efter ombudsmandens vurdering ligger inden for kategorien ‘urimeligt groft’... Offentlige myndigheder har også i tidligere sager om ytringsfrihed fejlagtigt henvist til medarbejdernes loyalitetspligt. Se f.eks. ombudsmandens udtalelser i sagerne 2017-1, 2016-37 og 2016-31.”

¹¹ Sbr. Responsum vedrørende offentligt ansattes ytringsfrihed af professor, dr.jur., Bent Christensen (1980), bls. 94.

¹² Sbr. Betænkning fra Udvalget om offentligt ansattes ytringsfrihed og meddelelser, jfr. betænkning nr. 1472, kap. 3, bls. 30.

¹³ Sbr. *Offentlig Arbejdsret* af Oluf Emborg og Peer Schaumberg-Müller, Thomson Reuters, 2. udgave, bls. 278-279.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

3.4. Proportionalitetsprinsippið (markreglan)

Proportionalitetsprinsippið er ein fyrisitingarrættarlig grundregla á lógarstöði, ið m.a. kemur til sjóndar í vegleiðingini hjá lönardeildini í Fíggjarmálaráðnum um uppsögn. Sambært pkt. 2.3. á bls. 10 í vegleiðingini um uppsögn stendur, at “í øllum metingum um setanarrættarlig tiltök skal setanarmyndugleikin hugsa um, hvussu harðlig tiltøkini skulu vera.

Tað er ein fyrisitingarlig meginregla, at almennir myndugleikar skulu ikki taka harðligari stig enn neyðugt. Ein almennur setanarmyndugleiki skal tí, tá ið trupulleikar eru við einum starvsfólki, royna at loysa málið við teimum minst víðfevndu inntrivunum, sbr. m.a. U.2002.1269H (implicit).

Tá ið mett verður, um inntrivini eru proportional, kann verða hugt at:

- Hvør er trupulleikin?
- Hvønn týðning hevur trupulleikin fyri stovnin og uppgáurnar
- Er ávaring givin áður
- Starvsaldur hjá starvsfólkinum

Vísir tað seg, at starvsfólkið – hóast ávaring – ikki tekur aðrar partar fyri seg, kann vera neyðugt at siga starvsfólkið úr starvi.

Í onkrum førum kann uppsögn verða givin uttan ávaring frammanundan. Tað kann vera til dømis, tá ið tann setti hevur gjørt okkurt revsivert, sum ikki verður hildið at vera sømiligt.”

Í álitinum frá nevndini um skrivi- talu- og framsøgufrælsið hjá almennum starvsfólki stendur á bls. 16:

“For det andet medfører det almindeligt anerkendte forvaltningsretlige proportionalitetsprincip, at de omtalte ledelsesreaktioner ikke kan benyttes, hvis de er udnødvendige for at løse de foreliggende problemer, der eventuelt kan løses på en anden måde. Herudover må de mindre indgribende foranstaltninger anvendes forud for de mere indgribende. Kan problemerne således f.eks. løses ved ændringer i arbejdsopgaverne, kan der ikke ske afskededigelse.”

Brot á proportionalitetsprinsippið er eitt týðandi materielt brot, ið sum meginregla hevur við sær, at avgerðin eigur at vera ógildað. Ein umstøða, sum kann tala ímóti at meta brotið sum týðandi, kann til dømis vera, at starvið er longu sett av øðrum, at stór virði fara fyri skeyti, at partur í góðari trúgv hevur rættað seg eftir einari avgerð, ið er til hansara fyrimun o.s.fr. Hetta eru dømi um sokallaðar triðjalagsumstøður (tertiære momenter).¹⁴

¹⁴ Sbr. Forvaltningsret, Almindelige Emner, 5. udgave af Jens Garde m.fl., Jurist- og Økonomforbundets Forlag (2009), bls. 446.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

4. Meting Mentamálaráðsins

4.1. Partshoyringin

Mentamálaráðið er samt við advokati kærarans í, at tað ikki er nøktandi at skriva “m.a.” í einum ætlanarskrivi um uppsøgn í sambandi við hoyring um veruligar umstøður, ið sambært kringvarpsstjóranum grunda illoyalitet. Hetta gevur eina fatan av, at har eru onnur viðurskifti, ið parturin ikki verður hoyrdur um.

Harumframt metir Mentamálaráðið ikki, at tað er í samsvari við partshoyringarreglurnar, at kringvarpsstjórin longu tann 23. nov. 2017 skrivar til stýrið, at málið fær starvsrættarligar fylgjur fyri kæraran. Hetta kann, umframt at vera tyngjandi fyri kæraran, geva ta óhepnu fatan, at avgerð um eitthvørt agatiltak í veruleikanum var tikin, og at tað tí var nyttuleyst hjá kæraranum at gera viðmerkingar, sbr. m.a. LUM 200900115, bls. 25. Mentamálaráðið metir ikki, at tann umstøða, at tað stóð “starvsrættarligar fylgjur”, broytir so nógv upp á hetta, tí um rætturin til kontradiktión hevði verið veruligur í hesum føri, hevði eingin starvsrættarlig fylgja eisini verið ein móguleiki. Starvsrættarligar fylgjur í einum føri sum hesum kunnu tí bert skiljast sum onkur tyngjandi starvsrættarlig avleiðing fyri kæraran.

Eisini stendur í ætlanarskrivinum, “*at stjórin ikki hevur kunnað fyrihildið seg til hesi viðurskifti fyrr enn nú, tí kringvarpsstjórin hevur ikki fingið innlit í hesi viðurskifti fyrr enn hósdagin tann 23. november 2017.*”

Til hetta kann sigast, at tað skerst ikki burtur, at kærarin tosaði við stjóran um gegni hansara longu tann 24. okt. 2017. Tann 7. nov. 2017 fekk kærarin harumframt at vita frá stjóranum, at stýrisformaðurin hevði tosað við Sosialin, sbr. eisini teldupost stjórans til starvsfólkinum, dagfestur 24. nov. 2017. Tí er tað valla heilt rætt, sum skrivað stendur í ætlanarskrivinum um uppsøgn, at stjórin ikki hevur kunnað fyrihildið seg til hesi viðurskifti, tí stjórin hevur ikki fingið innlit í hesi viðurskifti fyrr enn hósdagin 23. nov. 2017.

Harumframt ger advokaturin hjá Kringvarpinum nógv burturúr lögfrøðiligu viðurskiftunum, ið grundaðu serliga uppáhaldið um illoyalitet og proportionalitetin í avgerðini um at siga kæraran úr starvi sínum. Mentamálaráðið metir, at Kringvarpið átti tí eisini, samsvarandi víðkaðu partshoyringarskylduni, at givið kæraranum og advokati hennara høvi at umrøtt hesi lögfrøðiligu viðurskifti.

Vísandi til omanfyri standandi metir Mentamálaráðið ikki, at partshoyringin hevur verið nøktandi, og tað er eitt týðandi formligt ábrek.

4.2. Egna vegna og innan egið starvsøki?

Soleiðis sum advokaturin hjá Kringvarpi Føroya førir fram, hevur kærarin ikki gjørt vart við, at hon úttalaði seg *egna vegna* sum privatpersónur.

Í greinarøðini í VikuskiftisSosialinum tann 24. november 2017, framgongur m.a. á bls. 12, at “Kærarin vátta, at Kringvarpið hevur viðgjørt gegnistrupulleikan hjá stjóranum innanhýsis...”

Og á bls. 14 undir yvirskriftini Kærarin – “Hava viðgjørt gegnistrupulleikan innanhýsis”, verður kærarin endurgivin fyri at upplýsa (**áherðsla** Mentamálaráðsins):



MENTAMÁLARÁÐIÐ

"Eg kann vátta so mikið sum, at **vít** hava viðgjørt gegnistrupulleikan innanbýsis og at tað **fyriliggur eitt notat um málið**

[...]

Vít hava viðgjørt gegnistrupulleikan innanbýsis, og **eg kann vátta, at tað fyriliggur eitt notat um spurningin.**

[...]

Yvirskipið kann eg siga, at tað sjálvandi altíð skapar órógv, at **vít** fáa nógva almenna umrøðu og at nógva fokus verður sett á administrativ viðurskipti á stovninum. **Vít** eru sett í verðina fyri at gera journalistikk, og tað er tað **vít** vilja nýta okkara orku uppá, sigur Kærarin.

[...]

Hon vátta, at tað hevur ávirkað gerandisdagin á stovninum nakað, at Kringvarpið hevur verið so mikið umrøtt í miðlunum seinastu tíðina. Spurd um hon hevur álit á stjóranum í Kringvarpinum, sigur Liljan Weihe soleiðis: "Tað havi eg onga meining um enn, tí hann (Johnny í Grótinum, red) hevur verið ov stutt í starvinum til tað, sigur Liljan Weihe."

Umframt at greinarøðin í VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017 í stóran mun bygd í upplýsingarnar í notatinum, dagfest 23. okt. 2017, sum kærarin sjálv hevur skrivað, er Mentamálaráðið samt við Kringvarpinum í, at lesarin fær ta fatan út frá útsagnunum frá kæraranum, at hon úttalar seg sum tíðindaleiðari í Kringvarpi Føroya, og at tað tí er Kringvarp Føroya sum stovnur, ið hevur viðgjørt gegnisstøðuna og hevur skrivað notat um støðuna. Av tí sama er Mentamálaráðið eisini samt við Kringvarpi Føroya í, at lesari fær ta fatan, at kringvarpsstjórin stendur einsamallur við trupulleikanum. Leggjast skal afturat, at framsagnirnar hjá kæraranum fevna um hennara egna starvsøkið sum tíðindaleiðari í Kringvarpi Føroya, har tað vegna virkisfarið hjá stovninum kunnu vera serligar avmarkingar, ið gera seg galdandi fyri leiðandi persónar á stovninum.

4.3. At venda sær til stýrisformannin

Sambært álitni viðvíkjandi klagu um skrivliga ávaring til ein lærara á Vinnuháskúlanum, sum báðir partar vísa á í sínum ávisu hoyringarskrivum, skrivur Løgtingsins umboðsmaður:¹⁵

"Sum liður í loyaltetsskylduni mugu starvsfólk metast at hava bæði rætt og skyldu til at boða leiðsluni frá viðurskiptum, sum ikki eru nøkstandi. Hetta skal tó verða gjørt á ein sømiligan hátt, og uttan at nýta ein ov hardan ella grovan málburð, sum av røttum kann skaða viðurskiptini á arbeiðsplássinum."

Hetta skal nokk lesast í samanhangi við útsøgnina hjá Fólkatingsins umboðsmanni í FOB 1995.422, har tveir sjúkrarøktarfrøðingar høvdu úttalað seg kritiskt til fjølmiðlarnar um viðurskiptini á arbeiðsplássinum. Til hetta segði Fólkatingsins umboðsmaður (**áherðsla Mentamálaráðsins**):

"Efter omstændighederne vil det efter min mening ligefrem påhvile offentligt ansatte at gøre ledelsen opmærksom på væsentlige problemer på arbejdspladsen, hvis ledelsen ikke allerede kender problemerne og hvis deres løsning kræver at ledelsen inddrages. Efter min gennemgang af sagen må jeg konstatere at amtet på intet tidspunkt har gjort gældende at de to sygeplejersker skulle have tilsidesat en egentlig forpligtelse til over for ledelsen at gøre opmærksom på væsentlige problemer på arbejdspladsen. Og efter de foreliggende oplysninger har der da heller ikke været grundlag herfor, jf. de to sygeplejerskers redegørelse i skrivelsen af 24. august 1994."

De ansattes almindelige forpligtelse til at gøre ledelsen opmærksom på problemer begrænser imidlertid ikke i sig selv de ansattes ret til ytringsfrihed. Hvis f.eks. en ansat på et sent tidspunkt gennem brug af sin ret til ytringsfrihed gør offentligt opmærksom på problemer på arbejdspladsen, kan ledelsen efter omstændighederne kritisere medarbejderen for ikke på et tidligere tidspunkt at have gjort ledelsen bekendt med problemerne, men ledelsen kan ikke kritisere medarbejderen for at have benyttet sig af sin ytringsfrihed. Og hvis en medarbejder på et tidligt tidspunkt gennem brug af sin ret til ytringsfrihed - i stedet for at benytte tillidsmands- eller ledelsessystemet - gør offentligt opmærksom på problemer på arbejdspladsen, kan ledelsen hverken kritisere medarbejderen for ikke særskilt at have gjort

¹⁵ Sbr. LUM200700008



MENTAMÁLARÁÐIÐ

ledelsen opmærksom på problemerne eller for at benytte sig af sin ret til ytringsfrihed. I begge eksempler forudsætter jeg at medarbejderens udtalelser ligger inden for de almindeligt anerkendte rammer for offentligt ansattes ytringsfrihed.”

Sambært advokatinum hjá Kringvarpinum og í grundgevingini hjá Kringvarpinum verður tað mett illoyalt av kæraranum at venda sær til stýrisformannin, tí leiðslan á stovninum er stjórin – ikki Rúni Heinesen, stýrisformaður.

Mentamálaráðið skal vísa á, at kringvarpsstýrið er sambært § 5, stk. 1 í kringvarpslógini ovasta leiðslan á stovninum - og kringvarpsstýrið er sostatt ein integreraður partur av Kringvarpi Føroya. Samskipti og skjøl millum kringvarpsstýrið og starvsfólk er av teirri grund at meta sum innanhýsis - og harvið vart ímóti almennum innliti. Soleiðis sum tað stendur í málinum hjá danska umboðsmanninum, kann loyaltetskyldan at gera eina leiðslu á stovninum varuga við ónøktandi arbeiðsviðurskipti ikki avmarka skrivi- talu og framsøgufrælsið hjá alment settum starvsfólkum.

Kringvarpsstýrið hevur yvirskipaðu ábyrgdina av, at ásetingarnar í lógini og øðrum fyriskipanum um virksemi stovnsins verða fylgdar, og stýrið er stjórans nærmasti fyriseti. Tískil verður tað mett sakligt og heilt natúrligt, at starvsfólk - í sambandi við ónøgd um stjóran - seta seg í samband við stýrið um júst tað, soleiðis at stýrið kann útinna sína eftirlitsfunctión við stjóranum. Mentamálaráðið er tískil ikki samt við advokati Kringvarpsins í, at tað, at venda sær til stýrisformannin viðvíkjandi ónøgd við stjóran, er illoyalt *í sjálvum sær*.

Í dóminum, U.1969.419/2H, lögdu bæði landsrætturin og Hægstirættur dent á útbreiðsluna og innihaldið í brævinum – ikki bara ta umstøðu, at *nevndin* móguliga hevði fingið kunnleika til innihaldið (**áherðsla** Mentamálaráðsins):

“Det kan ikke lægges til grund, at brevet af 10. juli 1968 er benyttet eller sendt på anden måde, hvorefter andre end Østergaard Andersen og eventuelt bestyrelsen ville få kendskab til dets indhold.”

Meirilutin í Hægstarætti segði, “*at brevet indhold kunne berettige til påtale og advarsel og eventuelt give anledning til opsigelse, men at brevet – der alene var sendt til direktør Østergaard Andersen – ikke kan anses som en grov misholdelse af tjenesteforholdet, der berettigede appellanterne til at bortvise indstævnte”.*

Sum tað sæst í grundgevingini hjá Hægstarætti, tykist ikki útbreiðslan til stjóran á sama arbeiðsplássi *í sjálvum sær*, at vera tað, ið grundaði illoyalitetin, men heldur *útbreiðslan* til onnur uttanfyri standandi - og serliga *innihaldið* í brævinum, sum mett verður um í pkt. 4.4.1 og 4.4.2 niðanfyri. Hægstirættur staðfesti annars dómin hjá landsrættinum, har landsrætturin segði, at brævið var móguliga (*eventuelt*) eisini sent til nevndina (bestyrelsen) í felagnum.

4.4. Ábyrgdin fyri útbreiðsluni og innihaldið í notatinum

4.4.1. Útbreiðslan av notatinum

Viðvíkjandi útbreiðsluni av notatinum, dagfest 23. okt. 2017, sæst innihaldið í stóran mun aftur í VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017. Kærarin og advokatur hennara vísa aftur, at kærarin skal hava givið notatið víðari til Sosialin. Men kærarin sigur tó, at bert hennara fortróligu hava havt atgongd til notatið. Rúni Heinesen, stýrisformaður, vísir eisini aftur, at hann hevur givið nøkrum notatið, áðrenn tann 23. nov. 2017. Um vit samanbera við umstøðurnar í dóminum, U.1970.502H, so legði meirilutin í landsrættinum dent á, at stevnandi hevði tikið stig til, at tað í dóminum umrødda skriv bleiv orðað og latið stjóranum (**áherðsla** Mentamálaráðsins): “*Det må efter det oplyste lægges til*



MENTAMÁLARÁÐIÐ

grund, at det først og fremmest skyldes **et initiativ** fra sagsøgerens side, at den omhandlede erklæring af 16. oktober 1968 blev udfærdiget og overgivet til sagsøgte.” Semja er undir öllum umstøðum um, at kærarin hefur skrivað notatið, og tá ið einki bendir á annað, talar grunsulin (formodningen) fyri, at atvoldin til at notatið endaði hjá Sosialinum skyldast einum initiativi frá kæraranum. Tað styrkir um henda grunsul, at tað stendur skrivað á bls. 10 í viðmerkingum kærarans til ætlanarskrivið um uppsøgn:

“Eg fari ikki at siga stjóranum, hvør hefur fingið innlit í notatini hjá mær. Nú eri eg uppastur meira glað fyri ikki at hava avdúkað míni fortróligu, tí hetta hefur longu kostað mær eitt ætlanarskriv um uppsøgn... Sjálvandi upphýsi eg ikki, hvønn eg havi víst notatið fyri. Eg eri journalistur, hvørs grundarlag fyri at virka er kelduverjan. Um eg av órottum heingi míni fortróligu út, hví skuldu keldur so framyvir hava álit á mær?” Harumframt stendur á bls. 2 í viðmerking kærarans til fundarfrásøgnina tann 27. nov. 2017, at kærarin “bleiv paff av at verða spurd, hvør **hevði havt atgongd** til notatið (**áherðsla** Mentamálaráðsins). Tað ynskti eg ikki at svara uppá. Eg havi nokur fortrólig, sum eg vendi slík stórmál við. Tað er bæði í KvF **og uttanfyri húsið** (**áherðsla** Mentamálaráðsins). Men sjálvandi fari eg ikki at siga hvørji tey eru. Tí so verða tey oll lóg undir illgruna fyri at hava líkið til Sosialin.”

Sostatt hava ikki bert innanhýsis starvsfólk á stovninum havt atgongd til notatið – men eisini fólk uttanfyri Kringvarp Føroya.

Tað kann heldur ikki vera nakar ivi um, at Sosialurin hefur fingið hendur á júst nevnda telefonnotati, dagfest 23. okt. 2017, tá ið Barbara Holm, blaðstjóri á Sosialinum, tann 28. nov. 2017, í síni grein, “*Aftursvar til Rúna Heinesen: Innihaldið í skjølunum er ov álvarsligt*”, sum stóð at lesa á heimasíðuni www.in.fo og á www.lesarin.fo, viðheftir orðarøtt brot úr nevnda telefonnotati, sbr. fyra tær síðstu reglurnar á blaðsíðu 1 í notati kærarans og níggju tær fyrstu reglurnar á blaðsíðu 2 í sama notati.¹⁶

Harumframt sæst týðuliga í greinini í VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017, at aðrir partar av notatinum koma til sjóndar í næstan orðarøttum líki, sbr. niðanfyri um m.a. avtaluna við Eyðun Mørkøre (pkt. 4.4.5.)

4.4.2. Innihald: Uppiblanding stjórans stríðir móti kringvarpslógini?

Um hugt verður í innihaldið í telefonnotatinum hjá kæraranum, snýr tað seg um gegnið hjá kringvarpsstjóranum, journalistisku førleikar hansara, avtaluna við Eyðun Mørkøre og samsvarið millum kringvarpslógina og uppiblanding stjórans í dekninginum av sokallaða “Skattamálinum”, og hvussu kringvarpsstjórinn hefur roynt at ávirka journalistar á stovninum.

Viðvíkjandi journalistisku føleikunum hjá stjóranum og uppiblandingini stendur í notatinum hjá kæraranum, at stjórin hefur ongar miðlaroyndir og onga miðlaútbúgving, men hann hefur ein virknan leiklut á redaksjónunum. Kærarin metir, at tað stríðir móti kringvarpslógini, at stjórin tá er so aktivur í tíðindaflutninginum, tá tað stendur tilskilað í lógini, at stjórin skal taka serlig atlit til journalistiskan førleika, tá ið fólk verða sett á tíðindareðsju. Advokatur kærarans metir, at tað ikki er so langt við síðuna av at siga, at stjórin hefur framt lógarbrot, hóast hann ikki metir, at tað kann sigast so bombastiskt, sbr. bls. 3 í hoyringarsvarinum til ætlanarskrivið um uppsøgn.

Advokatur kærarans førir harumframt fram á somu blaðsíðu, at tað sjálvandi er einki, sum forðar stjóranum sum ábyrgdarhavandi fyri programminum at finnast at og krevja rætting í skeivleikum, sum hann metir eru gjørdir í tíðindaflutninginum, men hann kann ikki taka tíðindaleiðaran ella redaktørin

¹⁶ Sbr.: <http://www.in.fo/news-detail/aftursvar-til-runa-heinesen-innihaldid-i-skjoelunum-er-ov-alvarsligt/> og <http://lesarin.fo/aftursvar-til+runa+heinesen+innihaldid+i+skjolunum+er+ov+alvarsligt.html>



MENTAMÁLARÁÐIÐ

av ræði í einstökum færum ella einstökum málum. Tað er sambært advokati kærarans ikki í samsvari við kringvarpslógina, og hann sipar í hesum sambandi til § 5, stk. 2 í fjølmiðlaábyrgdarlógini.

Til hetta skal Mentamálaráðið siga frá, at tað, sambært § 6, stk. 1 í kringvarpslógini, er stjórin, sum hevur dagligu programábyrgdina. Sambært § 6, stk. 3 í somu lóg stendur, at kringvarpsstjórin eigur at taka atlit til journalistiskan førleika, tá ið störv verða sett á tíðindareðaktiónunum. Sambært § 5, stk. 2 í fjølmiðlaábyrgdarlógini er redaktørurin tann, ið hevur rætt til endaliga at avgera, um varpað verður út.

Tað kann sambært somu áseting bert vera ein redaktørur. Verður hugt í viðmerkingarnar til § 5, stk. 2 í fjølmiðlaábyrgdarlógini, so stendur (**áherðsla** Mentamálaráðsins):¹⁷

*“Hugtakið redaktørur fevnir um tann, ið hevur rætt til endaliga at gera av, um varpað verður út. Tað avgerandi er sostatt ikki, hvør hevur tikið avgerðina í tí einstaka forinum, men hvør hevur rætt til endaliga at taka avgerðina. Harumframt kann talan bert vera um ein redaktør, sum hevur ábyrgd av øllum innihaldinum. **Hetta merkir fyri Kringvarp Føroya, at meginreglan er, at tað er stjórin, ið er redaktørur, sbr. eisini §§ 6, stk. 1 og 18, stk. 1 í kringvarpslógini. Tað útilokar ikki, at virksemið innanhýsis verður skipað soleiðis, at heimild at leggja til rættis og taka avgerð um ávísar sendingar verður lögð til programleiðarar o.l.**”*

Eisini í góðkenddu starvsskipanini fyri Kringvarp Føroya, dagfest 22. mai 2007, stendur í pkt. 1.5., at stjórin er redaktørur sambært løgtingslóg nr. 45 frá 16. mai 2006 um fjølmiðlaábyrgd. Tað avgerandi er, hvør hevur rætt til at taka avgerðina, og tað hevur kringvarpsstjórin. Hann hevur harumframt ábyrgd av øllum innihaldinum.

Sambært dómi frá Føroya Rætti, sum síðani bleiv skotin inn fyri Eystara Landsrætt – har eitt nú fyrrverandi kringvarpsstjórin, Dia Midjord, tíðindaleiðarin, kærarin og ein journalistur á Kringvarpi Føroya, Jan Lamhauge, blivu stevnd fyri ærumeiðing – varð tað í dómsgrundunum (premisunum) hjá Føroya Rætti gjørd ein general lýsing av revsirættarlaga ábyrgdargrundarlagnum hjá ávikavist kringvarpsstjóranum og tíðindaleiðaranum sambært fjølmiðlaábyrgdarlógini í mun til skuldsetingina um ærumeiðing sambært § 267 í revsilógini (**áherðsla** Mentamálaráðsins):¹⁸

*“Efter de forklaringer, der er afgivet af de sagsøgte, Hans Andrias Midjord og Kærarin, finder retten det bevist, at disse sagsøgte som **ansvarlige** i henhold til **medieansvarslovens § 16, stk. 1**, har haft forsæt til at de i påstand 1 anførte udsagn eller lignende blev bragt i de i påstanden omhandlede tv-udsendelser, idet retten dog lægger til grund, at Hans Andrias Midjord først efter udsendelsen den 19. december 2013 var bekendt med, at medarbejdere ved Kringvarp Føroya ville fremsætte udsagnene.”*

Sambært kringvarpslógini tykist orðið “redaktørur” at hava ein annan týðning enn í fjølmiðlaábyrgdarlógini, tí sambært viðmerkingunum til kringvarpslógina kunnu ymiskir redaktørar hava ábyrgdina av tíðindadegnum... og hesir leiða redaktiónsfundirnar.¹⁹ Harumframt vísa viðmerkingarnar til fjølmiðlaábyrgdarlógina á, at hóast stjórin er redaktørur í fjølmiðlaábyrgdarlógini, er heimild hjá honum at skipa innanhýsis virksemi í Kringvarpi Føroya soleiðis, at tað at leggja til rættis og taka avgerð um ávísar sendingar verður lögð til programleiðarar o.l. Tílíkt virksemi verður mettt at koma undir vanligu leiðslurætt hjá einum arbeiðsgevara, ið leiðir og býtir arbeiði millum starvsfólkini, eins og hann hevur skyldu til at hava eftirlit og umsorgan við starvsfólkunum á stovninum.

¹⁷ Sbr. Løgtingsmál nr. 58/2005: Uppskot til løgtingslóg um fjølmiðlaábyrgd, bls. 19.

¹⁸ Sbr. Sag nr. BS 760/2014, bls. 55, triðja brot.

¹⁹ Sbr. Løgtingsmál nr. 160/2009: Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um kringvarp, bls. 3 og 9.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Sostatt verður tað ikki mett rætt, tá ið tað stendur skrivað í notatinum frá kæraranum, at tað *stríðir* ímóti kringvarpslógini, at stjórin er so aktivur í tíðindaflutninginum vísandi til, at tað stendur tilskilað í kringvarpslógini, at stjórin skal taka atlit til journalistikan førleika, tá ið fólk verða sett á tíðindaredaktiónunum. Tann umstøða, at atlit skal takast til journalistiska førleika verður ikki mett at frítaka stjóran fyri møguligari revsirættarligari ábyrgd sambært fjølmiðlaábyrgdarlógini, og av tí sama verður mett, at kringvarpsstjórin hevur fullar heimildir til at blanda seg í tíðindaflutningin, um hann metir tørv vera á tí.

Starvið sum tíðindaleiðari er úrslit av einum bygnaði, sum stjórin sambært § 6, stk. 2 í kringvarpslógini hevur skotið upp, og sum kringvarpsstýrið hevur góðkent sambært somu áseting. Leggjast kann afturat, at tað ongastaðnis í lóggávuni er *tryggjað* eitt starv sum tíðindaleiðari á Kringvarpi Føroya. Um so var, hevði lögfrøðiliga støðan millum kringvarpsstjóra og tíðindaleiðara allarhelst verið ein onnur, sbr. prinsippið um ta *originera kompetansuna*.

Vísandi til omanfyri standandi verður tað ikki mett rætt, at atburður kringvarpsstjórans í mun til uppiblanding í tíðindaflutningin stríðir móti kringvarpslógini. Tílik upplýsing frá einum leiðandi persóni kann hava álvarsligar avleiðingar fyri virkisfærið og trúvirðið hjá Kringvarpi Føroya sum almennur public- service stovnur, har trúvirðið og álit má sigast at vera tilverugrundarlagið undir einum tílkum stovni.

4.4.3. Umrøðan av førleikunum hjá stjóranum

Mentamálaráðið metir, at framsøgnin í telefonnotatinum um útbúgving og vantandi journalistisku royndir stjórans kunnu sigast at vera rættar, men tað verður skrivað í einum samanhangi, har tað í almenna rúminum kann vera við til at máa støðið undan stjóranum og harvið álitid á Kringvarp Føroya, tí tað verður skrivað av tíðindaleiðaranum. Tað verður heldur ikki mett sømiligt, tá ið tíðindaleiðarin í VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017 til endans á greinini á bls. 14 boðar frá, at hon enn onga meining hevur um, hvørt hon hevur álit á kringvarpsstjóranum, tí hann hevur verið ov stutt í starvinum til tað. Møguliga er henda útsøgn ærlig, men Mentamálaráðið metir ikki, at útsøgnin tænar nøkrum sakligum endamáli til frama fyri álitid á stovnin og/ella samstarvið millum starvsfólk og leiðslu á stovninum, og tískil verður framsøgnin mett ósømilig fyri ein leiðslupersón í Kringvarpi Føroya.

Sambært § 5, stk. 1 í kringvarpslógini er stýrið ovasta leiðslan á stovninum, og kringvarpsstýrið hevur í sambandi við setanina av kringvarpsstjóra mett verandi stjóra at vera tann best skikkaða til uppgávuna. Við atlitid til virkisfærið og álitid á Kringvarp Føroya eiga starvsfólk - og serliga umboð fyri leiðsluna á stovninum - at umrøða stovnin og stjóran á ein sømiligan hátt í almenna rúminum.

Tíðindaleiðarin er, sum lýst omanfyri, undirløgd stjóranum, og tíðindaleiðarin eigur at virða leiklut og leiðslurætt hansara mótvegis henni, óansæð útbúgving og royndir hansara. Í mun til Skattamálið ber kanska eisini til at siga, at kringvarpsstjórin, sum er útbúgvinn búskaparfrøðingur og hevur drúgvar royndir innan fíggarheimin kann sigast at hava minst líka so viðkomandi útbúgving og royndir sum tíðindaleiðarin, tá ið tað tað kemur til skattateknisk og fíggarfrøðilig viðurskifti, ið Skattamálið fyri ein part tykist leggja upp til.

4.4.4. Johnny í Grótinum sum kelda hjá Kringvarpi Føroya

Í notatinum hjá kæraranum stendur, at Johnny í Grótinum - sum tá (í 2016) var kelda hjá Kringvarpi Føroya - hevði fingið eina rúgvu av tilfari frá Torben Nielsen, nevndarformanni í Eik, sum Johnny í



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Grótinum hevur givið víðari til journalistar á tíðindadeildini í Kringvarpi Føroya. Upplýst verður í notatinum, at tað í tilfarinum frá Johnny í Grótinum eisini er privat korrespondansa frá 2016 millum Johnny í Grótinum og Jan Lamhauge, tíðindamann í Kringvarpi Føroya. Sambært notatinum hjá kæraranum er talan um trúnaðarskjøl, ið Johnny í Grótinum tá hevði fingið frá Torben Nielsen, nevndarformanni í Eik. Mentamálaráðið metir, at tað *møguliga kann sigast at vera* í ósamsvar við tagnarskylduna sambært § 26, stk. 1 í fyrisingarlógini, at fólk - uttanfyri Kringvarp Føroya - og Sosialurin fær innlit í tilíkar kelduupplýsingar hjá Kringvarpi Føroya, tá ið kap. 8 í fyrisingarlógini um tagnarskyldu v.m. er galdandi fyri programvirksemið hjá Kringvarpi Føroya, sbr. § 13, stk. 2 í kringvarpslógini, eins og ásett er, at lögtingslóg um ávikavist partsinnlit og alment innlit (stk. 3) *ikki* er galdandi fyri programvirksemið hjá Kringvarpi Føroya.^{20 21 22} Ítøkiliga snýr hetta seg um Johnny í Grótinum, sum privatpersón og keldu áðrenn hann kom í starvið sum kringvarpsstjóri. Ásetingin í § 13, stk. 2 í kringvarpslógini byggir á § 86, stk. 1 í donsku útvarps- og sjónvarpslógini, ið hevur til endamáls at halda journalistiskum arbeiði uttanfyri almennum innliti, sbr. Folketingstidende 1993-94, tillæg A, sp. 659f og harvið at tryggja informations-, skrivi-, talu- og framsøgufrælsið, ið eisini er endamálið handan § 172 í rættargangslógini fyri Føroyar, ið sum meginregla frítekur journalistar frá at avdúka sínar keldur í rættinum.

Sambært álitinum frá nevndini um skrivi- talu- og framsøgufrælsið hjá almennum starvsfólkum, byrjar kelduverjan longu frá tí tíðspunkti, at journalisturin móttækur upplýsingar ella tilfar frá keldum.²³

Journalistar kunnu bara lata vera við at taka viðkomandi tilfar við í tíðindaflutningin/dekningin, um teir meta tilfarið/upplýsingarnar vera óviðkomandi. Til ber møguliga at siga, at tilíkar

²⁰ Ásetingin í donsku radio- og fjernsynslovens § 86, stk. 1, har følgende indhold (lovbekendtgørelse nr. 988 af 6. oktober 2011): "Sager og dokumenter vedrørende DR's og de regionale TV 2-virksomheders programvirksomhed og forretningsmæssige forhold i tilknytning hertil er undtaget fra lov om offentlighed i forvaltningen. Stk. 2. Sager og dokumenter vedrørende DR's og de regionale TV 2-virksomheders programvirksomhed og forretningsmæssige forhold i tilknytning hertil er undtaget fra forvaltningslovens kapitel 4-6." Bestemmelsen blev oprindeligt indført som § 73 a, stk. 1, ved lov nr. 1101 af 22. december 1993 om ændring af bl.a. lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jfr.: Folketingstidende 1993-94, tillæg A, sp. 662.)..." det bemærkes, at dokumenter vedrørende programvirksomheden omfatter alle dokumenter, som direkte eller indirekte har relation til programvirksomheden eller den redaktionelle proces." Sbr. eisini FOB 2012.23, har høvuðsatlitið handan ásetingina er at tryggja óheftni og kunningar og skrivi- talu- og framsøgufrælsi (informations- og ytringsfrihed), ið eisini er tað atliti, ið liggur handan § 172 í rættargangslógini, sbr. Jens Elo Rytter; Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – og dansk ret, Forlaget Thomson (2006), bls. 306-307.

²¹ Sbr. Radio- og TV-Lovgivning af Lars M. Banke, Maiken Michelsen og Pernille Rahbek, Forlaget Thomson (2004), bls. 268: "Det fremgår endvidere af forarbejderne, at forvaltningslovens øvrige regler, herunder reglerne om inhabilitet og tavshedspligt, gælder for den virksomhed, der er undtaget fra forvaltningslovens kapitel 4-6." Sbr. lovforslag nr. 38 som fremsat den 27. okt. 1993: Forslag til Lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed og lov om visse forhold på telekommunikationsområdet.

²² Sbr. Betænkning fra Udvalget om offentligt ansattes ytringsfrihed og meddeleret, jfr. betænkning nr. 1472, kap. 3, bls. 32: "Tavshedspligten omfatter alene fortrolige oplysninger. Efter § 152, stk. 3 anses en oplysning for at være fortrolig, når det fremgår af særlige lovbestemmelser, at oplysningen eller bestemte typer af oplysninger er af fortrolig karakter. En oplysning anses endvidere for at være fortrolig, når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde oplysningen for at varetage væsentlige hensyn til offentlige og private interesser. Det beror herefter i det væsentligste på normer uden for straffeloven, hvilke offentlige og private interesser som kan medføre, at en oplysning må anses for at være fortrolig. Blandt sådanne normer findes navnlig i forvaltningsloves § 27, stk. 1".

²³ Sbr. Betænkning nr. 1330/1997 om medierne i demokratiet, side 47.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

almannakunngerðing av keldutilfari kann innibera ein vága fyri, at viðurskiftini millum journalistar í Kringvarpi Føroya og keldur stovnsins kann verða skeiklað orsakað av einum álitissmissi, um vandi vísir seg at vera fyri, at keldurnar kunnu blíva avdúkaðar av journalistum í øðrum samanhøgum.

Hetta kann tí eisini innibera ein vága fyri, at Kringvarpið gerst veikari til at loysa eina av sínum mest týðandi samfelagsuppgávum, sum er at bera fram óheft og álitandi tíðindi. Í tí sambandi má kelduverjan metast at vera ein týðandi liður til tess at røkka hesum endamáli.

4.4.5. Avtalan við Eyðun Mørkøre

Viðvíkjandi avtaluni við Eyðun Mørkøre stendur í notatinum hjá kæraranum:

“fríggjadagin 22. september vendi Johnny sær beinleiðis til stjóran á TAKS, Eyðun Mørkøre, og biður hann um hansara áskoðanir um frágreiðing hjá Bárði Larsen og um journalistikekin hjá Kringvarpinum. Hetta uttan at ráðføra seg við tíðindaleiðara, redaktor ella journalistin í húsinum, sum hevur deklað málið, fyrst. Johnny biður somuleiðis Eyðun um samskipti millum Taks og KvF. Eisini hetta uttan at spyrja seg fyri í húsinum fyrst. Johnny ger týsdagin 26. september avtalu við Eyðun Mørkøre, stjóra á TAKS, um at hann skal sleppa í sjónvarpsstovuna at greiða frá sínum sjónarmiðum um frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Hvørki tíðindaleiðari, redaktorur ella journalistur vóru kunnað um, at Johnny samskipti beinleiðis við keldur í tíðindaflutninginum, og vit greiddu stjóranum frá, at keldur hjá okkum bert sleppa framat miðlapallinum hjá Kringvarpinum uppá okkara premissur. Vit eiga redigeringsrættin. Tað ber ikki til at gera avtalur við kringvarpsstjóran um at sleppa framat mikrofonum kringvarpsins. Eyðun Mørkøre var tó gestur í sjónvarpsstovuni hetta týskvöldið. LW var vertur.”

Hesin parturin av notatinum hjá kæraranum er, sum víst er á omanfyri, grundarlagið undir VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017, tí Barbara Holm, blaðstjóri á Sosialinum, skrivar í sínum aftursvari til Rúna Heinesen, dagfest 28. nov. 2017, at hjálagt eru tvey brot úr nevndu skjølum. VikuskiftisSocialurin skrivaði:

“Tá ið Johnny í Grótinum síðani tók við sum Kringvarpsstjóri, var tað Skattamálið hjá Eik, sum eludi til hovudbryggj hjá journalistum. Tí notat, sum Sosialurin hevur fingið innlit í vísa, at journalistar settu seg í samband við Kringvarpsstjórið, tí tey kendu tað sum, at kritisku tíðindaflutningurin var í vanda.

Í skrivinum stendur millum annað, at Johnny í Grótinum var tann, sum bjóðaði Eyðun Mørkøre, stjóra á TAKS í sjónvarpsstovuna 26. sept. í ár í DV kjak at tosa um Skattamálið. Klagan til kringvarpsstjórið snýr seg um, at stjórin gjordi avtalur við keldur í einum máli uttan at spyrja seg fyri hjá tíðindaleiðara, redaktori ella journalisti, sum hevur fylt málinum. Sosialurin hevur verið í samband við Liljuna Weihe, tíðindaleiðara um hetta, men hon hevur onga viðmerking. Johnny í Grótinum afturvísir hinvegin hesum.

- Eyðun Mørkøre ringdi til mín um at sleppa framat at greiða frá tí, sum hann helt vóru misskiljingar í Skattamálinum. Eg segði við hann, at eg einki kundi lova, men skuldi spyrja redaktorin, sigur Johnny í Grótinum í viðmerking.

Hann greiðir víðari frá, at orsøkin til umbønina frá TAKS stjóranum var at Johnny í Grótinum og Eyðun Mørkøre høvdu skrivað almenn lesarabrev um Skattamálið, frágreiðingina frá Bárði Larsen og tíðindaflutningin í hesum sambandi, og at Johnny í Grótinum her heitti á Eyðun Mørkøre um at greiða frá sínum sjónarmiðum á rætta stað.”

Viðmerkingin frá Johnny í Grótinum til VikuskiftisSocialin verður váttað av Ivani Niclasen, sum var redaktørur á Degi og Viku tann 26. sept. 2017. Í almennum aftursvari tann 27. nov. 2017 til Socialin leggur Ivan Niclasen Socialin undir at villeiða um Kringvarp Føroya. Hann sigur:

“KvF stjórin – Johnny í Grótinum – bjóðaði ikki av sínum eitingum stjóranum í TAKS – Eyðun Mørkøre – í sjónvarpsstovuna týskvöldið tann 26. september. Veruleikin er í stuttum hesin: KvF valdi at taka viðgerðina av skattamálinum upp aftur í september, nú redaktiónirnar vóru fullmannaðar eftir summerstedgin. Frágreiðingin hjá Bárði Larsen fekk ikki ta neyðugu viðgerðina, tá hon kom fram í juli. Tað fyrsta innslagið um skattamálið varð sent í Degi og Viku hóskvöldið 21. sept. Tíðliga fríggjakvöldið sendir Eyðun Mørkøre eitt lesarabrev í miðlarnar, har hann vísir á sína



MENTAMÁLARÁÐIÐ

ónogd við tíðindaflokkningin. Hetta forði til ein fund mánamorgunin millum Johnny í Grótinum, kæraran, Heina Gaard – undanfarna redaktor á Degi og Víku, og undirritaða, sum var redaktorur á Degi og Víku. Á fundinum umrøddu vit m.a., hvussu farast skuldi víðari fram eftir lesarabrevið frá stjóranum hjá TAKS. Vit vildu hava stjóran í TAKS at úttala seg um tyngjandi frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Eisini umrøddu vit, hvussu stjórin í KvF skuldi svara stjóranum í TAKS. Svarið stóð at lesa í miðlunum mánakvöldið, og har skrivar Johnny í Grótinum m.a.: “Best hevði tó verið, um stjórin á TAKS sjálhur svaraði fyri seg og útdjúpaði almennu viðmerkingar teirra til frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Hetta stendur honum framvegis í boði.”

Stjórin á TAKS kemur í sjónvarpsstovuna

Dagin eftir – tíðliga seinnapartin týsdagin tann 26 september - kemur Johnny í Grótinum til mín og sigur, at nú hevur stjórin á TAKS ringt til sín, og at hann – Eyðun Mørkøre – vil úttala seg. Redaktorskipanin í KvF er soleiðis háttad, at tá tað kemur til ta einstøku sendingina, stendur redaktorurin omanfyri stjóran og tíðindaleiðaran. Hetta er fyri at tryggja integritet og trúvirði, soleiðis sum tað m.a. stendur orðað í leiðreglunum um góðan fjølmiðalsið.

Eg góðtók, at Eyðun Mørkøre kom í sjónvarpsstovuna, og gjordi greitt, at tað sjálvandi var uppá okkara fyrirteytir. Hetta góðtók Johnny í Grótinum beinanvegin. Síðani umrøddi eg hetta við Liljana Weihe, og vit gjordu av – eftir mínum tilmæli – at samrøðan skuldi fara fram í kjaksendingini eftir Dag og Víku, har Liljan var vertur. Sostatt broyttu vit kjaksendingina, nú stjórin í TAKS loksins vildi úttala seg.

Síðani yvirtók eg tað víðari telefonsamskiptið við Eyðun Mørkøre, meðan Liljan og Jan Lambauge skrivaðu spurningarnar til hansara. Eyðun Mørkøre fekk spurningarnar til samrøðuna sendandi, og harvið varð tann avtalan, sum lá til grundis fyri samrøðuna, skrivliga staðfest

Sosialurin villeiðir

Talan var sostatt ikki – sum Sosialurin ror fram undir – um eina dulda avtalu millum stjóran á KvF og stjóran á TAKS um at koma í sjónvarpsstovuna. Innbjóðingin var almenn. Hon stóð í lesarabrevi dagin fyri, og hon varð umrødd á áðurnevnda fundinum morgunin fyri. Talan var heldur ikki um, at stjórin í KvF breyt ta redaktionellu ketuna og legði seg út í víðari viðgerðina hendan dagin. Talan var heldur ikki um, at journalistarnir stutt áðrenn sendingina fingtu innlit í eina avtalu, sum stjórin í KvF og stjórin á TAKS skuldu havt gjørt. Liljan Weihe og Jan Lambauge skrivaðu spurningar, sum Eyðun Mørkøre fekk sendandi umleið kl.17.30. Spurningarnir staðfestu avtaluna undir samrøðuni. Og talan var heldur ikki um nakað illgrunasamt í at hava tvey evni í kjakinum hetta kvöldið. Hetta var gjørt fyri at fáa betri stundir til at viðgera hetta torgreidda mál. Alt hetta hevði Sosialurin fingið at vita, um blaðið spurdi seg fyri hjá redaktorinum hendan dagin.

Skeiv niðurstøða

Greinarnar í Sosialinum elvdu til orkymlan og stúran í KvF friggjadagin. Eg vil treyðugt viðmerka aðrar tættir í greinunum. Tað er rætt, at Liljan Weihe varð sjúkrameldað, og at Jan Lambauge rymdi í ónogd. Hesi bæði hava verið undir trýsti í langa, langa tíð, tí skattamálið er eitt tungt mál at arbeiða við. Logið nokk hevur teirra leiklutur verið viðgjordur nóg meira enn tað veruliga innihaldið í málinum. Slíkt kostar eisini. Tað er eisini rætt, at gegnisspurningar hava verið uppi og vent í sambandi við vinskáp millum Johnny í Grótinum og Regin Hammer. Men at foru hendingarnar tann 26 september fram sum hovudsprógvið fyri hesum viðurskiptum er beinleiðis villeiðandi og skeivt.

Vinaliga,
Ivan Hentze Niclasen,
Redaktorur, KvF”

Barbara Holm, blaðstjóri á Sosialinum, svaraði Ivani Niclasen aftur sama dag:

“Ivan Niclasen, redaktorur í Kringvarpinum, leggur í kvöld Sosialin undir at villeiða um Kringvarpið í seinastu útgávu av VikuskjiftisSosialinum. Men kritikkurin er sendur á skeivu adressu.

Temað í VikuskjiftisSosialinum snýr seg um klagur, sum eru sendar frá tíðindafólki í Kringvarpinum til Kringvarpsstýrið. Millum annað finnast tey at framferðini, tá ið stjórin í Taks var boðsendur at koma í DV kjaki eitt týskvöld í september. Í klaguni stendur, at Johnny í Grótinum, kringvarpsstjóri, var tann, sum gjordi avtaluna við Eyðun Mørkøre, uttan at tíðindaleiðari, redaktorur ella journalistur, sum hevur viðgjort málið, vóru vitandi um tað. Tað er hendan hendingin, sum Ivan Niclasen nú leggur Sosialin undir at villeiða um. Tí Ivan Niclasen var redaktorur hetta kvöldið og upplivdi ikki hendingina soleiðis, sum tað stendur í klaguni.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Innanhýsis trupulleiki

Trupulleikin við argumentationini hjá Ivani Niclasen er tó, at um so er, at hetta er villeiðandi, so er tað ikki Sosialurin sum villeiðir. Tað, sum vit skriva, er rætt endurgivið úr klagunum, sum eru sendar kringvarpsstjórinum. Temað er bygt á klagurnar, og so hava stjórin, stjóriformaðurin, tíðindaleiðarin, ein journalistur og eitt álitisfólk fingið hovi at viðmerkja málið.

Um Ivan Niclasen heldur, at pástandir í klagunum eru villeiðandi, so er Sosialurin ikki rætta adressan at senda atfinningarnar. Hinvegin vil tað siga, at Ivan Niclasen heldur, at starvsfelagar hjá honum villeiða um eina hending, sum hann sjábur var partur av. At Ivan Niclasen hevur eina aðra fatan av støðuni, broytir ikki veruleikan, at klagurnar eru skrivaðar og sendar kringvarpsstjórinum, og tað er hetta, sum Sosialurin viðger.

Og um so er, at Ivan Niclasen heldur, at vit ikki skulu taka klagur í Kringvarpinum í álvara, so er trupulleikin í Kringvarpinum munandi storri enn tann, sum Sosialurin hevur varpað ljós á.

Ivan Niclasen visir í skrivi í kvöld eisini á, at hann hevði eina avtalu við meg í dag. Eg havi tosað við Ivan Niclasen, um enn tað bleiv seinni enn ætlað. Eg greiddi honum her frá tí sama - at tað á ongan hátt kann bliva Sosialurin, sum villeiðir.

Barbara Holm, blaðstjóri á Sosialinum”

Tann 30. nov 2017 svarar Ivan Niclasen aftur:

“Takk fyri svarið, Barbara! Hóast vandi er fyri at móða fólk í hesum málinum, so má eg tíverri enn einaferð staðfesta, at týðandi partar í greinunum í Sosialinum um KvF í vikuskiftinum vóru villeiðandi.

Fyri at taka stutt aftur í aftur: Talan var ikki – sum Sosialurin ror fram undir – um eina dulda avtalu millum stjóran á KvF og stjóran á T.AKS um at koma í sjónvarpsstovuna. Innbjóðingin var almenn. Hon stóð í lesarabrevi dagin fyri, og hon varð umrødd á fundi millum stjóra, tíðindaleiðara og báðar redaktorarnar á D&V á fundi morgunin fyri. Tá stjórin á T.AKS so ringir til stjóran í KvF fyri at taka av innbjóðingini, so kannar Johnny í Grótinum meg beinanvegin. Talan var heldur ikki um, at stjórin í KvF breyt ta redaktionellu ketuna og legði seg út í viðgerðina hendan dagin.

Talan var tí heldur ikki um, at journalistar stutt áðrenn sendingina fingu innlit í eina avtalu, sum stjórin í KvF og stjórin á T.AKS skuldu havt gjørt. Liljan Weihe og Jan Lambauge skrivaðu spurningar, sum Eyðun Mørkøre fekk sendandi umleið kl.17.30. Spurningarnir staðfestu avtaluna undir samrøðuni. Og talan var heldur ikki um nakað illgrunasamt í at hava tvey evnir í kejakinum hetta kvöldið. Hetta var gjørt fyri at fáa betri stundir til at viðgera hetta torgreidda mál. Kjakið sjálvt hetta kvöldið var eisini ein kritisk viðgerð av málinum.

Tá Sosialurin allikavæl málar eina aðra mynd, so er hon villeiðandi. Og tí var mitt fyrra skriv ikki sent á skeiva adressu. Blaðið má tryggja sær, at tað ikki skrivar søgur út frá upphýsingum, sum antin eru villeiðandi, óneyvir ella ófullfíggaðir. At blaðið so allikavæl velur at geva eina mynd av hendingunum tann 26 september út frá upphýsingum, sum eru ófullfíggaðir, so hevur Sosialurin ein trupulleika. Eg havi omanfyri enn einaferð greitt frá hvussu samskipti og kunning fór fram í hesum málinum.

Socialurin hevur gjørt tvey elementer mistok í lýsingunum av hendingunum tann 26. september. Annað er ikki at geva tilfarinum, sum tit hava, eina keldukritiska og neyva viðgerð. M.a. sær lesarin fatan av, at tit endurgeva úr klagum – sum sambært stjóriformanninum í KvF- ikki eru til. Hitt er ikki at spyrja redaktorin tað kvöldið. So hovdu tit fingið eina meira fullfíggaða frágreiðing.

Tit skriva nógv um KvF í tykkara greinum. Eg kann bara viðmerkja ein lítlan part av hesum, og tað eru hendingarnar tann 26. september. Og har má eg enn einaferð staðfesta, at tit eru á skeivari leið.

Vinaliga,
Ivan Hentze Niclasen,
Redaktorur, KvF”



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Sambært telduposti frá kæraranum til Jan Lamhauge, Johnny í Grótinum og Ivan Niclasen, dagfestur 24. sept. 2017, verður sagt frá, at kærarin hevur onkra viðmerking til almenna svarið frá Johnny í Grótinum til Eyðun Mørkøre. Men kærarin helt tað vera frægast at samskifta saman heldur enn at samskifta á skrift. Kærarin spyr tí, um tey “*kunnu vit hittast áðrenn redaktiónsfundin hjá DV í morgin? Kl. 08.20 'isb'*” (t.e. mánadagin 25. sept. 2017 uml. kl. 08.20). Hetta er so nokk tann fundurin, ið Ivan Niclasen sipar til í sínum svari til Sosialin tann 27. nov. 2017, har hann m.a. sigur:

“Tíðliga fríggjakvöldið sendir Eyðun Mørkøre eitt lesarabræv í miðlarnar, har hann vísir á sína ónøgd við tíðindaflutningin. Hetta fordi til ein fund mánamorgunin millum Johnny í Grótinum, kæraran, Heina Gaard – undanfarna redaktør á Degi og Viku, og undirritaða, sum var redaktørur á Degi og Viku. Á fundinum umrøddu vit m.a., hvussu farast skuldi viðari fram eftir lesarabrævið frá stjóranum hjá TAKS. Vit vildu hava stjóran í TAKS at úttala seg um tyngjandi frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Eisini umrøddu vit, hvussu stjórin í KvF skuldi svara stjóranum í TAKS. Svarið stóð at lesa í miðlunum mánakvöldið, og har skrivur Johnny í Grótinum m.a.: ‘Best hevði tó verið, um stjórin á TAKS sjálvur svaraði fyri seg og útdjúpaði almennu viðmerkingar teirra til frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Hetta stendur honum framvegis í boði.’”

Sambært telduposti frá Johnny í Grótinum til kæraran tann 25. sept. 2017 kl. 17.58 verður uppskotið til aftursvar við almennu innbjóðingini til Eyðun Mørkøre send kæraranum. Sama dag kl. 19.15 svarar kærarin aftur við orðunum: “*Fínasta ordan!*”

Almennu aftursvarini frá Ivani Niclasen vísa eisini, at aftursvar stjórans til lesarabrævið hjá Eyðuni Mørkøre bleiv gjørt í samráð við m.a. kæraran og Ivan Niclasen, herímillum almenna innbjóðingin um at taka lut í sjónvarpsstovuni og greiða frá sínum sjónarmiðum.

Mentamálaráðið metir, at tað er rætt, at kringvarpsstjórin fríggjadagin tann 22. sept. 2017 samskifti við Eyðun Mørkøre uttan at ráðføra seg við nakran. Men Mentamálaráðið metir ikki, at tað rætt, tá ið kærarin leggur stjóran hjá sær undir at gera avtalur við Eyðun Mørkøre *uttan* at kunna ella at ráðføra seg við tíðindaleiðara, redaktør ella journalistin í húsinum, og at hetta verður m.a. brúkt sum dømi um aktiva leiklut stjórans í tíðindaflutningin, sum sambært notatínum hjá kæraranum stríðir móti kringvarpslógini. Ivan Niclasen kallar upplýsingarnar í Sosialinum fyri villeiðandi, og hann spyr í almenna lesarabrævi sínum, dagfest 4. des. 2017, hví tíðindaleiðarin ikki stóð undir liðini á sær og vardi tíðindaflutningin í Kringvarpi Føroya móti villeiðingunum í Sosialinum, og móti tí duldu keldu í Kringvarpinum, sum hesar villeiðingar m.a. byggja á.

Hinvegin kann telduposturin frá Eyðuni Mørkøre, stjóra á TAKS til kringvarpsstjóran, dagfestur 27. sept. 2017, skiljast sum um, at har hevur verið onkur avtala millum Eyðun Mørkøre, Johnny í Grótinum og Ivan Niclasen um at sleppa at greiða nærri frá almennu viðmerkingunum hjá TAKS til frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Sambært teldupostinum frá Eyðuni Mørkøre kann mann ikki líta á avtalur, sum mann ger við stjóran í Kringvarpi Føroya og redaktørin í mun til fortreytirnar fyri luttøku í einum kjaki.

Harumframt vísir Ivan Niclasen á í sínum aftursvari til Sosialin tann 27. nov. 2017, at stjórin hevði tosað í telefon við Eyðun Mørkøre frammanundan, sbr. orðingina “*tíðliga seinnapartin tann 26. september – kemur Johnny í Grótinum til mín og sigur, at nú hevur stjórin í TAKS ringt til sín, og at hann – Eyðun Mørkøre – vil úttala seg.*” Mentamálaráðið metir tí, at annaðhvørt hevur Johnny í Grótinum gjørt onkra avtalu við Eyðun Mørkøre, hvørs innihald tó er óvist, ella verður tað bert sipað til orðingina í almenna aftursvarinum hjá kringvarpsstjóranum til stjóran á TAKS, dagfest 25. sept. 2017, sum varð orðað í samráð við kæraran:



MENTAMÁLARÁÐIÐ

“Kringvarpið kundi í innslogunum, tá TAKS ikki vildi luttaka, eisini havt endurgivið grundgevingar úr viðmerkingunum hjá TAKS til kanninginina hjá Bárði Larsen. Tí hetta er eitt sera torskeilt mál, har fleiri sjónarmið standa móti hvørjum øðrum. Best hevði tó verið, um stjórin á TAKS sjálvur svaraði fyri seg og útdjúpaði almennu viðmerkingar teirra til frágreiðingina hjá Bárði Larsen.”

Vísandi til omanfyri standandi ber møguliga til at siga, at kærarin - orsakað av orðingunum hjá Eyðuni Mørkøre - hevur verið í góðari trúgv um eina tílka avtalu, og tí kann ivi sáast um, hvørt henda upplýsing er eyðvitað skeiv (ábenbart urigtig), men tað stríðir kortini ikki móti kringvarpslógini, um stjórin hevur gjørt eina tílka avtalu, sbr. pkt. 4.4.2 omanfyri. Tískil verður framsøgnin hjá kæraranum viðvíkjandi avtaluni við Eyðun Mørkøre mett lögfrøðiliga órøtt og ivasom viðvíkjandi teimum faktuellu viðurskiftunum.

4.4.6. Gegnið hjá kringvarpsstjóranum í mun til vinmannin, Regin Hammer

Viðvíkjandi framsøgnini um gegnið hjá stjóranum í mun til Regin Hammer ber til at siga, at talan er um eitt av Føroya størstu og nokk mest umrøddu skattamálum – og tí má málið - og tíðindadekningurin av tí í Kringvarpi Føroya - eisini metast at hava stóran samfelagsligan áhuga.

Mentamálaráðið hevur ikki málsræði at fara inn og meta um faktuellu umstøðurnar í málinum í mun til fjølmiðlaábyrgdarlóggevuna, herímillum leiðreglur um góðan fjølmiðlasið. Tó ber til at siga, at tær umstøður, ið kærarin grundar sítt upphald um ógegni á, er at kringvarpsstjórin skal vera besti vinmaður við Regin Hammer, ið var stjóri fyri TF Holding, ið keypti Eik frá Finansiel Stabilitet tann 13. jan 2011. Keypsavtalan bleiv formaliserað tann 3. feb 2011.²⁴ Kringvarpsstjórin hevur í hesum sambandi móttvegis kringvarpsstýrinum boðað frá, at hann ikki hevur luttikið á nøkrum redaksjónsfundi, har Skattamálið er blivið umrøtt – **hvørki áðrenn ella aftaná (áherðsla Mentamálaráðsins)**, at Jan Lamhauge tann 23. okt. 2017 gjørdi stjóran varugan við ein møguligan gegnistrupulleika, sbr. niðurstøðu frá kringvarpsstýrinum, dagfest 21. des. 2017. Sambært klaguni frá trimum journalistum á Kringvarpi Føroya, ið er grundarlagið undir niðurstøðuni frá kringvarpsstýrinum, stendur, at kringvarpsstjórin og Regin Hammer eru vinnmenn. Henda upplýsing verður m.a. váttað í telduposti frá stjóranum til stýrið tann 23. nov. 2017:

“...Viðv. sonevnda gegnistrupulleika mínum knýtir hetta seg ítøkiliga til vinmannin, Regin Hammer, sum sambært bókini hjá Astrup hevði ein leiklut á várið 2011 í skattamálinum...”

Í uppsagnarskrivinum, dagfest 21. des. 2017, stendur á bls. 3:

*“Tað er rætt, at Regin Hammer og eg eru vinnmenn. **Eftir (áherðsla Mentamálaráðsins)**, at eg gjørdist varugur við, at Regin Hammer møguliga hevði ein leiklut í skattamálinum, havi eg ikki luttikið í nøkrum redaktionellum virkseimi viðvíkjandi skattamálinum.”*

Í skrivinum frá kæraranum stendur harumframt, at Regin Hammer steðgaði almannakunngerðingini av frágreiðing um Eik í 2010, sum vísir, at rakstraravlopið hjá gamla Eik Banka hoyrði heima í 2010 – ikki í 2011. Harumframt skrivur kærarin, at hetta er sambært bráðfeingisstjóranum á Taks, eitt avgerandi skjal, sum Eik Banki ikki kunnaði TAKS um í sambandi við frádráttin á hálva milliard. Um hugt verður í frágreiðingina hjá Bárði Larsen, bráfeingisstjóra á Taks, so skrivur hann á bls. 2 og 3 (**áherðsla Mentamálaráðsins**):²⁵

²⁴ Astrup, Páll Holm Johannesen (2017), bls. 201.

²⁵ Niðurstøður í kanning hjá bráðfeingisstjóra á TAKS, cand.jur., Bárður Larsen, av málsgongdini hjá TAKS í málinum um skattafrádráttin hjá Eik banka (Betri banka), bls. 3.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

*“Aðgerandi upplýsingar tykjast ekki hava staðið greitt fyrir TAKS fram til fyrru ávgerðina í júní 2015. Her verður hugsað um upplýsingar um fortreytirnar fyrir afhendaninni av gamla Eik til nýggja Eik (t.e. dóttirfelagið hjá Fíggjarligum Stöðufesti kallaður Eik Banki Føroya P/F), treytað 30. september 2010 og endaligt 14. október 2010, so sum munir á fyrirlits og endaligum yvirtøkujavna og spurningurin, hvørt handilin var millum heftar ella óheftar partar...
Á tí grundarlagi er mitt tilmæli, at málið verður latið fútanum til nærri stöðutakan. Hervið verður sagt, at málið liggur nær við eina stöðu eftir § 139 um villoleiðing, men onki er sagt um, hvørt undirritaði metir, um málið eigur at føra til, at ákæra verður reist, ella at málið seinni vil føra til dóms, einans at fútin má gera metingina, um svik er fram, og hvørt møguligar aðrar fortreytir fyrir at reisa ákæru eru loknar.”*

Í seinasta kapitli í bókini, Astrup, stendur:²⁶

“Hensigten var den 6. april 2011 at offentliggøre beretningen Eik Banki 2010, der til godkendelse havde været forelagt bankens bestyrelsen, heriblandt de to repræsentanter for TF Holding. Efter ønske fra netop TF Holding blev beretningen imidlertid ikke offentliggjort. Heller ikke internt. TF Holding, der havde købt napoleonskager til koncernens medarbejdere for at fejre overtagelsen af banken, frygtede angiveligt, at de store tabstal indeholdt i beretningen Eik Banki 2010 skulle slå skår i den gode stemning.

Måske kunne vi have undgået al balladen om Skattamálið, om jeg den 6. april 2011 høfligt havde overhørt Regin Hammer og offentliggjort beretningen. I januar 2016 affærdigede bankens direktør over for bestyrelsen den ikke-offentliggjorte beretning for 2010 med en bemærkning om, at banken i sin korrespondance med TAKS ikke havde forholdt sig til “diverse udkast til beretninger”. ... Formanden, der ved sin tiltræden i april 2011 havde fået tilsendt den færdige version af proforma regnskabet, vidste dog udmærket godt, at Eik Banki i 2010 ikke var et udkast. Det samme vidste næstformanden. ... Offentliggørelse blev i sidste øjeblik standset. Ikke af bestyrelsesformanden, ikke af et eller flere bestyrelsesmedlemmer. Men af den nye hovedaktionær, der groft desavouerede bankens bestyrelse.”

Sambært omanfyri standandi verður tað mettt rætt, at Johnny í Grótinum og fyrrverandi stjórin í TF Holding, Regin Hammer, eru vinmenn. Um so er, at útsagnirnar hjá Jørn Astrup Hansen eru rættar, og um so er, at Jørn Astrup Hansen meinar við Regin Hammer v.fl., sum lesarin av góðum grundum kann halda, tá ið Jørn Astrup Hansen í bókini skrivur, at nýggju partaeigararnir (TF Holding) av grovasta slagi ikki vildu kennast við nevndina í bankanum, og teir í síðstu løtu stöðgaðu almannakunngerðingini av frágreiðingini um Eik fyrri 2010, ber illa til at siga, at fráboðanin hjá kæraranum í telefonnotatínum, dagfest 23. okt. 2017, til stýrisformannin hesum viðvíkjandi er fullkomiliga ógrundað, ella at fráboðanin er eyðvitað skeiv (ábenbart urigtig). Keldan til fráboðanina tykist vera fyrrverandi stjórin í Eik Bank P/F, sum eisini var hovuðskeldan hjá danska Fíggjareftirlitinum, sum fyrrverandi danski búskapar- og vinnumálaráðharrin, Brian Mikkelsen, sipaði til í svarinum til Føroyanevndina í Fólkinginum.²⁷

Harumframt vísir telduposturin frá stjóranum til starvsfólkini í Kringvarpi Føroya, dagfestur 24. nov. 2017, at stjórin viðurkennir sítt ógegni vegna sítt vinatilknyti til Regin Hammer, og tískil sigur hann seg ikki fara at luttaka í journalistiskum arbeiði hesum viðvíkjandi – sum óansæð vil vera avmarkað.

Mentamálaráðið kann tó ikki við vissu siga nakað um rættleikan í hesum, men onkursvegna ber til at siga, at kærarin í minsta lagi hevur verið í góðari trúgv viðvíkja faktuellu umstøðunum í málinum, sum tykjast vera stuðlaðar av einari rættiliga álítandi keldu, Jørn Astrup Hansen, fyrrverandi stjóri í Eik Bank P/F. Sum víst er á omanfyri, eru journalistar sum eftirlitsorgan hjá almenninginum vardir av framsøgufrælsinum sambært EMRS art. 10 (1), tá ið talan er um mál av almennum áhuga.²⁸ Hetta

²⁶ Astrup, Páll Holm Johannesen (2017), bls. 205-206. Jørn Astrup Hansen, fyrrv. stjóri í Eik Bank P/F, hevur sjálvur skrivað síðsta kapitlun í bókini, sum snýr seg um Skattamálið, sbr. bls. 9 í bókini.

²⁷ Astrup, Páll Holm Johannesen (2017), bls. 19.

²⁸ Sbr. Bladet Tromsø og Stensaas, 9. juli 1998.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

ger seg allarhelst eisini galdandi, tá ið journalistar eru kritiskir mótvegis sínum egna almenna arbeiðsplássi.

Tað ber eisini til at siga, at kærarin – við at venda sær til stýrið sum ovasta leiðsla á stovninum hesum viðvíkjandi kann sigast at hava verið loyal mótvegis integritetinum hjá Kringvarpi Føroya, ið sambært kringvarpslógini og viðmerkingunum til lógina skal tryggja ein óheftan tíðindaflutning, tvs. bera fram álitandi og óheftan tíðindaflutning, eins og leiðreglurnar um góðan fjølmiðlasið kunnu vera viðkomandi í hesum sambandi. Sostatt fekk stýrisformaðurin høvi til at taka málið upp beinanvegin innanhýsis, men hann valdi heldur at lata vera við at geva notatið víðari og vóna, at ivasurningarnir blivu loystir millum kæraran og stjóran.

Mentamálaráðið ivast tó í, hvussu rætt tað er at siga, at kringvarpsstjórin, eftir at vera gjørdur varugur við gegnið, sendi tilfarið frá Torben Nielsen til journalist á Kringvarpi Føroya seinnapartin, soleiðis sum tað framgongur av notatinum hjá kæraranum. Sum tað framgongur av málinum, sendi kringvarpsstjórin tilfarið til Rógva Olavson, journalist í Kringvarpi Føroya, á miðdegi kl. 12.50 tann 23. okt. 2017, meðan telduposturin frá Jan Lamhauge um gegnið bleiv sendur stjóranum kl. 14.15 sama dag. Kærarin vil tó vera við, at stjórin fekk at vita um gegnið fyrrapartin henda dag, men tað stendur í teldupostinum frá Jan Lamhauge til kringvarpsstjóran, at hann (Jan Lamhauge) ivast í, um hann var nóg greiður. Í teldupostinum frá stjóranum til Rógva Olavson verður víst til eina samrøðu, sum teir hava havt um evnið fríggjadagin 20. okt. 2017. Hetta er sama tilfar, sum Jón Brian Hvidtfelt, journalistur í Kringvarpinum, fekk tann 26. mars 2017.

4.4.7. Proportionalitetsprinsippið

Sum grundarlag fyri at siga, at uppsøgnin var eitt proportionalt inntriv vísir advokaturin hjá Kringvarpi Føroya til triggjar Hægstarættardómar: U.1967.614H, U.1970.184.H og U.1970.502H.

Hægstarættardómurin, U.1967.614H (dissens), viðvíkti einum starvsmanni, sum varð burturvístur frá sínum privata arbeiðsplássi, tí hesin umvegis telefon hevði sagt við konu arbeiðsgevarans, at maður hennara (arbeiðsgevarin) hevði roynt eftir honum (gjort tilnærmelser). Sambært dóminum hevði sami starvsmaður sagt nakað líknandi við ein verkfrøðing, sum bæði arbeiðsgevarin og kona hansara kendu. Landsrætturin metti, at *próvbyrðan* (*áberðsla* Mentamálaráðsins) var lyft viðvíkjandi útsøgnini soleiðis at skilja, at starvsmaðurin veruliga hevði lagt arbeiðsgevaran undir at hava roynt eftir sær, og landsrætturin metti, at útsøgnin var *fullkomiliga ógrundað* (*áberðsla* Mentamálaráðsins). Meirilutin í Hægstarætti var samdur við landsrættinum í, at útsøgnin var ógrundað. Sostatt tykist tað avgerandi fyri at legitimera eina burturvísing sambært hesum dóminum at vera - *próvbyrðan* viðvíkjandi einari útsøgn í fyrsta lagi verður lyft – og at útsøgnin er ógrundað.

Í Hægstarættardóminum, U.1970.184H, var eisini talan um eina uppsøgn innan privata geiran í Danmark. Í hesum dóminum hevði tann uppsagdi sent einum deildarstjóra í fyrítøkuni eitt bræv við niðrandi orðingum um leiðsluna, har hann eggjaði starvsfólkunum til at fara úr fyrítøkuni. Sami persónur hevði áðrenn fingið ávaringar vegna illoyalitetet. Meirilutin í landsrættinum metti, at viðkomandi starvsmaður áður og seinast tann 7. aug. 1967, hevði fingið ávaring frá leiðsluni til tess at tryggja góð samstarvsviðurskifti í fyrítøkuni og at vísa sømiligan atburð mótvegis leiðsluni, og at bræv hansara til deildarstjóran, dagfest 7. sept. 1967, var so mikið grovt, at tað var í lagi at burturvísa. Hægstirættur staðfesti dómin hjá landsrættinum.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Í triðja dóminum, U.1970.502H, var talan um ein deildarstjóra (sølustjóra), í einari privatari byggifyritøku, sum hevði kallað nakrar starvsmenn frá øðrum deildum til ein fund, har tað varð orðað eitt skriv til leiðsluna, um broytingar í bygnaðinum. Um uppskotið ikki varð jaliga móttikið av leiðsluni, fór framtíðar samstarvið at blíva trupult:

“Det må efter det ophyste lægges til grund, at det først og fremmest skyldes et initiativ fra sagsøgerens side, at den omhandlede erklæring af 16. oktober 1968 blev udfærdiget og overgivet til sagsøgte. Erklæringen findes at indeholde såvel et angreb på firmaets ledelse, berunder navnlig sagsøgerens cheffeleger Viggo Frandsen og Regner Pedersen, som en - i hvert fald indirekte fremsat - trussel om etablering af samarbejdsvanskeligheder, dersom sagsøgte ikke bojede sig for sagsøgerens og de øvrige underskriveres ønsker. Idet sagsøgeren, der som medlem af firmaets ledelse havde mulighed for på chefmoderne at fremkomme med forslag, hvis gennemførelse efter hans opfattelse ville gavne firmaet, findes at have handlet særdeles illoyalt overfor sagsøgte ved sin adfærd i forbindelse med udfærdigelsen og videregivelsen af erklæringen, må det statueres, at sagsøgte har været berettiget til efter erklæringens modtagelse at afskedige sagsøgeren uden varsel.”

Sambært hesum dóminum tykist tað avgerandi at vera innihaldið (hóttanin) í skrivinum og so móguleikin sum partur av leiðsluni at taka málið upp innanhýsis í leiðsluni.

Sum skilst, er ongin ávaring ella átala givin tíðindaleiðaranum frammanundan, eins og Kringvarp Føroya sum myndugleiki ikki hevur roynt at loysa málið við teimum minst víðfevndu inntrivunum, soleiðis sum tað stendur í vegleiðingini hjá lönardeildini í Fíggjarmálaráðnum um uppsøgn, áðrenn farið verður til at geva eina uppsøgn.

Harumframt hevur kærarin starvast sum tíðindaleiðari síðani 1. januar 2012, t.e. næstan seks ár, áðrenn hon fekk uppsagnarskrivið. Teir dómur, ið Kringvarp Føroya hevur víst á, viðvíkja burturvisingum av privatsettum starvsfólki í Danmark. Dómarnir eru frá síðst í sekstíárunum og fyrst í sjeytíárunum. Harumframt viðvíkja teir ikki útsagnum, ið kunnu sigast at hava stóran samfelagsligan áhuga, eins og dómarnir viðvíkja heilt øðrum slagi av framsagnum, sum eru grovar, tvs. niðrandi, hóttandi og speirekandi, og sum tí neyvan kunnu sigast at vera fevndar av skrivi- talu- og framsøgufrælsinum sambært EMRS art. 10 (1), tí tær hava ikki nakran samfelagsligan áhuga.

Leggjast skal afturat, at fyrisingarrætturin gjørdist ikki partur av almenna arbeiðsrættinum, áðrenn sokallaða Vallensbæk-dómin, sbr. U.1996.1462H. Vísandi til omanfyri standandi umstøður verður præjudikatsvirðið í teimum dómum, sum advokatur Kringvarpsins vísir á í mun til proportionalitetsprinsippið, mettt at vera rættiliga ivasamt fyri hetta uppsagnarmálið.

Sum víst á omanfyri hevur Skattamálið og dekningurin av Skattamálinum í Kringvarpi Føroya stóran samfelagsligan áhuga, herímillum sambandið millum kringvarpsstjóran og vinmann hansara, Regin Hammer, fyrrverandi stjóra fyri TF Holding.

Mett verður eisini, at kærarin í minsta lagi má metast at hava verið í góðari trúgv um avtaluna við stjóran í TAKS, tá ið hetta framgongur beinleiðis at teldupostinum frá Eyðuni Mørkøre til Johnny í Grótinum, at teir høvdu avtalað, hvat Eyðun Mørkøre skuldi tosa um. Til ber eisini at siga, at kærarin hevur verið loyal móttvegis stovninum við tað, at hon í fyrstu syftu vendi sær til stýrisformannin, tvs. hon royndi í fyrstu syftu at fáa málið loyst innanhýsis.

Í hesum sambandi skal eisini leggjast afturat, at kærarin tosaði við stjóran um gegnið hansara tann 24. okt. 2017, og tann 7. nov. 2017 fekk kærarin at vita frá stjóranum, at stýrisformaðurin hevði tosað við Sosialin, sbr. eisini teldupost stjórans til starvsfólkinum, dagfestur 24. nov. 2017. Tí er tað valla heilt rætt, sum skrivað stendur í ætlanarskrivinum, at “at stjórin ikki hevur kunnað fyrhibildið seg til



MENTAMÁLARÁÐIÐ

hesi viðurskipti fyrrenn nú, tí kringvarpsstjórin hefur ekki fengið innlét í hesi viðurskipti fyrrenn hósdagin tann 23. november 2017.”



MENTAMÁLARÁÐIÐ

5. Samanumtøka

Mentamálaráðið metir ikki, at tað kann vera nakar ivi um, at Sosialurin hevur fingið hendur á telefonnotati kærarans, dagfest 23. okt. 2017, tá ið Barbara Holm, blaðstjóri á Sosialinum, tann 28. nov. 2017, í síni grein, “*Aftursvar til Rúna Heinesen: Innihaldið í skjølunum er ov álvarsligt*”, sum stóð at lesa á heimasíðuni www.in.fo og á www.lesarin.fo, viðheftir orðarøtt brot úr nevnda telefonnotati, sbr. fyra tær síðstu reglurnar á blaðsíðu 1 í notati kærarans og níggju tær fyrstu reglurnar á blaðsíðu 2 í sama notati.²⁹

Harumframt sæst týðuliga í greinini í VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017, at aðrir partar av notatinum koma til sjónar í næstan orðarøttum líki, sbr. niðanfyri um m.a. avtaluna við Eyðun Mørkøre (pkt. 4.4.5.)

Umframt at greinarøðin í VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017 í stóran mun bygdi á upplýsingarnar í notatinum, dagfest 23. okt. 2017, sum kærarin sjálv hevur skrivað, er Mentamálaráðið samt við Kringvarpinum í, at lesarin fær ta fatan út frá útsagnunum frá kæraranum, at hon úttalar seg sum tíðindaleiðari í Kringvarpi Føroya, og at tað tí er Kringvarp Føroya sum stovnur, ið hevur viðgjørt gegnisstøðuna og hevur skrivað notat um støðuna. Av tí sama er Mentamálaráðið eisini samt við Kringvarpi Føroya í, at lesari fær ta fatan, at kringvarpsstjórin stendur einsamallur við trupulleikanum. Leggjast skal afturat, at framsagnirnar hjá kæraranum fevna um hennara egna starvsøkið sum tíðindaleiðari í Kringvarpi Føroya, har tað vegna virkisførið hjá stovninum kunnu vera serligar avmarkingar, ið gera seg galdandi fyri leiðandi persónar á stovninum.

Mentamálaráðið metir ikki, at tað er rætt at siga, at atburður kringvarpsstjórans í mun til uppiblanding í tíðindaflutningin stríðir móti kringvarpslógini. Tílik upplýsing frá einum leiðandi persóni kann hava álvarsligar avleiðingar fyri virkisførið og trúvirðið hjá Kringvarpi Føroya sum almennur public- service stovnur, har trúvirðið og álit mugu sigast at vera tilverugrundarlagið undir einum tílikum stovni.

Mentamálaráðið metir, at framsøgnin í telefonnotatinum um útbúgving og vantandi journalistisku royndir stjórans kunnu sigast at vera rættar, men tað verður skrivað í einum samanhangi, har tað í almenna rúminum kann vera við til at máa støðið undan stjóranum og harvið álitid á Kringvarp Føroya, tí tað verður skrivað av tíðindaleiðaranum. Tað verður heldur ikki mett sømiligt, tá ið tíðindaleiðarin í VikuskiftisSosialinum tann 24. nov. 2017 til endans á greinini á bls. 14 boðar frá, at hon enn onga meining hevur um, hvørt hon hevur álit á kringvarpsstjóranum, tí hann hevur verið ov stutt í starvinum til tað. Møguliga er henda útsøgn ærlig, men Mentamálaráðið metir ikki, at útsøgnin tænar nøkrum sakligum endamáli til frama fyri álitid á stovnin og/ella samstarvið millum starvsfólk og leiðslu á stovninum, og tískil verður framsøgnin mett ósømilig fyri ein leiðslupersón í Kringvarpi Føroya.

Mentamálaráðið metir, at tað *møguliga kann sigast at vera* í ósamsvar við tagnarskylduna sambært § 26, stk. 1 í fyrisingarlógini, at fólk - uttanfyri Kringvarp Føroya - og Sosialurin fær innlit í kelduupplýsingar hjá Kringvarpi Føroya, tá ið kap. 8 í fyrisingarlógini um tagnarskyldu v.m. er galdandi fyri programvirksmið hjá Kringvarpi Føroya, sbr. § 13, stk. 2 í kringvarpslógini, eins og

²⁹ Sbr.: <http://www.in.fo/news-detail/aftursvar-til-runa-heinesen-innihaldid-i-skjoelunum-er-ov-alvarsligt/> og <http://lesarin.fo/aftursvar+til+runa+heinesen+innihaldid+i+skjolunum+er+ov+alvarsligt.html>



MENTAMÁLARÁÐIÐ

ásett er, at lögtingslóg um ávikavist partsinnlit og alment innlit (stk. 3) *ikki* er galdandi fyri programvirksemið hjá Kringvarpi Føroya.^{30 31 32} Ítøkiliga snýr hetta seg um Johnny í Grótinum - sum privatpersón og keldu - áðrenn hann kom í starvið sum kringvarpsstjóri. Ásetingin í § 13, stk. 2 í kringvarpslógini byggir á § 86, stk. 1 í donsku útvarps- og sjónvarpslógini, ið hevur til endamáls at halda journalistiskum arbeiði uttanfyri almennum innliti, sbr. Folketingstidende 1993-94, tillæg A, sp. 659f og harvið at tryggja informátions-, skrivi-, talu- og framsøgufrælsið, ið eisini er endamálið handan § 172 í rættargangslógini fyri Føroyar, ið sum meginregla frítekur journalistar frá at avdúka sínar keldur í rættinum.

Sambært álitinum frá nevndini um skrivi- talu- og framsøgufrælsið hjá almennum starvsfólkum, byrjar kelduverjan longu frá tí tíðspunkti, at journalisturin móttækur upplýsingar ella tilfar frá keldum.³³

Journalistar kunnu bara lata vera við at taka viðkomandi tilfar við í tíðindaflutningin/dekningin, um teir meta tilfarið/upplýsingarnar vera óviðkomandi. Til ber møguliga at siga, at tilík almennakunngerðing av keldutilfari kann innibera ein vága fyri, at viðurskiptini millum journalistar í Kringvarpi Føroya og keldur stovnsins kann verða skeiklað orsakað av einum álitismissi, um vandi vísir seg at vera fyri, at keldurnar kunnu blíva avdúkaðar av journalistum í øðrum samanhangum.

Hetta kann tí eisini innibera ein vága fyri, at Kringvarpið gerst veikari til at loysa eina av sínum mest týðandi samfelagsuppgávum, sum er at bera fram óheft og álítandi tíðindi. Í tí sambandi má kelduverjan metast at vera ein týðandi liður til tess at rækka hesum endamáli.

³⁰ Ásetingin í donsku radio- og fjernsynslovens § 86, stk. 1, har følgende indhold (lovbekendtgørelse nr. 988 af 6. oktober 2011): "Sager og dokumenter vedrørende DR's og de regionale TV 2-virksomheders programvirksomhed og forretningsmæssige forhold i tilknytning hertil er undtaget fra lov om offentlighed i forvaltningen. Stk. 2. Sager og dokumenter vedrørende DR's og de regionale TV 2-virksomheders programvirksomhed og forretningsmæssige forhold i tilknytning hertil er undtaget fra forvaltningslovens kapitel 4-6." Bestemmelsen blev oprindeligt indført som § 73 a, stk. 1, ved lov nr. 1101 af 22. december 1993 om ændring af bl.a. lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jfr.: Folketingstidende 1993-94, tillæg A, sp. 662.)..."det bemærkes, at dokumenter vedrørende programvirksomheden omfatter alle dokumenter, som direkte eller indirekte har relation til programvirksomheden eller den redaktionelle proces." Sbr. eisini FOB 2012.23, har høvuðsatlitid handan ásetingina er at tryggja óheftni og kunningar og skrivi- talu- og framsøgufrælsi (informations- og ytringsfrihed), ið eisini er tað atlit, ið liggur handan § 172 í rættargangslógini, sbr. Jens Elo Rytter; Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – og dansk ret, Forlaget Thomson (2006), bls. 306-307.

³¹ Sbr. Radio- og TV-Lovgivning af Lars M. Banke, Maiken Michelsen og Pernille Rahbek, Forlaget Thomson (2004), bls. 268: "Det fremgår endvidere af forarbejderne, at forvaltningslovens øvrige regler, herunder reglerne om inhabilitet og tavshedspligt, gælder for den virksomhed, der er undtaget fra forvaltningslovens kapittel 4-6." Sbr. lovforslag nr. 38 som fremsat den 27. okt. 1993: Forslag til Lov om ændring af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed og lov om visse forhold på telekommunikationsområdet.

³² Sbr. Betænkning fra Udvalget om offentligt ansattes ytringsfrihed og meddeleret, jfr. betænkning nr. 1472, kap. 3, bls. 32: "Tavshedspligten omfatter alene fortrolige oplysninger. Efter § 152, stk. 3 anses en oplysning for at være fortrolig, når det fremgår af særlige lovbestemmelser, at oplysningen eller bestemte typer af oplysninger er af fortrolig karakter. En oplysning anses endvidere for at være fortrolig, når det i øvrigt er nødvendigt at hemmeligholde oplysningen for at varetage væsentlige hensyn til offentlige og private interesser. Det beror herefter i det væsentligste på normer uden for straffeloven, hvilke offentlige og private interesser som kan medføre, at en oplysning må anses for at være fortrolig. Blandt sådanne normer findes navnlig i forvaltningsloves § 27, stk. 1".

³³ Sbr. Betænkning nr. 1330/1997 om medierne i demokratiet, side 47.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Sambært telduposti frá kæraranum til Jan Lamhauge, Johnny í Grótinum og Ivan Niclasen, dagfestur 24. sept. 2017, verður sagt frá, at kærarin hevur onkra viðmerking til almenna svarið frá Johnny í Grótinum til Eyðun Mørkøre. Men kærarin helt tað vera frægast at samskifta saman heldur enn at samskifta á skrift. Kærarin spyr tí, um tey “*kunnu vit hittast áðrenn redaktiónsfundin hjá DV í morgin? Kl. 08.20 ísb?*” (t.e. mánadagin 25. sept. 2017 uml. kl. 08.20). Hetta er so tann fundurin, ið Ivan Niclasen sipar til í sínum svari til Sosialin tann 27. nov. 2017, har hann m.a. sigur:

“Tíðliga fríggjakvöldið sendir Eyðun Mørkøre eitt lesarabræv í miðlarnar, har hann vísir á sína ónogd við tíðindaflutningin. Hetta fordi til ein fund mánamorgunin millum Johnny í Grótinum, kæraran, Heina Gaard – undanfarna redaktør á Degi og Viku, og undirritaða, sum var redaktørur á Degi og Viku. Á fundinum umrøddu vit m.a., hvussu farast skuldi víðari fram eftir lesarabrævið frá stjóranum hjá TAKS. Vit vildu hava stjóran í TAKS at úttala seg um tyngjandi frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Eisini umrøddu vit, hvussu stjórin í KvF skuldi svara stjóranum í TAKS. Svarið stóð at lesa í miðlunum mánakvöldið, og har skriver Johnny í Grótinum m.a.: “Best hevði tó verið, um stjórin á TAKS sjáður svaraði fyri seg og útdjúpaði almennu viðmerkingar teirra til frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Hetta stendur honum framvegis í bði.””

Sambært telduposti frá Johnny í Grótinum til kæraran tann 25. sept. 2017 kl. 17.58 verður uppskotið til aftursvar við almennu innbjóðingini til Eyðun Mørkøre send kæraranum. Sama dag kl. 19.15 svarar kærarin aftur við orðunum: “*Fínasta ordan!*”

Almennu aftursvarini frá Ivani Niclasen vísa eisini, at aftursvar stjórans til lesarabrævið hjá Eyðuni Mørkøre bleiv gjørt í samráð við m.a. kæraran og Ivan Niclasen, herímillum almenna innbjóðingin um at taka lut í sjónvarpsstovuni og greiða frá sínum sjónarmiðum.

Mentamálaráðið metir, at tað er rætt, at kringvarpsstjórin fríggjadagin tann 22. sept. 2017 samskifti við Eyðun Mørkøre uttan at ráðføra seg við nakran. Men Mentamálaráðið metir ikki, at tað rætt, tá ið kærarin leggur stjóran hjá sær undir at gera avtalur við Eyðun Mørkøre uttan at ráðføra seg við tíðindaleiðara, redaktør ella journalistin í húsinum, og at hetta verður m.a. brúkt sum dømi um aktiva leiklut stjórans í tíðindaflutninginum, sum sambært notatinum hjá kæraranum stríðir móti kringvarpslógini. Ivan Niclasen kallar upplýsingarnar í Sosialinum fyri villleiðandi, og hann spyr í almenna lesarabrævi sínum, dagfest 4. des. 2017, hví tíðindaleiðarin ikki stóð undir liðini á sær og vardi tíðindaflutningin í Kringvarpi Føroya móti villleiðingunum í Sosialinum, og móti tí duldu keldu í Kringvarpinum, sum hesar villleiðingar m.a. byggja á.

Hinvegin kann telduposturin frá Eyðuni Mørkøre, stjóra á TAKS til kringvarpsstjóran, dagfestur 27. sept. 2017, skiljast sum um, at har hevur verið onkur avtala millum Eyðun Mørkøre, Johnny í Grótinum og Ivan Niclasen um at sleppa at greiða nærri frá almennu viðmerkingunum hjá TAKS til frágreiðingina hjá Bárði Larsen. Sambært teldupostinum frá Eyðuni Mørkøre kann mann ikki líta á avtalur, sum mann ger við stjóran í Kringvarpi Føroya og redaktørin í mun til fortreytirnar fyri luttøku í einum kjaki.

Harumframt vísir Ivan Niclasen á í sínum aftursvari til Sosialin tann 27. nov. 2017, at stjórin hevði tosað í telefon við Eyðun Mørkøre frammanundan, sbr. orðingina “*tíðliga seinnapartin tann 26. september – kemur Johnny í Grótinum til mín og sigur, at nú hevur stjórin í TAKS ringt til sín, og at hann – Eyðun Mørkøre – vil úttala seg.*” Mentamálaráðið metir tí, at annaðhvørt hevur Johnny í Grótinum gjørt onkra avtalu við Eyðun Mørkøre, hvørs innihald tó er óvist, ella verður tað bert sipað til orðingina í almenna aftursvarinum hjá kringvarpsstjóranum til stjóran á TAKS, dagfest 25. sept. 2017, sum varð orðað í samráð við kæraran:



MENTAMÁLARÁÐIÐ

“Kringvarpið kundi í innsøgnum, tá TAKS ikki vildi luttaka, eisini havt endurgivið grundgevingar úr viðmerkingunum hjá TAKS til kanningin hjá Bárði Larsen. Tí hetta er eitt sera torskilt mál, har fleiri sjónarmið standa móti hvørjum øðrum. Best hevði tó verið, um stjórin á TAKS sjálvur svaraði fyri seg og útdjúpaði almennu viðmerkingar teirra til frágreiðingina hjá Bárði Larsen.”

Vísandi til omanfyri standandi ber møguliga til at siga, at kærarin - orsakað av orðingunum hjá Eyðuni Mørkøre - hevur verið í góðari trúgv um eina tilíka avtalu, og tí kann ivi sáast um, hvørt henda upplýsing er eyðvitað skeiv (ábenbart urigtig), men tað stríðir kortini ikki móti kringvarpslógini, um stjórin hevur gjørt eina tilíka avtalu, sbr. pkt. 4.4.2 omanfyri. Tískil verður framsøgnin hjá kæraranum viðvíkjandi avtaluni við Eyðun Mørkøre mett lögfrøðiliga órøtt og ivasom viðvíkjandi teimum faktuellu viðurskiftunum.

Viðvíkjandi loyaltetskylduni skal sigast, at skyldan at gera eina leiðslu á stovninum varuga við ónøktandi arbeiðsviðurskifti ikki *í sjálvum sær* kann avmarka skrivi- talu og framsøgufrælsið hjá alment settum starvsfólkum, sbr m.a. FOB1995.422 og LUM200700008. Mentamálaráðið skal vísa á, at kringvarpsstýrið er sambært § 5, stk. 1 í kringvarpslógini ovasta leiðslan á stovninum - og kringvarpsstýrið er sostatt ein integreraður partur av Kringvarpi Føroya. Samskifti og skjøl millum kringvarpsstýrið og starvsfólk er av teirri grund at meta sum innanhýsis - og harvið vart ímóti almennum innliti. Sum tað stendur í málinum hjá danska umboðsmanninum, kann loyaltetskyldan at gera eina leiðslu á stovninum varuga við ónøktandi arbeiðsviðurskifti ikki avmarka skrivi- talu og framsøgufrælsið hjá alment settum starvsfólkum.

Kringvarpsstýrið hevur yvirskipaðu ábyrgdina av, at ásetingarnar í lógini og øðrum fyriskipanum um virksema stovnsins verða fylgdar, og stýrið er stjórans nærmasti fyriseti. Tískil verður tað mett sakligt og heilt natúrligt, at starvsfólk - í sambandi við ónøgd um stjóran - seta seg í samband við stýrið um júst tað, soleiðis at stýrið kann útinna sína eftirlitsfunktiún við stjóranum. Mentamálaráðið er tískil ikki samt við advokati Kringvarpsins í, at tað, at venda sær til stýrisformannin viðvíkjandi ónøgd við stjóran, er illoyalt *í sjálvum sær*.

Mentamálaráðið er samt við advokati kærarans í, at tað ikki er nøktandi at skriva “m.a.” í einum ætlanarskrivi um uppsøgn í sambandi við hoyring um veruligar umstøður, ið sambært kringvarpsstjóranum grunda illoyalitet. Hetta gevur eina fatan av, at har eru onnur viðurskifti, ið parturin ikki verður hoyrdur um.

Harumframt metir Mentamálaráðið ikki, at tað er í samsvari við partshoyringarreglurnar, at kringvarpsstjórin longu tann 23. nov. 2017 skrivar til stýrið, at málið fær starvsrættarligar fylgjur fyri kæraran. Hetta kann, umframt at vera tyngjandi fyri kæraran, geva ta óhepnu fatan, at avgerð um eitt hvørt agatiltak í veruleikanum var tikin, og at tað tí var nyttuleyst hjá kæraranum at gera viðmerkingar, sbr. m.a. LUM 200900115, bls. 25.

Harumframt ger advokaturin hjá Kringvarpinum nógv burturúr lögfrøðiligu viðurskiftunum, ið grundaðu serliga uppáhaldið um illoyalitet og proportionalitetin í avgerðini um at siga kæraran úr starvi sínum. Mentamálaráðið metir, at Kringvarpið átti tí eisini, samsvarandi víðkaðu partshoyringarskylduni, at givið kæraranum og advokati hennara høvi at umrøtt hesi lögfrøðiligu viðurskifti.

Vísandi til omanfyri standandi metir Mentamálaráðið ikki, at partshoyringin hevur verið nøktandi, og tað er eitt týðandi formligt ábrek.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Sambært omanfyri standandi verður tað mett rætt, at Johnny í Grótinum og fyrrverandi stjórin í TF Holding, Regin Hammer, eru vinmenn. Um so er, at útsagnirnar hjá Jørn Astrup Hansen eru rættar, og um so er, at Jørn Astrup Hansen meinar við Regin Hammer v.fl., sum lesarin av góðum grundum kann halda, tá ið Jørn Astrup Hansen í bókini skrivar, at nýggju partaeigararnir (TF Holding) av grovasta slagi ikki vildu kennast við nevndina í bankanum, og teir í síðstu løtu steðgaðu almannakunngerðingini av frágreiðingini um Eik fyri 2010, ber illa til at siga, at fráboðanin hjá kæraranum í telefonnotatinum, dagfest 23. okt. 2017, til stýrisformannin hesum viðvíkjandi er fullkomiliga ógrundað, ella at fráboðanin er eyðvitað skeiv (ábenbart urigtig). Keldan tykist vera fyrrverandi stjórin í Eik Bank P/F, sum eisini var høvuðskeldan hjá danska Fíggjareftirlitinum, sum fyrrv. danski búskapar- og vinnumálaráðharrin, Brian Mikkelsen, sipaði til í svarinum til Føroyanevndina í Fólkatíninginum.³⁴

Harumframt vísir telduposturin frá stjóranum til starvsfólkini í Kringvarpi Føroya, dagfestur 24. nov. 2017, at stjórin viðurkennir sítt ógegni vegna sítt vinatilknyti til Regin Hammer, og tískil sigur hann seg ikki fara at luttaka í journalistiskum arbeiði hesum viðvíkjandi – sum óansæð vil vera avmarkað.

Mentamálaráðið kann tó ikki við vissu siga nakað um rættleikan í hesum, men onkursvegna ber til at siga, at kærarin í minsta lagi hevur verið í góðari trúgv viðvíkja faktuellu umstøðunum í málinum, sum tykjast vera stuðlaðar av einari álítandi keldu, Jørn Astrup Hansen, fyrrverandi stjóra í Eik Bank P/F. Sum víst er á omanfyri, eru journalistar sum eftirlitsorgan hjá almenninginum vardir av framsøgufrælsinum sambært EMRS art. 10 (1), tá ið talan er um mál av almennum áhuga.³⁵ Hetta ger seg allarhelst eisini galdandi, tá ið journalistar eru kritiskir mótvegis sínum egna almenna arbeiðsplássi.

Tað ber eisini til at siga, at kærarin – við at venda sær til stýrið sum ovasta leiðsla á stovninum hesum viðvíkjandi kann sigast at hava verið loyal mótvegis integritetinum hjá Kringvarpi Føroya, ið sambært kringvarpslógini og viðmerkingunum til lógina skal tryggja ein óheftan tíðindaflutning, eins og leiðreglurnar um góðan fjølmiðlasið kunnu vera viðkomandi í hesum sambandi. Sostatt fekk stýrisformaðurin høvi til at taka málið upp beinanvegin innanhýsis, men hann valdi heldur at lata vera við at geva notatið víðari og vóna, at ivasurningarnir blivu loystir millum kæraran og stjóran.

Mentamálaráðið ivast tó í, hvussu rætt tað er at siga, at kringvarpsstjórin, eftir at vera gjørdur varugur við gegnið, sendi tilfarið frá Torben Nielsen til journalist á Kringvarpi Føroya seinnapartin, sum tað framgongur av notatinum hjá kæraranum. Sum tað sæst í málinum, sendi kringvarpsstjórin tilfarið til Rógva Olavson, journalist í Kringvarpi Føroya, á miðdegi kl. 12.50 tann 23. okt. 2017, meðan telduposturin frá Jan Lamhauge um gegnið bleiv sendur stjóranum kl. 14.15 sama dag. Kærarin vil tó vera við, at stjórin fekk at vita um gegnið fyrrapartin henda dag, men tað stendur í teldupostinum frá Jan Lamhauge til kringvarpsstjóran, at hann (Jan Lamhauge) ivast í, um hann var nóg greiður. Í teldupostinum frá stjóranum til Rógva Olavson verður víst til eina samrøðu, sum teir hava havt um evnið fríggjadagin 20. okt. 2017. Hetta er sama tilfar, sum Jón Brian Hvidtfelt, journalistur í Kringvarpinum, fekk tann 26. mars 2017

Sum skilst, er ongin ávaring ella átala givin tíðindaleiðaranum frammanundan, eins og Kringvarp Føroya sum myndugleiki ikki hevur roynt at loysa málið við teimum minst víðfevndu inntrivunum,

³⁴ Astrup, Páll Holm Johannesen (2017), bls. 19.

³⁵ Sbr. Bladet Tromsø og Stensaas, 9. juli 1998.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

soleiðis sum tað stendur í vegleiðingini hjá lønardeildini í Fíggjarmálaráðnum um uppsøgn, áðrenn farið verður til at geva eina uppsøgn.

Harumframt hevur kærarin starvast sum tíðindaleiðari síðani 1. januar 2012, t.e. næstan seks ár, áðrenn hon fekk uppsagnarskrivið. Teir dómur, ið Kringvarp Føroya hevur víst á, viðvíkja burturvísingum av privatsettum starvsfólkum í Danmark. Dómarnir eru frá síðst í sekstiárunum og fyrst í sjevtiárunum. Harumframt viðvíkja teir ikki útsagnum, ið kunnu sigast at hava stóran samfelagsligan áhuga, eins og dómarnir viðvíkja heilt øðrum slagi av framsagnum, sum eru grovar, tvs. niðrandi, hóttandi og speirekandi, og sum tí neyvan kunnu sigast at vera fevndar av skrivi- talu- og framsøgufrælsinum sambært EMRS art. 10 (1), tí tær hava ikki nakran samfelagsligan áhuga.

Leggjast skal afturat, at fyrisingarrætturin gjørdist ikki partur av almenna arbeiðsrættinum, áðrenn sokallaða Vallensbæk-dómin, sbr. U.1996.1462H. Vísandi til omanfyri standandi umstøður verður præjudikatsvirðið í teimum dómum, sum advokatur Kringvarpsins vísir á í mun til proportionalitetsprinsippið, mett at vera rættiliga ivasamt fyri hetta uppsagnarmálið.

Sum víst á omanfyri hevur Skattamálið og dekningurin av Skattamálinum í Kringvarpi Føroya stóran samfelagsligan áhuga, herímillum sambandið millum kringvarpsstjóran og vinmann hansara, Regin Hammer, fyrreverandi stjóra fyri TF Holding.

Mett verður eisini, at kærarin í minsta lagi má metast at hava verið í góðari trúgv um onkra avtalu við stjóran í TAKS, tá ið hetta framgongur beinleiðis at teldupostinum frá Eyðuni Mørkøre til Johnny í Grótinum, at teir høvdu avtalað, hvat Eyðun Mørkøre skuldi tosa um, sbr. pkt. 4.4.5.

Til ber eisini at siga, at kærarin hevur verið loyal móttvegis stovninum við tað, at hon í fyrstu syftu vendi sær til stýrisformannin viðvíkjandi gegnisviðurskiftunum hjá stjóranum, tvs. hon royndi í fyrstu syftu at fáa málið loyst innanhýsis, samstundis sum hon kann at tikið atlit til integritetin hjá Kringvarpi Føroya, ið sambært kringvarpslógini og viðmerkingunum til lógina skal tryggja ein óheftan tíðindaflutning, eins og leiðreglurnar um góðan fjølmiðlasið kunnu vera viðkomandi í hesum sambandi.

Í hesum sambandi skal eisini leggjast afturat, at kærarin tosaði við stjóran um gegnisviðurskifti hansara tann 24. okt. 2017, og tann 7. nov. 2017 fekk kærarin at vita frá stjóranum, at stýrisformaðurin hevði tosað við Sosialin, sbr. eisini teldupost stjórans til starvsfólkini, dagfestur 24. nov. 2017. Tí er tað valla heilt rætt, sum skrivað stendur í ætlanarskrivinum um uppsøgn, at *“at stjórin ikki hevur kunnað fyrhildið seg til hesi viðurskifti fyrr enn nú, tí kringvarpsstjórin hevur ikki fingið innlit í hesi viðurskifti fyrr enn hósdagin tann 23. november 2017.”*



MENTAMÁLARÁÐIÐ

6. Avgerð

Eftir einari samlaðari heildarmeting av stóðu kærarans sum tíðindaleiðari í Kringvarpi Føroya, útbreiðslu og innihald í framsagnum (ytringum) kærarans, verður tað ikki mett, at partar av framsagnunum hjá kæraranum liggja innan fyri karmarnar av skrivi- talu- og framsøgufrælsinum hjá alment settum starvsfólkum. Hetta verður lutvíst grundað á, at kærarin er partur av leiðsluni í Kringvarpi Føroya, at kærarin ikki hevur úttalað seg rætt um ávís týðandi viðurskifti innan sítt egna starvsøkið (pkt. 4.4.5), og kærarin ikki hevur gjørt greitt, at hon úttalar seg *egna vegna* sum privatpersónur (pkt. 4.2). Mett verður heldur ikki, at kærarin í leiklutinum sum tíðindaleiðari hevur umrøtt stjóra sín á ein sømiligan hátt (pkt. 4.4.2 og pkt. 4.4.3), og at *møguliga* ber eisini til at siga, at kærarin hevur brotið tagnarskylduna, sbr. pkt. 4.4.4.

Vísandi til hesar umstøður verður ikki mett, at kærarin hevur sýnt rættan leiðsluatburð, og kærarin kann tí sigast at hava sett trúðvirðið hjá stovninum í vága.

Ein fyrisitingarlig avgerð skal tó altíð vera proportional í mun til endamálið. Í hesum sambandi verður dentur lagdur á, at Skattamálið og dekningurin av Skattamálinum í Kringvarpi Føroya má metast at hava stóran samfelagsligan áhuga. Kærarin hevur borið fram framsagnir til stýrisformannin o.o., ið lutvíst hava verið rættar, ella sum kærarin má metast at hava verið í góðari trúgv um. Her verður serliga hugsað um samskiftið millum kringvarpsstjóran og Eyðun Mørkøre (pkt. 4.4.5) og partinum viðvíkjandi gegninum hjá stjóranum (pkt. 4.4.6).

Harumframt verður dentur lagdur á, at kærarin hevur verið í starvi í seks ár sum tíðindaleiðari í Kringvarpi Føroya, og kærarin hevur ongantíð í hesum starvi fingið átalú ella ávaring e.l. Heldur ikki hevur kærarin borið fram framsagnir av tilíkum slagi, sum advokaturin hjá Kringvarpi Føroya vísir á nøkrum eldri dómum frá seksti- og sjevtiárunum innan privata geiran í Danmark, áðrenn fyrisitingarrætturin gjørdist partur av almenna arbeiðsrættinum. Leggjast skal afturat, at fyrisitingarrætturin gjørdist ikki partur av almenna arbeiðsrættinum, áðrenn sokallaða Vallensbæk-dómin, sbr. U.1996.1462H. Vísandi til hesar umstøður verður præjudikatsvirðið í teimum dómum, sum advokatur Kringvarpsins vísir á í mun til proportionalitetsprinsippið, mett at vera rættiliga ivasamt fyri hetta uppsagnarmálið.

Sum fyrisitingarmyndugleiki átti Kringvarp Føroya tí at roynt aðrar minni víðfevnandi loysnir samsvarandi tí, ið stendur í vegleiðingini hjá lønardeildini í Fíggjarmálaráðnum um uppsøgn, og sum samsvarar við fyrisitingarrættarlaga proportionalitetsprinsippið, *áðrenn* farið var undir eina uppsagnartilgongd. Mentamálaráðið er tískil ikki samt við advokati Kringvarpsins í, at avgerðin hevur verið proportional í mun til endamálið, ið er at verja álitid á stovnin millum starvsfólk og onnur uttanfyri standandi. Tað endamálið kundi verið rokkið við t.d. einari átalú, ávaring, flyting innan setanarøkið ella onkrum minni víðfevnandi inntrivum, sum tó altíð skal vera sakligt og gjørt við virðing fyri galdandi reglum á økinum.

Mentamálaráðið metir heldur ikki, at partshoyringin hevur verið nøktandi. Hetta verður lutvíst grundað á, at tað stendur skrivað "*m.a.*" í ætlanarskrivinum um uppsøgn í sambandi við hoyring um veruligar (faktuellar) umstøður, ið sambært kringvarpsstjóranum grunda illoyalitet. Hetta gevur eina fatan av, at har kunnu vera onnur faktuel viðurskifti, ið parturin ikki er vorðin hoyrdur um.



MENTAMÁLARÁÐIÐ

Harnæst metir Mentamálaráðið ikki, at tað er í samsvari við partshoyringarreglurnar, at kringvarpsstjórin longu tann 23. nov. 2017 skrivar til stýrið, at málið fær starvsrættarligar fylgjur fyri kæraran. Hetta kann, umframt at vera tyngjandi fyri kæraran, geva ta óhepnu fatan, at avgerðin í veruleikanum var tikin, og at tað tí var nyttuleyst hjá kæraranun at gera viðmerkingar til ætlaðu uppsøgnina, sbr. m.a. LUM 200900115, bls. 25.

Harumframt ger advokaturin hjá Kringvarpinum nógv burturúr lögfrøðiligu viðurskiftunum, ið grundaðu serliga uppáhaldið um illoyalitet og proportionalitetin í avgerðini um at siga kæraran úr starvi sínum. Mentamálaráðið metir, at Kringvarpið átti tí eisini, samsvarandi víðkaðu partshoyringarskylduni, at givið kæraranum og advokati hennara høvi at umrøtt hesi lögfrøðiligu viðurskifti.

Mentamálaráðið er ikki samt við advokati Kringvarpsins í, at ógildan bert kann hava við sær endurgjald. Tað er munur á dómstólaroynd og so kæru innan fyrisiting, ið hevur eitt stýrandi endamál í mun til undirliggjandi stovnar. Áðrenn umbønin um steðgandi virknað bleiv gingin á mæti tann 15. jan. 2018 segði stjórin í Kringvarpi Føroya í sínum hoyringarsvari, dagfest 5. jan. 2018, at *“um tað skuldi víst seg, at uppsøgnin av kæraranum verður ógildað, so verður støða tikin til, hvussu man fer fram í tí sambandi, til ta tíð. Ætlanin er sostatt at lýsa eftir nýggjum deildarleiðara til deildina Aktuelt í næstum við tí fyrri eyga at seta starvið frá 1. mars 2018 ella skjótast gjørligt. Eg biði tó sjálvandi við hesi starvslýsing til, at tit hava gjørt tykkara niðurstøðu hesum viðvíkjandi.”*

Vísandi til omanfyri standandi fer Mentamálaráðið at ógilda avgerðina um at siga kæraran úr starvi, og sostatt er hon framhaldandi í starvi sínum sum tíðindaleiðari í Kringvarpi Føroya.

Henda avgerð er endalig innan fyrisitingina, og Mentamálaráðið ger ikki meira við málið.

Avrit av hesi avgerð er sent mótpartinum og Búskapar- og Lögfrøðingafelag Føroya.

Vinarliga

Mentamálaráðið

Poul Geert Hansen
Aðalstjóri

Martin Næs
Deildarstjóri

Torkil V. Rasmussen
Lögfrøðingur